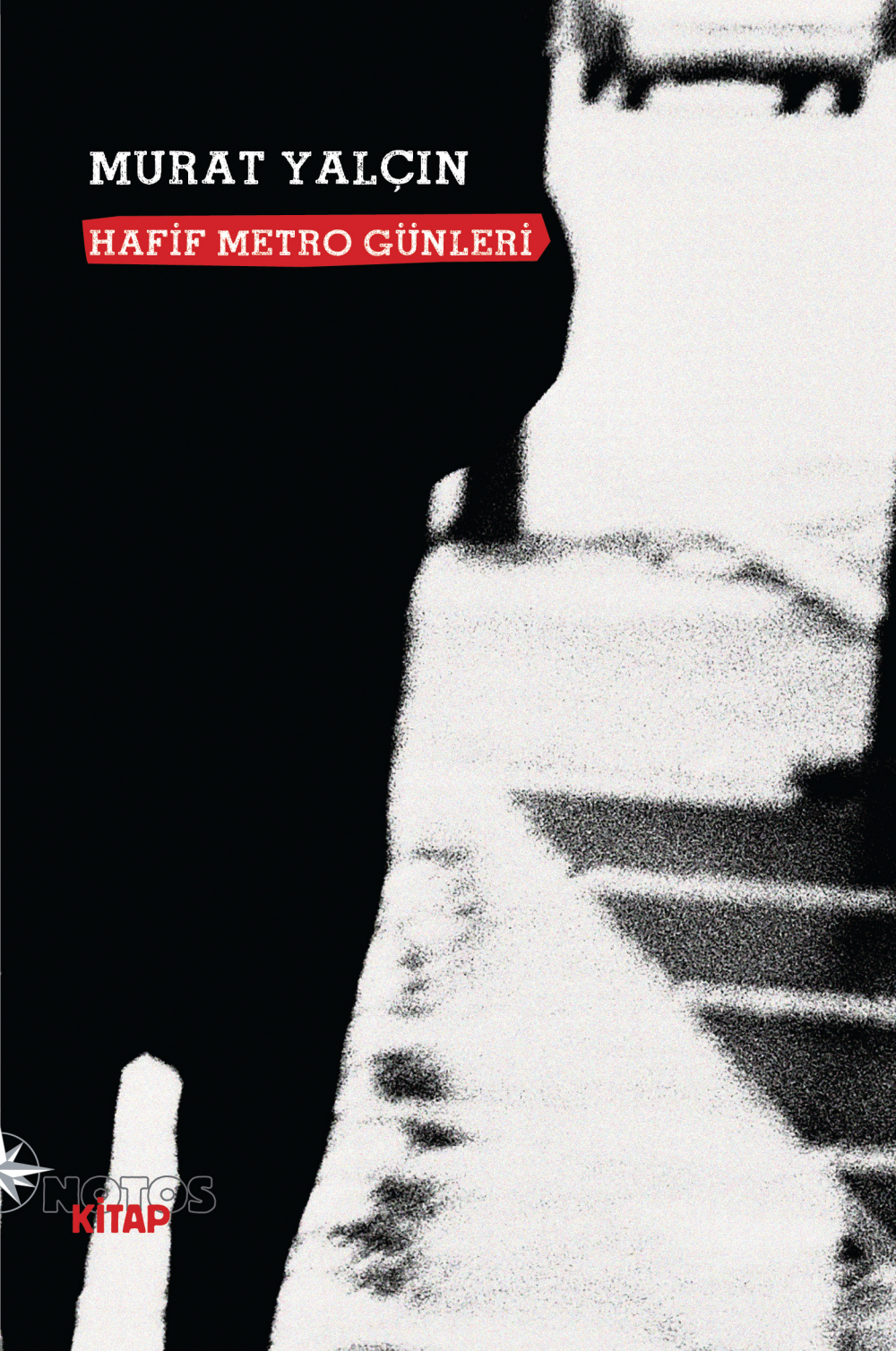
MURAT YALÇIN

HAFİF METRO GÜNLERİ

NOTOS KİTAP

Murat Yalçın

Hafif Metro Günleri

Notos Kitap 034
Edebiyat 011
Roman
©Murat Yalçın, 1998
©Notos Kitap Yayınevi, 2010

Birinci Basım
Haziran 2010

ISBN 978-605-5904-21-0

Sertifika 16343

Kapak Tasarımı
Emre Altınok

Notos Kitap Yayınevi
İnönü Caddesi, Emektar Sokak, 18/1
Gümüşsuyu 34427 İstanbul
Telefon: 0212 243 49 07
www.notosblog.com

Baskı ve Cilt
Pasifik Ofset
Baha İş Merkezi, Haramidere İstanbul
0212 412 17 77

Murat Yalçın
Hafif Metro Günleri

Roman

NOTOS KİTAP

Murat Yalçın

1970 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümünü bitirdi. On yıldır *kitap-lık* dergisinin editörü.
Aşkımumya (1995), *İma Kılavuzu* (2003), *Şen Saat* (2006), *Kesik Hava* (2009) adlı öykü kitaplarıyla *Hafif Metro Günleri* (1998) adlı romanından başka *Türkiye'de Deneysel Edebiyat Antolojisi* (*kitap-lık* eki, 2003), *İstanbul Sokakları: 101 Yazardan 100 Sokak* (2008) ve *Havva* (Vüs'at O. Bener'den seçme öyküler, 2009) adlı kitapları hazırladı.

"Her şeyi bir hikâyeymiş gibi anlatıyor
Dünyayı artık yaşarken değil anlatırken seviyordu."

Ahmet Güntan, *İlk Kan*

"Sen de uzak ülkelerden dönüyorsun ve bana bütün söyleyebildiğin, akşam, evinin eşiğinde oturmuş, serinleyen birinin aklına gelebilecek düşünceler. Peki, ne anlamı var öyleyse, bunca yolculuğun?"

Italo Calvino, *Görünmez Kentler*

"Belki bir başka yazma biçimi daha vardır? Ben bir tek, can sıkıntısının uykunun kıyısında bana acı verdiği bu gecelerdekini biliyorum."

Franz Kafka, *Mektuplar*

Elif Sofya'ya, bir daha...

(...) Kafamı dalgalanıp büyüyen, sarkan, buruşup toparlanan, küçülen bir erbezi torbasına, yüzümü ütüsüz gömleğe benzettiğim zamanlar çok mu gerilerde kaldı? Şimdi durup dururken parmaklarıma inen satıra, tırnaklarımı kanırtan penseye ne demeli? Evet, kafamdaki engizisyon giderek büyüyor, bürokrasisi sıkı işleyen, örnek bir kurum oluyor. Neden saklayayım, hizmette kusur etmiyorum ben de. Tiranıma. "Saplantı" deyip atmak, burun kıvırmakla olmuyor. Saplantıların yaşamda tuttuğu yeri yadsıyamayız. Saplantı, küçük, sevimli olmadı hiç. Şaşırtıcı, ilginç (ne aptalca!) bulunsa da... Kişi yıllarca keyif aldığı saplantılarından, nedendir, durduk yere kaygılanır, irkilir. İrkilti, üstünde durulmaya, altını kurcalamaya değer, bunca sözcük içinde. İrkilti, ürküntü, huysuzlaşma... Bir süre sonra kıskaç gevşemeye başlar. İşte, beni irkilten bu gevşemeydi, kafamın erbezi torbasına, yüzümün buruşuk gömleğe döndüğü sıralarda.

(...) Gevşeme, alışma, unutma, uyuma... Hepsi tehlike! Pusuya düşebilir, yaş tahtaya basabilir, kendi bindiğimiz dalı kesebiliriz. Tamam, irkilme de panik, elin ayağın birbirine karışması ama hiç değilse (ne güzel, *hiç değilse* diyebilmek!) kişi kendindedir. Kaynak çubuğunun metale değdiği kıpı, o göz alıcı ışık, parıltı... Gözlerimi kapayabilirim, çubuğun ucu doğru noktadaysa. Gözlerimi kapayabilirim, ağzım doğru yerdeyse. Kendime gelmişsem, gözlerimi bir kez daha kapayabilirim.

Kalemimi titreten yük, önümdeki uçsuz bucaksız belirsizlik, yordamsızlık içime acı salıyor. Yalnızlığın duruluğu, acıyla bulanıyor; dip gözükmüyor, derinleşmese de. Yaşadıklarım, bütün saatler doğ(u)ruyor beni. Kale'me yüreklice sarıldığımı san(m?)ıyorum artık.

(...) "Karanlıkta yol alan hikâye karanlıkta son bulur" demesi ne, Borges'in sevdalısı? Esin perileri kurşuna dizilirken, kalemin kurşunlarında can verirken. Gecenin sessizliği bozulunca perdeleri açmak, ışığı kapamak istemiyorum. Güneşin doğuşundan bana ne? Güneşin altında eski(yen'i) bir şey olmadığını ayırt etmek istemiyorum. Yazılanlar hafifler, kurur, uçar, silinir güneşte. Sözcükler, tümceler, bütün canlılıklarını, koyuluklarını, tazeliklerini yitirir ya! Sayfalar da ağarır, sözcükler solar, gece serpilen renklerle kelebek kanadına dönen sayfalar, hücre duvarın(a)ı (tırm)andırır artık. Sözgelimi "Hayata Atıldığım Gün" başlıklı ağırbaşlı bir sayfa muzırca sırıtıverir, sabahın serininde. Uyumasak da, sabaha çıktık mı, üstümüze bir dinginlik çöker. Bu dinginlik, gece yaşananları bir bir yalanlar. Ölümlerin, doğumların –hele hele gece saçılan tohumları da sayarsak– gece olmasında, gündüzün aş'ağulanması, hiçe sayılması... Hayır, gündüz acı karşılıklar veriyor geceye sığınanlara. Gece üzülüyor, kuruntularını ağdalı dillendiriyor buna karşın. Saçmalığı süsleyip dansa kaldırıyor, sonra ayağına basıp duruyor. Yazarların körüklediği ateşli bir ilişki! Geceyle saçmalık arasında bunak kocakarı çöpçatanlığı yapar, tuhaf alışkanlıklar edinirler. Gün doğumunda patlayacağını bildikleri renk renk balonları şişirmekten vazgeçmez yazarlar. Ya, o yere göğe sığdıramadıkları düşler! Düşler de alışkanlık (hatta "düşük") yapar, pörsür, sasılaşır zamanla. Anlatılanların (anlat lan!) çoğu hurdaya çıkmış hikâyecikler olabilir, yazarlar, ısrarla kayıtsız kalabilirler bun'a. Hayalhane-

nin kapısı ağırdır. Omuzlanmalı, karanlığa doğru yol almalı, arkaya bakmadan, göz alışasıya. Sabah suları, akşam sularını yıkar. Ben, kaç yıl önce yazmışım, olası bir özkıyım için hazırladığım pusulaya: "Çevreme verdiğim rahatsızlıktan dolayı özür dilerim!" Yaşam, dokununca üzgün bir kız oluyordu. Yaşamın ölümü kıskandığı günler başlıyor, giderek ölümle kurulan dostluk yaşamı çileden çıkarıyordu. Ama çok, çok ama çok sonra gördüm de aydım, "ölüm, ölüm..." diyerek yaşama gömüldüğümü. Burada, Rilke'yi (UlysSES ve ÖFKE'yi unutmadan) anladığımı söyleyebilirim: "Ölüm korkusuyla oturuyor bir halde, ölüler oturmadıkları için, hiç olmazsa oturmak, yaşamaya ait bir şey, fikrine sarıldığım geceler geçirdim, gizlemekte ne mânâ!" E, bu hayaletsi dolaşmanın anlamını kim çözecek? Bunları yazarken, kalemimi böyle hoyratça savururken geceden besleniyorum kuşkusuz. Karanlıktan, yağmur sesinden... Kalemi gecenin mürekkebine daldırıyorum, ironi çıkıyor. (İroni: Masamdaki tuzluk!) Kimi yazarların hokkası tükürükle dolu. (Tanrı korusun!) Eskiden tükürük hokkaları gezdirirlermiş kuşaklarında. Şöyle derlermiş: "Yorgun ata nal çakılmaz", "Bana düşen yılanıma sarılır (İmza: *Bendeniz*)", "Ayağımın dibinden geçip giden bulutlara şöyle bir baktım"... Svevo'yu da çağdaşı Halit Ziya'ya benzetirim. Ölümle bütünleşmiş Svevo, trafik kazasından sonra ölmüş, "Ölmek bir şey demek değilmiş" diyerek. "Saçma" diye kovaladıklarımın ardında olduğumu anladığımda, gözlerim dalmış, kervan geçiyordu önümden; geride sıpalar, yavru develer. Yaşamın yarısı uykuda geçiyorsa öbür yarısı başarı düşleriyle geçiyor. Yadsımak, irkilmek, huysuzlanmak gerek belki. Buzağıyı baharda bahçeye çıkarmışlar. Önce ayak diremiş, itilip kakılınca bir iki ürkek adım atmış, sonra kuyruğunu dikip gerisingeri ahıra dalıvermiş. Anlatanlar, hayvanın güneşten korktuğunu söylediler. Çok güldüm. Suratım asıldı sonra, güneşten korkanlar

arasında olduğumu anlayınca. Kim, "Ağıtım kuşkunun fırınından çıkmıştır" demişti? Unuttum şimdi. Kuşku zembereğini kuranlar olmuş her çağda. Anneannem, karlı bir sabah, pencere camında örülen buz ağından dışarı bakarak, "Kar yağar elekle / Dost olma felekle" demişti ya, o zamanlar feleğin dar çemberinden geçmemiştim. Çağdaşımız Cioran, "Mademki her şey bana bağlı, bugün her şeye tahammül edebilirim" diyebilmek için, felekten kaç sille yedi, bilinmez? Yaş tahtalara basa basa anlatmayı deniyorum. Yorgunluk yorganını üstüme çekerek mırıldandığım, içimden yükselen seslere kulak vererek inlediğim söylenebilir. Kulak uğultularını, merdiven çıkan bir adam gölgesini, aynada yansıyan ışığı önemsiyorum. Açık yürekli olmak, yazılanı, anlatılanı kurtarmıyor. Temren dönüp saplanıyor çıplak gövdeye. Ağlarken kendimize ağlıyoruz... Loğusanın şişkin, çatlak göğüslerinden sütün fışkırmasına denk olmalı yazım. Yazılanlar, *ana sütü gibi temiz*! Yemsiz, çıplak iğneli oltalar atılmalı geceye, *kaçan balık büyük olsun*, diye. Kurutulmuş dağ nanesi doldurulmuş küçük yastığı yüzüme dayıyorum, gecenin bir vaktinde, her şey yoluna giriyor. Hayır, terslik yok, hiçbir terslik yok! "O kadar!"... Uslandım, utandım. Uslanınca utanırmışız. Elim, *masadaki tuzluğa* gitmiyor, karabiber serpmeyi sürdüreceğim, hap'şırmak pah'asına.

Yaşlılığımı kurduğumda, bir yaşlılık imgesine kapıldığımda yaşadıklarım da *o yaşlı adamın* gençlik düşleri oluyor. Başka türlü kaldıramıyorum yaşamı. Ancak, o yaşlı adamın, enikonu içime yerleşmesi de bir başka sorun. Bu kez, yaşamının son günlerini gençlik anılarına dalarak geçiren adamla onun düşündeki genç arasında boğuşma oluyor. Yaralanıyorum. Bir de, vitrinlerin önünde dikilip giysi beğenircesine geçmişte doğmuş, yaşamış olmayı dilemek tuhaf? Kimse çağını beğenmiyor. Düşler çağdışı! Bu düş "... yaşamış olmak isterdim" diye başlıyor. Yaşıyor olmak istemez miydiniz? Bu yadırganmıyor,

biliyorum da (gelecekte yaşamak isteyenler de var, 2100 yılında falan...) züppe bir düş olarak, pek yüz bulmuyor? Umutla anı karışımı bir anda var oluyoruz sanki, eninde sonunda. Tanrı'nın gördüğü bir rüyada mı yaşıyoruz? Tepinip uyandırmayalım öyleyse. Ölümü beklemekten bıkanlar varsa, hepimizin uslu uslu bekleştiği ölüm kuyruğunu bozmasınlar, canlarına kıyarak. Ortalık karışıyor, sesler yükseliyor: Hey, kuyruğun sonu burası! Lütfen herkes önündekine dikkat etsin! Sıraya uyalım, boşuna mı bekliyoruz canım! Merak etmeyin, telaşa yer yok, herkese yetecek ölüm var, fisebilillah!

(...) Aptal bir filim, çürük köprüden geçmeye hazırlanan. Karşımda oturan kadına (pek ahım şahım değil ama vagonda başkası yok) baktım. Sonra bir paragraf okuyup şaşırdım: "Kadın sanki der: 'Gel, zavallı yavrucak, öylesine acı çekme benim için!' Bu nedenle de sevgisi erkeğinkinden daha muhabbetli ve daha temiz, daha yürekli ve daha süreklidir." İrkildim, korku yayıldı yüreğime. Kadına esniyor, "Ya! İşte böyle..." dercesine, Unamuno'nun ardından. Altımdaki köprü sallandı, aptallığım kanıtlandı. Az önce canım çekiyordu, şimdi can çekişiyorum oturduğum yerde, aptal bir fil... Yaş tahtalar hiç eksilmiyor ayağımın altından, oysa kafamdan nice tahtalar söküldü. Sarı bir duman yükseliyor, altın tozu içinde, gözlerim buğulanıyor, her şey sararıyor önümde. Ölümde! Yarın olsaydı, "kendimi çok iyi hissettiğimi" söyleyebilir miydim, yarın... İşte, iki durak sonra indi kadın. Unamuno densizine kızdım. Herkes beni aptal yerine koyuyor. Sanki bilmiyorum. İncindim. Kaç zamandır –geçenlerde bir dostuma söyledim– oturuşumuzu bozmadan hep aynı şeylerden konuşuyoruz. "Aynı şeyler"den bıktım, sıkıldım. Cennet bahçesinin meyvesidir sıkıntı, biliyorum. Kandırılmış tutkular, her sabah, yüreğime düşmüş bir şebnem: Üşütüyor beni. Bilinçli ölümler, bilinçsiz doğumları

dengeliyor mu ne? Başkaları kolumu kanadımı kırıyor, kim oluyorum da bunları düşünüyorum sanki? Başkaları irkiltiyor beni, kurnazca. Şöyle düşünüyorum: İnsan insanın kuruntusudur. Altını bir de başkaları çizsin, üstüne varmıyorum. Çekiliyorum aradan. Karıştırdıkça, düşüncelerim sası kokuyor. "İnsan insanın oyuncağıdır" da diyebilirsiniz, size kalmış. Aptal bir fil olduğumu her fırsatta söylemekten usanmıyorum. Doğrusu sonradan aptal oldum. Başkalarının aptallığına gıpta ediyordum, baktım ki olmuyor, hiç değilse aptallığı paylaşayım, dedim. Ne yalan söyleyeyim, bir gün, üç iyi adamın aralarındaki konuşmaya kulak kabarttım, aptallığımı sevdim. Biri (Kafka), "Onurunu korumaya çabalayan bir ihtiyarım ben... Başkalarının çocuklarına imrenen ama kendisi evlattan ve o yüzden hayatın gerçeğinden yoksun kalmış, sadece elle tutulur bir bedeni ve kafası olan, alnını da duvardan duvara vuran bir ihtiyar" dedi, boynu büküktü. Öbürü (Baudelaire), "Deliliğin kanatlarının esintisinin üzerimden geçtiğini duydum..." diye fısıldadı. Beriki (Kierkegaard), ağlamaklı bir biçimde inledi: "Ah! Hele gençlik yıllarımda, altı ay için bile olsa, erkek olabilmek için neyimi vermezdim ki?" Karalar bağlayıp hüngür hüngür ağlayasım geldi. Yazık, yüzümü avuçlamakla yetindim. Bunları aktarırken kendimi iyi hissetmiyorum. Yarın olsa... Şu "his"' sözcüğünün yerini hiçbir "şey" tutmuyor. Temrenler uçuşuyor, körlemesine. Dehayla delilik aristokrat ruhlulara özgü: Karanlık, hükmedici… Çocuk, "Anne, ben dahi miyim?" der, anne, çocuğun kolundan tutup sarsar: "Saçmalama!" Oysa sanırım Berlioz (adını doğru yazdım ama kim olduğunu çıkaramıyorum), "Kuşkulu durumlarda bile dehanıza güveniniz" demiş. İyi demiş. "Kuşku"suz deha olur mu? Deha için her durum, eskilerin deyimiyle her "hal ve kâr" kuşkuludur, endişe vericidir. Şimdi, her sözcük, yanıbaşında iç içe parantezler (((o))) istiyor. Sözcükler taşsa, kimi yazarlar

onları o durgun suya cup diye bırakır, kimi pıtır pıtır sektirir üstünde. Halka halka genişleyen, büyüyen, iç içe uzayan parantezler açmalı şuracığa. Hat sanatındaki oval istifler, cami kubbelerini bezeyen döner ayetler... O sözcüğün yankısı olurdu... Hale canım! (Ayla'yı hiç sevmiyorum artık!) Büyüyünce kuyunuza/suyunuza taş atacaktım. Şimdi sırasıdır, sıkı durun *textile*'ciler! Yüzüm hiç sır saklamıyor bugün, yüz kızartıcı şeyleri içime atıyorum. İyi de, Karamürsel sepeti değil ki bu! İçim dışıma taşıyor, böyle böyle, daha da neler! Yüzüme tef derisi geçireli çok oldu. Sökük, yamalı bir bohçadan çıkardığım kirli çamaşırlarımı üstünüze fırlatacağım. Tepe tepe yaşamanın da sonu var. Son kertede tepinmek değil mi yaşamak? İnsan hiç değilse avucunu yalamalı ki bir yeri temiz kalsın. Yemsiz oltalara yakalanmak, aptal bir balığın yapacağı iş değil. Sarı duman dağılmıyor bir türlü. Yok, yok, aptallık dizboyu. Bakın şu Byron'a! "Sevilen kadın için ölmek, onunla beraber yaşamaktan daha kolaydır." Sarı duman dalgasının içinde Bayan Woolf beliriyor, saçları ıslak: "Yaşam, simetrik bir fayton lambaları dizisi değildir; ışıl ışıl haledir yaşam, bizi bilincin başladığı yerden bittiği yere değin çepeçevre saran yarı-geçirgen bir örtüdür." Teşekkürler, yolumuzu fayton lambalarınızla aydınlattınız ama artık metrodayız. Neyse, sarı duman içinde size de yer bulunur. Biz, kafamıza yatsa da yatmasa da dinlemesini biliriz. Herkese yetecek saygımız, hoşgörümüz var. Hiçbir düşünceyi küçümsemeyiz, kulak ardı etsek de. (Aslında "kara tiran"ların tutumu değil mi bu?) Hoşgörün lütfen... Daha incelmenin gereği yok. İnceldikçe kopmaya yüz tutuyor. Kimse anlamıyor. Sonra, ortalıkta bir sürü serseri mayın dolaşmaya başlıyor. Hoşgörülü, ince, nazik, mayınlar kimseye çarpmadan yüzüyorlar. Korkum, daha da çoğalması bu mayınların... Birbirlerine çarpmaya başlarlarsa –ağzımdan yel alsın!– ne olur? Hiç düşündünüz mü? Tanrı hepimizi korusun hoşgörüden!

“Lütfen incelmeyin, içinize atmayın!” duyurusu yapılmalı, sirenler çalmalı kentlerde. Her sabah radyolar, televizyonlar, bilgisayarlar bu anonsla açılmalı, gazeteler birinci sayfalarının tepesine bu “anons kutusu”nu koymalı artık: “Lütfen içinize atmayın!” (Tuzluğu yerine bırakıyorum...) Sanırım “his”ten dem vurmuştum, biraz da “duygu”dan söz açmalı. “Duygu”yu her şeye maydanoz etmenin bir anlamı yok. Komik oluyoruz! Buram buram duygu kokuyor ortalık. Safdilliğin lüzumu yok artık, salyasümük ağlamanın, ağıtlar düzmenin, birbirimizin gözpınarlarına düşüp boğulmanın âlemi yok! Bakın, Turgut Uyar tam kırk yıl önce şöyle yakınmış günlüğünde: “Duyguyu çok ölçülü kullanmak gerek. Bizim şiirimiz bu kötü kullanılışa verilecek örneklerle doludur. Hatta belki de birkaç soy ozan dışında sadece bu örneklerle.” Öteden beri, telgraf kısalığında ama okuyanı yerinden sıçratan bir yazı olsun isterdim, yazacaksam. O ne güzel bildiridir öyle! Tellerinden kuşlar eksik olmazmış, olsun. Çocuktum, telgraf tellerini, kuşları görünce müzik defterim canlanırdı gözümde. Teldeki kuşları notalara, telleri porteye benzetirdim. Kuşlar bir cıvıldaştı mı sabahın serininde, ne görkemli, müzik defteri değil de müzikli defter olurdu. Tuhaf, dünyayı daha o yaşlarda bir defter, hem de bir müzik defteri görmem. Tuhaf değil, irkiliyorum şimdi: “Dünya, dinlediğim bir müzik defteriydi” diyebilir miyim? Bir de amcamın İngiltere’den getirdiği masa çakmağı vardı: Müzikli bir dünya küresi. Dünya masamda döner dururdu, tıngır tıngır, Muhammed Ali’nin ringlerde dans ettiği yıllardı. Yazık, artık ne şairim, ne de çocuk! Bir müzikli defterim, bir de “İbo’nun balonları vardı”. Büyüdüm, başım uğuldamaya başladı. Dünyadan gelen çirkin sesleri bastıramıyorum. Kaynağını bulmaya çalışıyorum ancak, boşuna. Metro gürültüsü kapanıyor üstüme (beyaz gürültü), tünele girince çocukluğum yolumu aydınlatıyor, gene Woolf, sarı dumanlar arasından kışkırtı-

yor, "Yaşamın ta kendisini istiyorsak, işte, elimizin altındadır." (Tutmak kolay mı? Hem, kaçan balık büyük olurmuş...) Kes sesini, parantez kurusu! Ben, yaşamı elden kaçırmış, çıkarmış nice hayalet gördüm, utandım kendimden.

(...) Salt yaşlanmamak için evliliği erteleyenler, cinsellikleriyle boğuşarak kartlaşanlar, sevgililerini yitirenler, hep yeniden çalışmak zorunda kalanlar, başkalarının çocuklarını kıskananlar, kendi çocukluklarından korkanlar, cilalı bir yalnızlığın büyüsüyle körelenler, vurdumduymazlığa sığınanlar, varoluşlarını sessizce gerçekleştirebileceklerini sananlar, çabucak öfkelenenler, paylaşmayı bir türlü tadamamış olanlar, örselenmişler, geçimsizler, uslanmazlar, utanmazlar, huysuzlar, kırgınlar, küskünler, hâlâ çocuksu bir gülümsemenin aydınlığını taşıyan orta yaşlılar, aklı hoppa, gönlü zengin kimseler tanıdım. Gönendim! Onlar unutmazlar, biliyorum. Unutmasınlar. Besbelli, Tanrı'nın not defterinde bir gün adlarını göreceklerdir. Karşımdaki boş koltuğu kim dolduracak? Şu, cebinde gazete taşıyan adam, akülü delikanlı... yoksa şemsiyeli, devetüyü mantolu kadın mı? Erkek şemsiyelerini sevmem, kendimi ters dönmüş bir kara şemsiye gördüğümden midir, nedir? Ördekbaşı saplı, askılıklı kadın şemsiyelerinden de gına geldi. Modası geçmek bilmiyor. Şemsiyeler bir yerlerde unutulur hep. Bir kez gittim, İETT'nin unutulmuş eşya bürosuna. Şemsiye kaynıyordu. Kışın ne çok şey taşınıyor, cepler, çantalar şişiyor. Unutmak istemiyorum. Unutkanlar, yaşama gücünü nereden alır, anlamıyorum? Acıyorum gözden kaçan şeylere. İETT'nin bürosunda ne işim vardı? "Bir arkadaşımı görmeye" değil, unutulmuşları topluca görüp irkilmek, unutmayı, unutanları kargımak için gittim. Ucuzdu her şey! Parasız satılıyordu neredeyse. Yeni bir ütü aldım, hiç değilse gömleklerimi ütülerim, yüzüm ütüsüz bir gömlek madem. Kafamı

kimse ütüleyemez. İstesem hiçbir şeyi duymayabilirim, aldırmayabilirim, konuşulanların tek kelimesini kaçırmamışçasına sorular da sıkıştırabilirim araya. Bu ustalığı küçük yaşlarda edindim. Hiçbir konuşmayı dinlemeden saatlerce oturmayı öğrendim, dinleyici sıralarında. Yüzleri, davranışları, akıllardan geçenleri okumak eğlenceli, kişilere öyküler uydurmak keyifli. Üzücü olan, uzun bir konuşmanın ardından, "Ay, seni de çok sıktım, kusura bakma," diyenlere, sadece, "Yo..." demekle yetinmem, "Dinlemiyordum ki!" diyemeden. Üzücü mü? Geri çekilmek! Geri çekilmek, güç toplamak, yaşamın saldırı gücünü şöyle bir tartmak, kimi geceler cephaneliğe inip silahlara göz atmak, mahzende karar vermek, yer değiştirmek, pusuya yatmak, savunmayı öğrenmek, sinsice oynamak. Bu sözlere şaşıranlar olabilir, herkes kendine baksa ya! Şemsiyeli kadın, burnu havalarda, maksi mantosunu sihirbaz hızıyla düzeltti otururken. Ördekbaşı, yanındaki adamın böbreklerine bakıyor, adamcağız uyukluyor. Unamuno okuma numarası yapmayacağım şimdi. Bu kadın, çevresinde olup biten her şeyi kendisine karşı çekilen bir numara sanıyor, nasılsa. Gözlerinden okuyorum, acımasız olduğum söylenemez. Adam onu çileden çıkardığı için, şemsiyesiyle tehdit mi ediyor? Küçük bir sarsıntıyı fırsat bilerek adamı dürtebilir, ördekbaşıyla. Adam irkilecek, sağına soluna afallamış gözlerle bakacak, yanındaki kadını görünce gevşeyip pencereden dışarı saplayacak gözlerini, ama aklı kadında kalacak, göz kuyruğuna yaklaşan bakışlarından anlayacağım her şeyi. Kadın da biliyor bunu. Tanrı'nın arka cebinden düşmüş bir mendil mi ne? Numara yapmak aptallıktır. Yalnız, uyumak, bu sahneleri kaçırmak isterdim. Çünkü sessizliği doldurmak, insanlara bakmak, göz göze gelmek, göz kaçırmak, incelemek yoruyor beni. Ne çok ayrıntı yakalıyorum? Bomboş, tamtakır gözlerle bakacağım, inatla. Karşısında ütüsüz bir gömlek olup asılacağım. Sen de şem-

siyeni unutacaksın bir gün, diyeceğim, üst dudağını bileyen ruja, elmacık kemiklerini kızartan allığa, "ben gözüm" diyen gözlerine, yukarı doğru fırçalanmış orta karar kaşlarına, namlu izi taşıyan sağ şakağına, küt burnuna bakarken. Şemsiyenin sapını nasıl da tutuyor öyle... –oraya bakamam! Sıkışırsam, bir yanımı kaldırıp sessizce gazlayabilirim, parfüm kokusunun üstüne. Yanımdaki adamın gazetesine göz atabilirim, değil mi? Sabah okumuştum o gazeteyi oysa. Kendimi alamıyorum bakmaktan. Ben, toplara değil gözlere bakıyorum artık. Unutkanlıklara... "Yaşam, simetrik bir fayton lambaları dizisi değildir" diyen Woolf, sıkıcı olmaya başladı. Hayır, bu namlu izi değil. Baştan sona uyduruyorum, işime nasıl gelirse. Kadın kıvranmaya başladı, rahat durmuyor yerinde, Woolf'u düşünürken ben, gözleri reklam panolarına kaymıştı. Belki çocuğu vardır, dil kurslarına yazdırmayı düşünüyordur, biriktirdiği gazete kuponlarını postalayacaktır belki, çok sevdiği, yıllar önce birlikte evcilik oynadığı arkadaşlarını görmeye gidiyordur, belki, "Unutmadım, seni görmeye geldim" diyecektir eski sevgilisine. Ama, hâlâ sımsıkı tuttuğu şemsiyeyi elinden bıraksa daha güzel şeyler düşünebilirim, daha anlamlı yolculuklara çıkarabilirim onu. Elleri fena değil, biraz da parmaklarının arasında dolaştırsam gözlerimi, içi kamaşmaz değil mi? İşte, insan insanın kuruntusudur, diyorum yeniden. Çok acımasız olduğumu, kaskatı kuruntularla yaşadığımı biliyorum. Elime bir keser almış, gözü dönmüş bir caniyim ya, önüme çıkanı kendime yontuyorum. Böyle böyle... Sızlanmanın sırası değil. İçlerini oyuyorum, takır takır, bir ağaçkakan yorulmasızlığıyla... Derinlere dalamıyorum, buz tutmuş oralar, çırpınıyorum. Hani sözcükler taşlaşıp düşüyordu, sekiyordu ya, sular parantez parantez açılıyordu ya… Taşların nerelere indiğini görüyorum, suyun içinde, ağır ağır. O taşlardan birini boynuma bağlasam, ben de dibe batsam.

Meltem beklerken kara yazıma karayel çıktı. Dünyanın kolonları sarıp sarmaladı gövdemi. Soruyorum: Hangi ağaçtan düştüm? Hangi sıkıntı ağacının meyvesiyim? Bir zamanlar nasıl da hızını alamadı aşk, içime devrildi. Gönlüm, şarampol, herkes yuvarlanıyor içine. Aşk, enkazlarını kaldırmaya yanaşmıyor bir türlü. Gönlüm aşk müzesi olmuş, hurda aşklardan geçilmiyor. İçimdeki buzu hohladım. Eritemedim. Soluğum bile dondurucu. Böyle oturmuş yazarken, masamdaki tuzluk alay ediyor. O koca buzdağını eritmeye yeter mi bu tuzluk? Çaresizlik, umutsuzluk, kaygı... Buyurun, masamı onurlandırırsınız! Nereden aklıma geldiyse yine, "Kuşkulu durumlarda bile dehanıza güveniniz" diyen Hector Berlioz'muş, Vagner'in hayran olduğu romantik besteci. Bu sözü ancak bir romantik söyleyebilirdi. "Anne ben dahi miyim?" İyidir, her şeye rağmen sormamız, aptallıktan korkmadan. Her hokus-pokusta "aptallık" çıkıyor. İşte, kadın kalktı, kapıya doğru ilerliyor, şemsiyesi elinde. Neden bütün kadınlar benden önce iniyor? Neden, oturduğum yerde kalakalıyorum böyle? Arkalarına düşmemi istercesine, olur olmaz duraklarda iniyor bu kadınlar? Büsbütün aptallaşıyorum işte, kıpırtısız. Kitaplarla kadınlar aptallaştırdı beni, diyecek, bu sesin yankısını da noterde onaylatarak cebimde taşıyacağım. Gönlümün bir köşesinde kurulu yargı salonuna hangi kadın girdiyse, hafifletici nedenler göz önünde bulundurularak, aklandı. Sütten çıkmış akkaşık, ellerini kollarını sallayarak, koridorlarda yankılanan topuk seslerinin uğultusunu kulaklarımda bırakarak uzaklaştılar. Bu nasıl yargı? Cennetin ağaçlarını bir kez daha taşlıyorum, can sıkıntısı dolduruyorum eteklerime. Ulan Unamuno! "Gel, zavallı yavrucak, öylesine acı çekme benim için!" derlermiş ha?

(...) Tavan çubuğuna dizili kayışlarda eller asılı... İnsanlara bir *bütün* olarak bakamıyorum. Kol, bacak, el, göz, baş, gö-

ğüs, kıç, tırnak görüyorum ancak, çevreme baktığımda. Sonra kendime bakıp benzer şeylerden bende de olduğunu görünce dünyanın sekizinci harikasını keşfetmiş adam oluveriyorum. Yaşasın, benim de bir elim, kendime ait bir bacağım, istediğim yere bakmama yarayan bir gözüm, her deliğe sokabileceğim bir, bir... Yirmi bir parmağım var! Bacaklarımı araladım, gerdim, askılığa tutunmadan dengemi bulmaya çalıştım. Biri geçerken omzuma çarpsa bile yere kapaklanmam, şöyle bir sarsılırım. Ayakta durabilmem, hızı iliklerimde duymam, ne güzel! Ayakta kalmaktan hiç rahatsız olmam, dehama değilse bile, kendime güvenim var. İnsan, aman aman bir derdi olmadıkça, ayakta durmalı. Yağmura, çamura, kara, tipiye, doluya... boşa aldırmadan. Ayaklarını sımsıkı yere bastın mı, tamam. Tanrı sakatların, sakat atların yardımcısı olsun! (Bu dileğin içindeki bencilliğe bir bakın hele!) E, dikkat etmeli biraz, sağına soluna, önüne ardına. Fırtınalı havalarda binaların dibinden yürümemeli; bir tabela, bir kiremit... Hafazanallah, kışın, buzlu yollarda kayıp düşenlere, kıçüstü yeri boylayanlara kıs kıs gülesim gelir, Ataç kızıyor ama. Toparlanıp kalkıverişleri, bir şey olmamışçasına... İnsan onuruna bu yakışır. Bir yandan gülerim, bir yandan göğsüm kabarır. Düştüğü yerde sızlanıp bir daha belini doğrultamayanlar sinirlendirir beni, hiç değilse onurunu kurtar, git bir köşede ağlayıp sızlan! Herkesi başına toplamaktan zevk mi alıyorlar ne, anlamıyorum? Doğrusu, ayakta iyi duruyorum ben. Ayakta duran adam olarak portremi yaptırsam, parmak ısırtır. Bugün, her şey yolunda giderken, başımdan olağanüstü ne geçebilir, diye düşünecek oldum, kapılar açıldı, üç liseli kız, soğuktan donmuş yüzlerini avuçlayarak içeri düştü, itiş kakış. Arkalarından da bir kadın polis… Kalabalığın arasından kızların ayaklarına baktım. Okullu kızların ayakları çok şey anlatır bana. Ekonomik, kültürel, sosyal o günkü moral durumlarını kavrayıveririm. “Sana

ne?" diyebilirsiniz (Kuşkusuz, o kızlar da sık sık "Sana ne?" der, öyle bakarlar), ne diyebilirim ki, "Bana ne?"den başka? Ayrıca beyaz soketlerinin ("soket" demem onların da hoşuna gider) ayak bileklerini kavrayışı, kaval kemiğini ikiye bölen renkli çizgisi içimi ısıtır. Üçü birlikte, birbirlerinin kuyruklarına sokularak, arkalarını dayayabilecekleri güvenli bir köşe aramak üzere, çıtı pıtı "afedersiniz"lerle vagonun ortalarına doğru ilerlediler. Polis, gözlerini kızlardan ayırmadı. Kurtların içine düşmüş kuzularına bakan çobandı. "Ben buradayım, korkmayın, polis ablanız sizi korur" diyordu bakışları. Hoşuma gitti bu dayanışma, ne yalan söyleyeyim, sabahın bu saatinde, böyle bir yerde. Hatta, "Onların polis ablaları varsa, bizim de polis abilerimiz var," diye düşündüm. "Lütfen, bayanlara yer verelim!" dedi polis, dayanamayarak, üniformasının, silahının hakkını vererek. Kızlar bile kıkırdaştı. Kimse oralı olmadı. Polis hanım yineledi, epeyi kızgın, "Böyle gidemeyiz ama biriniz yer versin şu bayanlara!" Hangi bayanlar? Baktım, kızlar da kendilerini bayan yerine koymuyorlar, polisin uyarısını yadırgıyorlar, "Sana ne? Sana ne?" bakıyorlar. Polis büsbütün coştu, vurdumduymaz, uyuşuk sabah erkekleri önünde. Bir delikanlının omzunu pençeleyip sarstı, "Hadi ama... Size söylüyorum?!" Delikanlı, bir hastir çekti, "Fesuphanallah!" yerine. Ayakta duran bir adam, çapaklı gözlerini açarak, "Han'fendi, zorla kaldıramazsınız, *kalktığı* zaman otursunuz!" demesin mi? Bıçakla kesildi hava. Sonra oradan buradan, bir, iki, derken bütün vagon sırıtmaya, kıkırdamaya başladı. Kimisi başını gazeteden kaldırıp vaziyeti çakmaya çalıştı, nafile. Sırayla bütün yüzleri taradım, polis hanım donakalmış, yutkunmaya çalışıyordu. Kuşkusuz, o da kendini aptal bir fil görmüştür ossaat. Yeri geldiği için söylüyorum: "Ne diyeceğini bilemiyordu." Ancak, yaralı bir sesle kükreyebildi: "Hepinizi karakola çekeceğim... Görürsünüz!" Şu "çekeceğim", öylesine cılızdı ki

acıdım, Tanpınar'ın "Kadın üniforma giyince azçok sinema yahut okul piyesi oluyor" sözünü anımsadım. Yaşam, böyle böyle elimizin altında işte… Yaşayıp anlatacak olanlara. Auster, lafı ağzımdan alırsa, "Öyküler ancak onları anlatabilecek olanların başından geçer" diyecektir. Doğrusu, başımdan çok aklımdan geçiyor yaşam. Sarı duman arasında, altın tozuna bulanmış sözler etmenin sırası değil artık. Bütün sorun anlatabilmekte, "*bir hikâyeymiş gibi*".

(...) İçimdeki devasa bulmaca kareleri arasında sıkışıp kaldığım günlerde, ev ödevi yaparcasına yaşadığımı seziyordum. Zangırdatıyordu, içimdeki buzdağı. Gözlerim, buzdan tablalar üstünde jiletle doğranıyordu, bakamıyordum dünyaya. Kanlı buz parçalarıyla ovalanıyordu bedenim. Dünya, küçük harç makinesi hızıyla dönüyor, aydedenin yüzünde türlü filmler oynuyordu. Civcivlere acıyordum, kum gördükçe. Çocukluğumda, dere kenarında, çınar yapraklarına sarıp diri diri gömdüğüm civcivleri anımsıyor, neredeyse onlarla yaşıyordum. "Civcivli günler"im başlamıştı. Çok sonraları, pazarlarda satılan civcivlerin yanından geçemedim. "Jilet krizi"ne tutuluyordum. Ölüm, bir tutkuya dönüştüğünde gölgemi donduran mevsime girmiştim bile. Kuru dallar eksik olmadı üstümden. Kökleri kuruduktan sonra bir ağacın, güneş istemez. Gölgemin yitimi uzun hikâye, sıçrayarak anlatacağım. "Hakikat"in ardına düşmüştüm. Ele geçirdiğimde intikam alacaktım sanki. Nasıl bir intikamdı bu? Yerimde duramıyordum, azılı düşmanım hakikat karşısında. Mademki sonunda yok olup gideceğim bir hayatı yaşıyorum, biraz savaşayım, yara alayım, göğsüme madalya takılsın, diyordum. Çok geçmeden, takılacak madalyaların, altındaki yaralarla alay edeceğini anladım. Üstelik yaralar, madalyaların sahte parıltısı altında gözükmezdi. İnsan her şeye ihanet edebilir, en başta kendine. Ya ölüme?

Evet, başkasının ölümü bir düşkırıklığı, uzun bir yazıklanma olabilir ancak. Civcivler? Hayır, bir suç ortağıydım ben, nereden bilirdim, yıllar sonra yüreğimin bir *suç otağı*na dönüşeceğini? Suç, tembelleştiriyor insanı, canından bezdiriyor. Bezginlik kana işliyor, ölüm, kaçınılmaz bir tutku olarak, kemiriyor. İnsan, ölüm düşüncesiyle sıkıfıkı olunca başka hiçbir şeyi görmeyeceğini sanıyor. Ne kalır geriye, ölüm buradaysa? Hayır, sorgu yargıcı didik didik inceliyor yaşanan anları, ne tür kanıtlar aradığı bilinmiyor. Neden, gönlümde yargılanan kadınlar aklanırken enseyi karartıyorum? Neden gülümseyen fotoğraflar çektiremiyorum, sonunda? Derin bir soluk alıp, gülümseyen gözlerle son bir kez daha bakmak isterdim arkama.

(...) Bakıyorum da kimse kapılara dayanmıyor. Dün, yaşlı bir adam, tam kapılar kapanırken binmek istedi. Sıkıştı, kafasını, gövdesinin sol yarısını içeri sokabildi. Ortalık karışıverdi, sonunda iki kişi adamı yaka paça içeri çektiler. Epeyi azarlandı, "Acelen neydi?" diye. Dakikalarca sırıttı durdu, büyük bir iş becermişti sanki. Canını yolda bulmuş bu adama öfkeyle bakarken kendi aptallığımı gördüm. İstasyona yürürken de bir öbek ilkokul öğrencisi bağıra çağıra caddeyi geçiyordu. İçlerinden üç kafadar kol kola girmişti. Koskoca bir halk otobüsünün altından son anda kurtuldular. Otobüs fren yaptı, yolun ortasında yan döndü. Aklım gitti, çocukların yanından geçerken azarladım, dayanamayıp. Üçü bir ağızdan tükürükler saçarak, "Ali Şen başkan Fenerbahçe şampiyon" temposu tutarak uzaklaştılar. Baktım, kimsenin umurunda değil, istasyona gelesiye kendimi azarladım: "Sana ne oluyor?" Kafamı dağıtmak için, vagonu bir boydan bir boya turladım. Spor gazeteleri okuyanların başında dikilip okuma hırsızlığı yaptım. Haldun Taner'in "Ases" adlı öyküsünü düşündüm: Fenerbahçe-Hacettepe maçını anlattığı, arada da, "Hiç şüp-

he yok, gol futbolun orgazmıdır" ya da "Profesyonel futbolcu bir çeşit sermayedir", "Ne yapacaksanız birinci yarıda yapın çocuklar" dediği öykü. Belediye araçlarındaki metal etiketler canımı sıkıyor. Saçma sapan uyarılar, berbat dil, yerli yersiz İngilizce... Kimse kimseyi takmıyor. Olur olmaz şeylere öfkelenen, tehlikelerden habersiz sırıtkan kalabalık. Bir de ben!

(...) Sahi, nereye gidiyorum? Sorular kovalamaca oynuyor, körebe, ortada sıçan oynuyor artık. İETT müzesindeki soluk, siyah-beyaz resimler geliyor gözümün önüne: Osmanlıca yazılı durak levhaları, troleybüsler, atlı, elektrikli tramvaylar, kupalar, otobüsler... Vatmanın yüzündeki çizgileri, gözünde uzayıp giden yolları, yaşam öykülerini merak ediyorum. İrkilmek, yaşamadığım yılların iklimine kapılıp gitmek istiyorum, nedense. İşte şu resimdeyim: "Şişhane'de Dört Atlı Tramvay". Şişhane'ye daha yağmur yağmamış. Haremlik-selamlık yürürlükte… Kaytan bıyıklar, bir karış sakallar, köstekli saatler, iskarpinler, fesler, yaşmaklı, çarşaflı kadınlar (kar maskeli Zapatista gerillalarını andırıyorlar) Beyoğlu'na çıkıyorlar. Atlar tırıs gidiyor, besbelli, bu soluk resimden bile hızını anlamak mümkün. Tramvay uzun, çok tekerlekli... Kahveler orta şekerli. Bakır cezveler mangalda kabarıyor, kuş desenli, dallı budaklı pastel renkli fincanlarda köpürüyor Mehmet Efendi'nin kahveleri. "Şişhane'de Dört Atlı Tramvay"la neredeyse bütün eski İstanbul'u gezdim. Tünel'den de geçtim. Geçmişi soğurduğum saatlerde rahatım. Hızla yol alan bir aracın içinde gözlerimi uzun süre kapalı tutunca, olduğum yerde kalmış oluyorum. Yanımdakiler gidiyor, arkada kalıyorum, "Şişhane'de Dört Atlı Tramvay"ı bekliyorum. Bekletmeden geliyor. Atların burnundan dumanlar fışkırıyor, pufur pufur. Son durakta gözlerimi açıyorum, önümde terli, yorgun, tıknefes atlar buluyorum. Göz siperliklerinin ardından yan yan bakıyorlar, kulakları dik,

teşekkür beklercesine. Boyunlarına sarılmak istiyorum, yelelerini okşamak, kulaklarına eğilip, "Hadi, yolunuz açık olsun!" demek...

(...) Kılıkları bozuk bir karı-koca, ürkek, acemi gözlerle, cam-metal yeni duraklardan birinde bekliyorlardı. Buradaki durak kalkmış olmalıydı, şaşırdım önce, kafamı kaldırınca anladım. "Otobüs mü bekliyorsunuz?" "He ya, n'oldu ki?" "Hiç, burada otobüs durmaz da..." Kadın, adamın omzunun üstünden, "Durak değil mi burası?" dedi. "Boşuna beklemeyin, burada hiçbir şey durmaz!" "Manyak galiba..." diyerek karısına döndü adam. Pis pis sırıttım, "Enayiler… Bekleyin bakalım, otobüs duracak mı?" Adam, sağına soluna, parktaki aslan heykeline baktı, bir süre, "Sana ne be kardeşim! Bir bildiğin varsa söyle..." dedi sonra, gözümün içine dikerek gözlerini, "İstersem yolun ortasında beklerim, sana ne!" Kadın, korktu, gözleri sağa sola kaydı. Yumuşadım, "Bakın beyefendi, durağa bir bakın, hiç durulmuş mu burada? Yolcu görmemiş bir…" "Evet, belediye yeni yapmış işte! Allah allah, tam belaya çattık hanım, görüyor musun?" Sustum, yüzlerine bakmadan durağın içinde gezindim bir süre. Konuşmamı bekliyor, ağzımdaki baklayı yeterince ıslattığımı düşünüyorlardı. Seyyar bir "cevap anahtarı"ydım dalgalı Türk bayrağının önünde, aptallığımın hafiflediğini duydum bir an. Sonunda adam beklediğim soruyu dinginceordu: "Peki kardeşim, otobüs niye durmazmış burada, söyle de anlayalım?" Adamın koluna girdim, durağın dışına aldım. "Bak bakalım ne yazıyor?" Sarı levhayı okudu: "BU DURAK NUMUNEDİR BEKLEME YAPILMAZ". Gevrek bir suratla, "Hanım baksana! Buraya gel, bu bey kamara şakacısı galiba..." dedi, sonra bana döndü: "Hangi kanal?" Kalakaldım. "Süveyş kanalı! Yok ya, kamera şakası filan değil..." dediysem de inandıramadım, iyice saçmaladım. "Süveyş

Kanalı'ndanmış, porogramın adı da Eşek Şakası'ymış!" diyerek karısının yanına gitti.

(...) İki pazardır bir koltuktayım, gazete ekindeki kişilik testini yanıtlıyorum. Pazar sabahları metro boş, öğlene dek gidip geliyorum. Kimi zaman istasyonlarda oturuyorum, otomatik çerez büfelerinden atıştırıyorum. Geçen haftaki testte "Beyaz Şövalye" çıktım. Şöyle diyor (koltuklarım kabararak aktarıyorum): "İyilik, cesaret vericilik... Gerçek bir kahramansınız. Ama çok şeffafsınız. Zırhınız yok, derinizin varlığı bile kuşkulu... Önünüzde 'ötekiler', arkanızda sevdikleriniz. Hayatta bütün kötülüklerin boy hedefi gibi duruyorsunuz. Sevilmek umurunuzda değil denemez belki ama sizi asıl ilgilendiren sevmek. Siz seviyorsanız sorun yok! Bu da size en keskin kılıcı veriyor. Dövüşmek mi? Yalnız sevdikleriniz için, evet... Mizahla ilişkiniz sessiz. Başkalarına gülmektense kendinize gülüyorsunuz. Biraz oyun oynamayı öğrenmeniz gerekiyor. Kahraman yüreğiniz açık bir sığınak. Kitabınızda hesap yok. Tek yorgunluğunuz bu hayatın sizi arada bir hesap yapmaya zorlaması. Neredeyse hastalandırıyor sizi, bu zorunluluk. Yaralarınızı anlatır gibi yapıp herkesten gizlemenin anlamı ne? Şu Sicilya atasözüne kulak verin: Kovalamayan savaşçı nişan almasını bilmeli." Hay allah, sanırsınız ağzımdan yazmışlar. Yalnız, "Biraz oyun oynamayı bilmeniz gerekiyor." lafına katılmıyorum, "Beyaz Şövalye"yi oynuyorum ben. Oyuna gelmek istemediğimden, doğru, gene de pek oynamıyorum. Sicilya atasözüne gelince, nişan almayı bilmesem ne çıkar, hedefi vurduktan sonra? Bu haftaki test canımı sıktı. "Pazar neşemi" kaçırdı. Tabii ya, neşeliydim bu gün! Neymiş, "Bireyci. Bağımlılığı: Haset. Mümkün olmayanın peşindedirler. 'İdeal olan şu anda bulunmayandır.' Yaşamın hüzünlü yönlerinde yoğunlaşırlar. Açık ve kesin değer yargıları vardır. Kendi bakış

açılarını ön plana çıkararak dünyayı değiştirmeye çalışırlar. Ani değişiklikleri severler, özellikle de ışıltılı yeni başlangıçları... Çocukluklarındaki terk edilmişliklerini, yalnızlıklarını unutamazlar, sürekli olarak bunun eksikliğini hissederler. Kararları gerçeklere değil, o anki ruh hallerine göre değişir. Konuşmaların içeriğini değil, tonunu anımsarlar. Özgüvenden yoksundurlar ve aşkın kaynağının birileri tarafından onlardan çalındığına, yok edildiğine inanırlar. Aşkta: Karşılarındakilerin kendilerini anlaması ve tanıması için her şeyi yaparlar. Ama bir ilişkinin getirdiği sorumluluklar onları korkutur. Benliklerinin yalnızca bir bölümünü paylaşmak isterler, gene de kimsenin onları tam olarak tanımamasından ve anlamamasından yakınırlar. En iyi yönleri: Yaratıcıdırlar. İhtiraslara ve güzelliklere tutkundurlar." Doğrudur, başarısızlığa yatkın oluşum bencilliğimi kamçılamıştır, akıl-sır ermez kuruntularla doludur yaşamım. Yaşamım da bir uyarlamadır son kertede. Mutsuzluğum, kendime karşı pintiliğimi artırmış, eli açıklığı bir mutluluk maskesi olarak kullanmışımdır.

Organlarımı bağışlayabilirdim, yaşama inansaydım. Her an bırakabileceğim, ihanet edebileceğim bir yaşamdır benimki. Kaypaklığı yüceltmişimdir içten içe, kendime karşın, uyumsuzluğumu örtmeye, "başkalarının gözünde ben"i kurtarmaya çalışmışımdır. Yabana atılmak ürkütmüştür, yabaniliğimi bilirim, başkasını ilgilendirmez ama –'başkası' da olamamalı– yalanda da içten olabilmeli. Başkalarından çok kendimi kandırabilseydim, eleğimin gözeneklerini açabilseydim, daha mutlu, normal, gülmesi ağlaması yerinde biri olsaydım, önüme çıkan sorulara verdiğim yanıtlarda evetlerle hayırları bir dengede tutabilseydim, asıl, asil delinin yaşamın ta kendisi olduğunu çok küçük yaşlarda anladığımı kanıtlayabilseydim, olsayla Bursa bir araya gelseydi... Hayır, bu dolmuşa binmeyeceğim. Böyleyim ben, kime ne? Bakın, şu oturduğum sırada, mekân'ın

uçkuruyla oynayıp duran zaman'ı görüyorum. Görüyorum zaman'ı, kimseye söyleme, diye fısıldıyor, söz istiyor. Söz verip, yemin ediyorum. Bir şeyi anladıktan sonra susmak gerek. Dünyanın bütün gevezeleri bir araya toplansa, onları, "Siz hiçbir şeyi anlamıyorsunuz!" diye azarlamak isterdim. Tek tek hangi biriyle uğraşayım. Biliyorum, hepsinin bir hikâyesi var, anlatmadıkları. Aralarına karışıp okumaya çalışıyorum, alınyazılarını. Seziyorum, okuduğuma pişman oluyorum bazılarını. Tek kusurum var: Çöp sepetim yok. İçimi dökemiyorum, desem kimse inanmaz ama.

Besleyip büyüttüğüm bir kemirgen yalnızlık var. Palazlanmış, şımartılmış bir yalnızlık, rahatsız ediyor. Benden çok şey istiyor. Eğlenmek istiyor, inanamıyorum, kudurup tepiniyor bir de. Ona şöyle diyorum: "Uslu dur bakalım, babanın çiftliği değil burası, yeter artık! Eğlenmek istiyorsan, yüreğimdeki buzdağında kayak yapabilirsin. Ama sakın düşüp bir tarafını kırma, hiç yüzüne bakmam, bilesin!"

Susuyor, garipleşiyor. Sofuluk zamanlarımdan kalma şefkat ve merhamet duygularımın eteklerine tutunuyor.

Alışkın değil. Surat asıyor, içine kapanıyor, daha kötüsü küsüyor, konuşmuyor hiç. Onu yumuşatmam, gönlünü almam uzun sürüyor. Küsüp küsüp barışmak tek eğlencesi… Kafayı ellerin parantezine alıp düş kurmak için zaman gerek. Düşünmeye zaman bulabiliriz, düşünmek istersek. (Düşünseydik hep susardık, bana öyle geliyor.) Düşlemeye yetecek zaman, nasıl demeli, uçkuru çözülmüş bir zamandır. Kuşkuyla irkilmenin titreşimleriyle çözülür ancak. Hayır, sayıklamıyorum, aforizma delisi de değilim. Aforizmalar, düşleriyle düşünceleri olgunlaşmamış *toy*ların oyuncak pusulalarıdır. Bir gün, hiç bakmaz olurlar o pusulaya. Oysa gerçek, pusulanın ele avuca gelmez olduğunu hâlâ öğrenecek zamanı olanlarındır. Aforizmalar, geleneği yansıtırlar. Geleneği, zamanı, gene

kuşkuyla irkilmenin titreşimleri sarsabilir. Ağır bir sarsıntıdır bu, kazasız atlatılamaz. İnanmam!.. Yastıksız bir dünya düşünemiyorum. Yastıkla başım pek hoştur. Çok işe yarar yastıklar: baş konur, kucaklanır, dayanılır, oturulur... Bakın, daha ilkokul sıralarında koro halinde, "Yastığımız mezar taşı / Yorganımız kar olsun" demişiz. O zamanlar, duvarları süsleyen kırmızı KAHROLSUN'lara gözüm iyice alıştığından, "Yorganımız kahrolsun!" derdim hep. İyi ki koro halinde söylüyormuşuz. Yorgan imgemi besleyen yorgunluklardan da söz açabilirim belki. Gerçekten neşeliyim. Bu denli neşelenecek ne var? Densiz! Bilmiyorum. Utanıyorum da neşemi yüzümde taşımaktan, asık suratlılar arasında. Oturup kara kara bunu düşünecek değilim ama şimdi. Neşeli olduğum bir hafta içi, organlarımı bağışlayabilirim. Ünlülerin organlarını bağışlamaları büyütülüyor. Onların organları daha mı değerli? Aralarında ciğeri beş para etmeyenler var... Neyse, kendi halinde bir adam olarak oturmuş kırk türlü düşünüyorum. Neler geçmiyor ki içimden, değmez, diyorum. Ben, ünlü harfleri de sevmem. Kuru gürültü hepsi! İçi boş, toparlak şeyler bu ünlüler. Kiminin tepesinde noktası, kiminin şapkası… Cakalarından geçilmiyor. Gören de... Ben, kendimi küçük bir L sanıyorum, böyle: l. (Pat, önünde bir nokta!) Kemikleri sızlasın, Baudelaire demiş ki, "Ün, bir zekânın ulusal aptallıkla uyuşmasının sonucudur." Daha ne desin, di mi azizim?

(...) Atın önüne et, itin önüne ot konmuş da şaşkın, suskun kalmışım. Bu suskunluğa gölge düşüren imalı gözler oraya buraya sekiyor. Altı sürmelenmeli bu gözlerin. Suskunluk uzadıkça, imalardan kurulu turşu yıllanıyor. Savruk bir söz başlangıç olabilir mi, sıvası dökük sessizlikte? Sözün, suskunlukta demlendiğini kim anlar? İçinden geçeni, dışarıda ağırlamak isteyen yok mu? Yılmadan susuyor herkes. Masada

kıvıran bir dansöz şimdi suskunluk... Gökyüzünü başında bir şapka şıklığıyla taşıyan adamı, sırtına vurarak uyarmak ister güneş. Sırra kadem basılsa bir ses çıkar mıydı? Suskunluk darboğazından geçecek kahraman sözcükler aranıyor. Suskunluk örümceği, ağızdan ağıza, ağır ağır yol alıyor... Ben, dantel külotlu, kıvırcık saçlı kızlar düşlerdim, kanımın beyaz köpükler saçarak aktığı, geceleri büyük bir şampanya şişesi olup patladığım yıllarda. Hiç boş durmazdım, çaresiz, bir iki yastık atardım yatağa. Tuvalette işim uzun sürerdi, yastıkları bekletmekten zevk alırdım. Islık çalar oyalardım onları. Bir kez, okulun tuvaletindeki çocuklardan biri, "Herkesin tuttuğu altın olsun!" diye bağırınca, bana da altınımı saklamak düştü. Yastıklarla geçirdiğim uzun kış gecelerinden hiçbir iz kalmadı. Dantel külotlu, kıvırcık saçlı kızlar, tombul, naylon bebeklere benzerlerdi. Çabuk incinirler, acemi, toy, katı davranışlarım karşısında boyuna inlerlerdi. Onlar, "Ah!" dedikçe kulaklarına fısıldardım: "Ah deme oh de..." "Ah!" çektiler mi bir kötülük yaptığımı sanırdım. Kimselere ah çektiremem. Ama "Oh!" dediler mi, "Canıma değsin!" derdim içimden. Yeterince bencildim, *doğal olarak*. Başıma gelenlerin yalnız benim başıma geldiğini sanan bir aptaldım, doğal olarak. Gözlerim kararduğında, kızların külotlarını bembeyaz görmek isterdim. Doğru, bilmem kaçıncı bölge müfettişleri, birilerinin bir taraflarını SİT alanı ilan etmekle kafayı bozanlar her zaman işlerinin başında oldu. Ama kimse dantel külotlu kızları yadsıyamaz. Yasakla yok sayma dantel külotluları ortadan kaldırmadı, kaldıramayacak da.

(...) Yara sarmayı öğretiyor yaşam. "Yaramı sarmaya yar kendi gelsin" türküsüne aldırmıyorum, gün gelir, "Ne yer kalır, ne yar". "Yar" sözcüğü üstüne günlerce düşündüm, şapkalı şapkasız, "Yar"lı sözcüklerin içinden çıkmak zor: Yar var yara

var, yarasa var, yaramak, yaraşmak, yaratmak var, yarak var, yarık, yarma var, yarım, yardam, yarbay, yargı, yarın, yarda, yarış... Var oğlu var. Bir de *Derleme Dergisi*'ne baktım, oh oh, daha neler... "*Yar*: Salya, tükürük. Malta taşından yumuşak olan bir cins taş. *Yara*: Ceket veya mintan iliği. (Gömleğin yarası bitti mi? –Beşiktaş/İstanbul (Bu da benim örneğim olsun: Yüzümü benzettiğim ütüsüz gömleğin yarası çoktu.)) *Yarakdışı*: Yeni çıkan ekin. *Yaraklı*: Çok yarayan, beslemeye elverişli. *Yargın*: İki kürek arası, sırt. *Yaren kilidi*: Kadınların ellerine çapraz biçiminde yaktıkları kına şekli. *Yaren otu*: Tütün. *Yargaç*: Çekirdeği kırılmış kum kayısısı. *Yargacı*: Tehlikeli hastalık. *Yardım*: Beyaz kurt şeklinde olan yavru arı. *Yargılamak*: Acımak, günahını bağışlamak, yarlığamak. İltimas etmek. *Yarılkaç*: Kaya üzerindeki küçük yarık. *Yarım avuç*: Yalnız avuç ayasını dolduracak miktar. *Yarımay*: Atın alnındaki aklık, akıtma. *Yarımca*: Yarım baş ağrısı, şakıyka. *Yarım yarnıç*: Yengeç. *Yarım yantalak*: Düzensiz, dağınık. *Yar kökü*: Havuç. *Yarma*: Lapa lapa yağan kar taneleri. *Yarmak*: Aleyhte bulunmak. Çocuğu memeden kesmek. *Yarma serisi*: Çekirdeği çıkarılmış erik. *Yarma vurmak*: Tarizde, kinayede bulunmak. *Yarnak*: İlk defa boğaya gelen manda." –Eh, üstü kalsın!

(...) Bana kalırsa, giderek yozlaşıyorum. Ayağı yanık kedilere döndüm, oradan oraya. Anlatı hak getire! Yüreğimi soyuyorum, soğan soyarcasına, kat kat. Hep zar! Burnumun direği sızlıyor, gözlerim yaşarıyor, sıkıntının gümrah çığlıkları yankılanıyor, kulaklarım uğulduyor. Ortaya bir petek koyabilmeliydim, gümeçleri dolgun bir dalak. Öylesine katılıyorum ki yaşama, bir odak yitimi: Kaos, terör… (Bu tümcenin hesabını vereceğim.) Kendimi her an sigaya çekmem bir işe yaramıyor. Zar atıyorum enikonu; kimi zaman bedel ödercesine, kimi zaman karşılık verircesine yaşıyorum. Kafamı erbezi torbasına,

yüzümü ütüsüz bir gömleğe, kendimi aptal bir file benzetişim neye yarar? Uçurumun kıyısında çiçeklenmiş yabani meyve ağacına uzanmak, başdöndürücü yüksekliğe, soğuğa direnmek isterdim. Patikalar da son buluyor, tırmandıkça görüyorum. Dağ keçisi olmak, kayadan kayaya gerim atarak uçmak, uçurumların içinde kaymak, her yere sıçrayıp ayağımın değdiği yerde zınk diye durabilmek... Yorgunluklar, kızgınlıklar, bezginlikler, umutsuzluklar, kırgınlıklar, sıkıntılar, yalnızlıklar derliyorum yaşadıklarımdan. Elimi uzattığım dallar kuru. Karnı sırtına yapışmış, aç, uyuz kurtlar gördüm, öğlen sıcağında, çıplak yamaçlarda. Karşılarına körpe kuzular çıksa kımıldayabilirler miydi, yattıkları kaya diplerinde? Bezginlik de böylesi bir maskaralık işte. Eşyayı çabucak kirleten, kırıp döken, eskitenlere özeniyorum. Sanki sadece onlar yaşıyor. Kazalara onlar uğruyor, onlar sevinip onlar coşuyor. Neşelerinin karşılığını bir başka neşeyle ödeyebilenler. Oysa ben, kış yaklaşınca kondukları yerde can veren, kuruyup kalan karasinekleri izledim yıllarca. Cesetleri, süpürgeliklerin önüne siyah bir çizgi çeker. Evlerin sürmesidir karasinekler, vızıltısıdır odaların. Güzün, elektrikli süpürgenin torbası toplu mezar olur onlara. Hep mezar, civcivler, sinekler... Kötü düşünceler, kara şeyler! Dünyaya kapılarımı bir türlü açamadığım için, kapı dürbününden bakmakla yetinirim. Yamuk suratlar görürüm. Tanıdığım birini yalnızken izlemekten hoşlanırım. Kapı önündeki duruşu, oyalanışı, bekleyişi, sabırsızlığı bir dostun... Herkes acemidir orada. Bir kez daha zile dokunmak, kapıyı tıklatmak, biraz daha beklemek, geri dönmek, içeridekilere ilişkin olasılıkları tartmak... İrkiltiyle, pişmanlıkla son bulan bir girişimin tedirginliği yüreği kasıp kavurur kapı önünde, geçerken uğranmamışsa bir dosta. Michaux, "İnsan sorguya çekilmeye görsün kafası kolayca karışır. Çelişmeler, suçlar fışkırır her yerden" derken yerden göğe haklı, değil mi? O sorgu ânı, bütün bir

yaşama yayılırsa ne olur? Kapı önü tedirginliği, sorgu paniği neler yaptırmaz, bilirim az çok. İrkilir, yıkılırız, hiçbir işe yaramaz, aptal bir file döneriz; ne yaptığını, ne söylediğini, hatta ne yazdığını anlamazlara. Kendisini anlayanları da anlamaz olur kişi. "Gerçek olan şeyin artık gerçek olmaması için yazıyorum. Gösterilen hapishane artık hapishane değildir," diyor aptal dostum Michaux, bombasını patlatıyor: "Yorgun olanlar beni anlar" Sözcükleri biftek sanan yazarlar var. Kimisi önce haşlayıp sonra kızartır, terbiye eder, baharat kullanır, çatal-bıçakla yer. Kimisi öylece tavaya atar, yağ gölünde şöyle bir çevirip önüne alır, bıçağı vurduğunda incecikten bir kan sızar tabağa. Kimisi mangalda karartana dek kızartır, kurutur, eliyle yer. Hiçbirini sevmem ben. Sözcüklere biftek muamelesi yapmak işim değil. Sözcüklerden ikinci korkumu (ilkini sonra anlatırım belki) on yıl önce, ürkek parmaklarım daktilo tuşlarında gezinirken yaşadım: Tam, "deprem" sözcüğünü yazmak için klavyede harf ararken büyük bir sarsıntı oldu. Evde yalnızdım. Benim yalnızlığım... Yalnızlığın abartısı kıyıcı oluyor. Sanki önümdeki daktilo değil, dünyayı güden alet. Tek başıma paneli başına kurulmuş aptalca oynuyordum düğmelerle. Dünyayı başıma yıkabilirdim artık. Sözcüklerin "gücü adına" hareket eden bir kahraman olarak… Aptal bir kahraman... P harfinden korkarım hâlâ. Kalabalıkların batıl inançlarıyla (ne demekse bu) seçkinlerin kuruntuları... Al birini vur ötekine!

(...) "Yüz verme deliye gelir işer deliğe" diyordu televizyonda, Cimcoz sesli kenar mahalle dilberi. Aklıma geldikçe gülümsüyorum. Vagonda üç kişinin gözlerini üstümde görünce toparlandım. Gidip bir deliğe işemeli artık. Kadının ağzı, uçuk pembe satenli inci kutusuydu. Her kadın ayrı bir uygarlıktır, diye düşündüm, sonraki düşüncelerimin kahve muhabbetine döneceğini sezip bıraktım, erkeklerin de iyi birer arkeolog

olabileceğini varsayarak. Yüzüme bakılması, bakılabilecek bir yüzüm olduğunu göstermez. Tek amacım pişmanlıklarımı azaltmak artık. Ezile büzüle yaşamanın anlamını çözmeye çalışıyorum, aklım sıra. Makarayı sağdıkça elime ayağıma dolaşıyor ipler, kıpırtısız kalıyorum. Odak yitiyor. Çaparıza çatıyorum! Bir hokus-pokusla "focus"a ulaşabileceğimi sanmıyorum. Anımsadıkça yoruluyorum, düşünüp düşlüyorum çünkü. Bir kaşık suda fırtına koparıp içinde boğuluyorum. Büyük komedi! Gülünesi ölümler oluyor, zaman ilerledikçe (yok yok, "zaman geçtikçe" demeli ((ondan bile kuşkuluyum ya (((niye canım?))), öyle olsun)) değil mi?). Ölümle pazarlık gücünü artıracak bir yaşam kurmaya çalışıyorlar sanki. Anlamın, odağın zembereği kopuk... Dille varılan nokta dilemma! Burçlar çöküyor, sessizlik girdabında. Bozuntuyu, büyük bozgunu görüyorum. Bozuluyorum, boz acılar yürüyor yüreğimin arka sokaklarında. Gişe memurlarının, "Bozuk yok!" demelerinden irkiliyorum. Yaşamı kendi kendime kaynatıp çekiştiriyorum böyle. Aynaya bakmadıktan sonra, karşısında dikilip durmaktan ne çıkar? Ama eklemlerinden buram buram yorgunluk tüten adamların doluştuğu minibüslerde "hayat felsefesi çıkartmaları"nın bir anlamı var. Geçen hafta, motorun üstünde oturan adamın arkasında sallanan yazı şöyleydi: "Resimlerden kalan yalnızlıktı albümümün son resmi". Yalnızlık resimleri değişiyor, yeniden vurguluyor, yorumluyor kendini. Yalnızlık lületaşını yontabilenler, ondan biblolar yaparak evlerini süsleyenler var. Benimki yontulmuyor, onca darbeye rağmen bir parça olsun sıçramıyor üstünden. Anı Usta gülüyor: "Ha gayret çırak!" Alay ediyor, bir köşeden.

(...) İnsan ellerini cebine soktu mu, yaşamı ayartmak, ona sarkmak için ıslık çalmalı değil mi? Ellerim cebimde dolaşmadım. Bir kez, yüklü bir miktar emanet para vardı üstüm-

de, yürüyeceğim yol uzundu, ellerimi ceplerimden hiç çıkarmadım. Bir elim markların, bir elim dolarların üstündeydi, yol boyunca. Ellerimi çıkarsam, paralar kaybolurdu cebimde sanki. Metroda hızlı düşünülüyor. Kısa, uzun, bir yerden bir yere gittin mi, aklın da yerinde durmuyor. Olur olmaz şeyler üstünde oyalanıyor, yorumluyor, birtakım düşünceleri kolaçan ediyor. Elektroansefalografik bir yazıda kalem bir yazıcı ibre, titriyor. Ortaya çıkan tablo pek iç açıcı değil. Kokusu da kötü: sodyum klorür bileşiği (NaCl), masamda duran ironi, köreltici tuz! Tuzu ekmekle birlikte anmış, kutsamış insanoğlu. Zamanında para yerine bile kullanılmış. Bugün, para sıkıntısı çekmeyenlere, "tuzu kuru" demeleri bundan mı, bilmem? Araplar "aramızda tuz var", Farslar "tuza ihanet etme", Yunanlılar "tuza karşı günah işleme" diyerek, baştacı etmişler tuzu. *Eski Ahit* de anmış tuzu. Oysa biz, kötülerden "tuz bile" istemeyiz de, Tuz Gölü'nden çıkarılan eşeği müzeye kaldırırız. Tuzla ilişkim neyse buzla ilişkim de o. Tuzbuz etmek için yazıyorum, anlamın, sırrın saklandığı camekânları. Unutkanlık bir kartopu, büyüyen bir şey ('Şey' demek, artık sıkmıyor canımı. "Bir şey unuttum mu acaba?" sorusuyla yaşıyorum), çığ üstümüze geliyor. Evet, tuzbuz olmuş camlara benzer, birörnek tümceler kuruyorum. Parçalanmanın, dağılmanın hızı kesilebilir, kendisi değil. Anı Usta'ya bakılırsa, babacan bir gülümseme dondurur yüzünde. Daha çok gülümser Anı Usta. Çıraklar güler, ustalar değil. Bu gülümseme yarama bir parça tuz basabilir (tırnaklara gerek yok artık, bir ara kökünden kesmeli tırnakları). Unutmak istediklerimizden kurtulamayız. Başımıza bela kesilir, başımızı yakarlar sonunda, unutulanlar. Mahkeme yazmanı hızıyla kâğıda geçiriyorum. Tutanak tutarak yaşıyorum artık. Yazılanlar da hızla yaşanıyor, (okur çocuktur, kanmak ister, kanar.. ((Yan yana iki noktayı (((..))) Recaizade Mahmut Ekrem'in kullandığı söylenir, ilk kez)) Sor-

malı, çatışmalı metinle oysa, yenilgiyi göze alarak), metrodaki altüst gidişe denk bir hızla. "Sevdiğin kadın, günlerinin ne denli boş, dayanılmaz olduğunu sana söyleyebilir; şaşılacak olan, senin günlerinin nasıl geçtiğine hiç aldırmayışıdır." –Teşekkürler Pavese!

(...) Hayalperverler, gerçeğin bir yangın olduğunu bilirler. Gece patlayan yanardağların, günler öncesinden işaretini almıştır uzmanlar. Sabahın göz kamaştırıcı ağartısı, okyanusa dökülen kara-kızıl lav nehirlerini gözler önüne serer. Suyun derinliklerinde heykeller oluşur. Ateşten olma hayalperver heykeller! Bütün balıklar bunu bilir. Yanardağın soğuk eteklerinde biten lav çiçeğini de. İstasyondan uçak gürültüsüyle kalkan, metalik bir sesle metro tünelinin karanlıklarına gömülen tramvaya bakıyorum: Vay vay! "Lavçiçeği nasıl kokar?" sorusu burnumda. Karanlık, eşikleri bir bir aşarak üstüme geliyor. Buzlu camlar çatırdıyor, sıçrıyor. Sessizce onaylıyorum yaşadıklarımı. Hayır, bir savaşçı değilim. Parolam: "Savaşma sıvış!" Diri diri gömdüğüm civcivleri, yarasına erimiş naylon damlatarak kıvrandırdığım yılanı anımsamak istemiyorum. Kelebek avlardım bol bol. Siyah puanlı kocaman beyaz kelebekleri severdim en çok. Kanatlarını açıp kapayarak, elimi uzatmamı beklerlerdi öylece. Kelebek tozlu parmaklarımı güneşe tutar, jelatinimsi pastel renklerle büyülenirdim. Ama okul defterlerimin arasında ne çiçek, ne kelebek kuruttum. "Sıradan duygulanımlar içinde ılık gözyaşları" da dökmedim. Yalnız, kırmızı marj çizgilerinin dışına, acemi sümbüller, boynu bükük laleler yaparak bezerdim defterimin kenarlarını. Çok sonra öğrendim ki engizisyon zindanlarının da çevresi güllük gülistanlıkmış. Yolları dolduran savaşçı ruhlu, hırçın çocukların dantel külotlu kızları var mıdır, yastıklarla araları nasıldır? Bir imgenin ardında tüketiyorum zamanı. İçimdeki

buzdağıyla gerçeğin mavi alevi arasında, buharlı, yürek daraltan bir sınırda nöbet tutarak yaşıyorum. "*Kuşkunun fırınında*", kuruntu curcunası içinde...

(...) Hangi ağaçtan düştüm? Hangi ağacı taşladım? Hangi köprülerden geçtim? Ayakta kalabilmek için Rambo'laşmak zorundaymışız. Dişini tırnağına geçirip yaşayanları anlayamıyorum. Parmaklarıma inen satırlardan kurtulmuş değilim. "Kırk katır mı, kırk satır mı?" diye soran yok, kırk satıra yazgılı düşmüşüm ağaçtan, bir sıkıntı olarak. Buzlu camlar var aramızda, devinen gölgelerle konuşuyorum sanki. Hayata atıldığım gün, hayattan atıldığım gün olmuş; soğuk düşlere dalmış, mırıltı atlarını eyerlemiş, bir yarım yanıç yürüyüşüyle gidiyorum. Sözcüklerin yankısına yüklenmiş bir dolu anlamla. Anı Usta'nın "Şişhane'de Dört Atlı Tramvay"ı saat tanımıyor. Gece, yastığı ıslatan rüya salyaları, yanakların elmasını kızartıyor. İn's cin's k'ağıtta! İki şer iki şer; d'algıç, t'asa, harap "ve" ruh! Sesimi değiştiriyorum; kelebek tozları gözlerimi boyuyor, oyuyor... Kendimi yıkıp yok etmenin sonu yok, hayalperver bir dünya içinde. Çelişki, aptallık, kuşkuyla irkilme, durak-larım benim. Kendimi unuttuğum yerde bir cıva delirtisi. Güneşi eleyip üstüme toz toz yağdıran ağaçlı yolların kışını severim, dantel külotlu kızlar yürümese de o yollarda. Bir kış günü, pencere camındaki nazlı kar tanelerine bakakalan bir kadın örmüş ilk danteli. Örneği kardan çıkmış. Kardan buza, dantelden küloda geçmek kolay. Kardan öncesi, külottan sonrası önemli... Kendi şeyim bunu biliyor. Düşen ilk karı avucumda tutuyorum. Yaz yağmurunun ayartıcı kokusu, plastik tıpırtısı buraya ulaşmıyor. İstasyonun çinili, betebeli duvarları, floresanlı metalik tavanı, beyaz gürültüsü içinde sessizce karşılıyorum yeni günü. Yalnızlığımın koltukları kabarıyor, ne diyebilirim? Okul defterimdeki kırmızı marjların yerini sarı

marjlar alıyor burada. Sarı marjın berisinde yalnızlık desenleri çiziliyor, kopuntusuz. Lacivert düşler kuruluyor bir köşeye. Aslanlar, kanaryalar, kartallar, hamsiler doluşuyor vagonlara, birbirlerini ite kaka, gürültülü. All Star, Sportswear valizler, uyduruk Letoon'lar geçiyor, nasırlı avuçlar gözleri ovuşturuyor. Alınlara serpilen ıslak saçların altında parıltılı gözler büyüyor. Sarı marjın berisinde kalıyorum hep. Savaşçı değilim, parmaklarıma inecek satıra sevdalıyım. Pişman olmaya, hem de bin kere, hazırlanıyorum. Aptal bir filim ya, hortumumu toplaya sarkıta bekliyorum, umarsız. "Karanlıkta yol alacak hikâyeler" kuruyorum, aklım sıra. Hâlâ ellerimi ceplerime sokabilmiş değilim (değilim, değilim diyorum hep, değil mi?) –bir an şemsiyeli kadın çalındı gözüme. Bulanık camın ardından, sol yanağından, küt burnundan tanıdım. Nereye gidiyor gene, şemsiyesiz? "Sana ne?" diyorum, kendi kendime. Kendimi alamıyorum sorular ırmağına düşmekten, boğulasıya çırpınıyorum işte. Piyangocu Derman Kurtuluş orada, kırmızı plastik koltukta oturuyor. Anı Usta'ya, sen biraz geride dur bakalım, diyorum. Derman Kurtuluş, upuzun atkısını boynunda üç kat dolamış, giysilerinin içinde (her gördüğümde kaç kat giydiğini saymaya çalışırım) astronot eskisi kılığıyla kurulmuş koltuğa. Parmaklanmaktan nasır tutmuş olmalı dilinin ortası, boyuna biletlerini sayıyor. Mini omuz çantası ıvır zıvır dolu, dizlerinin arasına kıstırmış. Sözcükleri tükürük banyosundan geçirir Derman Kurtuluş, köpürte köpürte konuşur. Ara sıra, ağzında bakla ıslatırcasına susar, bir ciddiyet hüneri gösterir. Kadınları süzmeyi ondan öğrendim. Bir tomar para sayan birinin gözlerini kaldırıp kaldırıp çevresine hızla bakınmasına benzer. Kadınlar bu bakışlardan hiç rahatsız olmaz, elinde tuttuğu piyango biletlerine gözlerini dikerler öylece. Servetli bir gelecek kurarlar kendilerine, yol boyu. Anı Usta, Derman Kurtuluş'tan pek hazzetmez. Şansa inanmaz, kadınlara,

hele hele Derman Kurtuluş'un biletlerine göz koyan kadınlara kıs kıs güler. Neyse, o "Şişhane'de Dört Atlı Tramvay"ını bekleyedursun, istasyona yaklaşacak ilk tramvaya, Derman Kurtuluş'un ardından bineceğim. Birlikte, kadınların kümelendiği koltuklara ilerleyeceğiz bir tramvayla. "Müsaade eder misiniz?"

"Yolculuk ederken trenin hızı arasında sizi bir dakika üzerinde alıkoyan noktalar olur ki içinizde hemen orada bir zaman kalmak, hiç olmazsa şu yamacın kenarına ilişmiş köyde bir gece geçirmek, yahut bir nehrin kenarına eteklerini salıvermiş bir ormanın kuytuluklarında uzun saadetlerle dolaşmak hevesini duyarsınız; ve yolunuzun üstünde topladığınız izlerden öyle yüzlerce yüzlerce köşecikler vardı ki, sonraları hayalinizde yeniden uyandıkça onlara hasret kalınmış bir dost gözüyle bakar ve hicranı anlatan bir gülümseyişle gülümsersiniz.

"Hayatta da böyle arkanızda kalan kopuk resimlerden meydana gelmiş bir defter vardır ki birbirine bağlı olmayan yaprakları bir gölge arasında çevrildikçe bazılarında durmak, içinizde ciğerlerinizden sıcak bir şeyler akıtan hem tatlı, hem acı bir duygu ile bunlarda gecikmek, hayalde olsun bunlarla bir zamancık daha düşüp kalkmış olmak istersiniz."

Halit Ziya Uşaklıgil, *Kırk Yıl*

(...) Yıldızlar takvimindeki resimleri poz poz eşleştiriyorum: Gina Lollobrigida-Sophia Loren, Diana Dors-Belinda Lee, Jackie Lane-Silvana Pampanini. Eşleştiremediğim yıldızlar: Brigitte Bardot, Elizabeth Taylor, Jayne Mansfield, Sabrina, Mitzi Gaynor, Dawn Addams. Carven'in 1960 kürk koleksiyonundan çekilmiş fotoğrafların altyazılarını okumaya çalışıyorum: Çin kuzusu manto, yaka, kol kenarları Rus martra'ından, mavi vizon manto, siyah astragan manto, vahşi vizon manto, Brezilya lutrundan manto, *agneau rasé* manto, panter kürkünden manto, yakası kızıl tilkiden... Hayvanat bahçesinde dolaşan sinema yıldızlarını anlatıyorum sanki. Biraz da, derginin Gönül Postası köşesine göz atayım: "'6 yıllık memurum. Sınıfta kalmazsa bir buçuk sene sonra mezun olacak bir kızı almak istiyorum. Kendisiyle görüşmüyorum. Acaba boşuna mı beklemiş olurum?' –Siz kendi kendinize gelin güvey oluyorsunuz, kızın hiçbir şeyden haberi yoksa boşuna beklemiş olacaksınız. Kendisini beklediğinizi bildiriniz. Belki söz verirler."... "'Birkaç sene evvel tanıştığım bir kızla sevişmekteyiz. Fakat onu evinde, sıkı disiplin altında tutuyorlar. Konuşamıyoruz. Ne yapalım?' –Kızı disiplin altında tutmakta hakları olduğunu siz de görüyorsunuz. Bizim görgülerimize göre, gençlerin başlarından büyük işlere kalkışması doğru değildir."... "'Altı aydır tanıştığımız bir kızı çok sevdim. O da bana ilk zamanlar çok alaka gösterdi. Fakat şimdi benimle konuşmak istemiyor. Hatta suallerime cevap bile vermiyor. Ne yapmalıyım dersiniz?'

–Anlaşılan kız sizi tanımış, tanıdıktan sonra beğenmemiş. Tanışmanın yararı da budur. Sizin yapacağınız şey kızı rahat bırakmaktır."... Anı Usta bıyık altından gülüyor, bir tutam acılık var gözlerinde. Bana, "Kendini aptal bir fil yerine koymaktan vazgeç hiç olmazsa, bak, dünyada yaşanan nice aptallık var, aptal!" dercesine bakıyor. Çevresine baktıkça, "Akıl, akıl, gel sekime takıl!" diyordur içinden, eminim. Yerimde duramıyorum, önümde duran kadının ayağına çarptı ayağım. Kadın, kafasını kaldırıp baktı, donmuş balıkgözleriyle, "pardon!" dedim, yarım yamalak. Derman Kurtuluş, ötelerden bizi izliyor. Yaşlı, koca hantal suratı ürkütücü oluyor kimi zaman. Hayır, kimse gülmüyor, anlamsız, bin türlü düşündüren sırıtışlara öfkeleniyorum. Gözlerimi kaçıramıyorum gene de yüzlerden. İçimde, buzdağının üstünde kopan kahkaha fırtınasını bastırmaya çalışıyorum. Sessiz kahkaha atılır mı? Pekâlâ atıyorum! Yoksa hıçkırık tutar, canım sıkılır, ağaçları taşlayasım gelir, "civcivli günler"e kayar aklım.

(...) Bütün gece sözcükler göçmen kuş sürüsü hızıyla, küme küme boş kâğıtların üstüne kondular, cıvıldadılar. Sabaha karşı başımı yastığa koyabildiğimde, başım kum saatiydi, sağa sola dönüp durdum, kum taneleri düştü, pıt pıt, o kulaktan o kulağa. Öğlene doğru uyanabildim ancak, kaburgalarım kütürdedi. Kemiklerim kaşınıyor, kaslarım karıncalanıyor, etim çürüyor, derim iğneleniyor. Kanım bozbulanık. Gözlerim akıyor. Kulaklarımda kesintisiz bir uğultu… Kendimden uzaklaşıyorum, sürgit. Kendimi bir gizli kamerayla izliyorum. Kalabalıktaki görüntüme şaşıyorum. Yürüyen merdivene arkamı dönüyorum –minberde vaaz veren imamım şimdi– kalabalığın üstünde göğe yükseliyorum. Bir el sırtımı sıvazlıyor... Sırtım sıvazlandığında kendimi kedi, köpek, at sanıyorum. İnsan, ancak herhangi bir hayvan olduğunu anlayınca kur-

tuluyor kuruntularından. Buzlar eriyor, fırtınalar diniyor, yaralar kapanıveriyor. İnsanın derisi kalınlaşıyor da yaralanma, berelenme korkusu kayboluyor, kör bir cesarete teslim oluyor gövde. Kendinden kuşkulanmıyor, can sıkıntısından kurtuluyor. Ancak, pek uzun sürmüyor bu duygu, bu an. Sonra, bir çocuğun karaladığı, deldiği, buruşturup yırttığı yakılası bir kâğıt parçasına dönüyorum. Çizgisiz bir defter yaprağı titriyor. Üstüme bir elin gölgesi düşüyor, mürekkep damlıyor, kasılıyorum. Oram buram pıt pıt atıyor. Kimin elindeysem, o elden düşmek, bir esintiyle savrulup gitmek istiyorum. Şehit vapurları yanaşıyor rıhtıma, traktör lastiklerine sürtünüp gıcırdıyor, halatlar geriliyor, bir yanıma ağırlık çöküyor. Unutmuyorum, içimdeki kaosu canlı tutuyorum. Sarı –kırmızı marjları aşmalı!– lacivert düşlere dalmalı! Utançtan yerin dibine geçmeli! Hoyratça el atmalı dantellerin altına! Biliyorum, turnikelerden, otomatik kapılardan geçmeyi de başarı sayıyorlar. Uyarı levhaları, anonslar, saat çizelgeleri, tavanlardan sarkan saatler, rahat koltuklar, koltukların altındaki gazeteler, kucaklanan meyve poşetleri, taralı saçlar, bakımlı yüzler, küçük esnemeler, kemirilen bıyıklar, başını cama yaslayıp kestirmeler, kibar davranışlarla besleniyorlar. Kişilik testimle Anı Usta karşı çıkıyor. Toplu dileklere katılamıyorum, toplu dilekçelere imza atamıyorum, lösemili çocuklarla ilgilenemiyorum. Üye olamıyorum! Dernekler değnekleri çağrıştırıyor. Özür dilerim! Özürlerimin nazikçe karşılanması da canımı sıkıyor, öyleyse niçin diliyorum, bilmiyorum. Bitmez tükenmez gönül borçlarıyla yaşanır mı? Ne istiyorum? Bir masal kahramanı olmak? Görünür olmak yoruyor beni, kesin. Yokmuşçasına var olmak, öyle istiyorum? Kanım kaynamıyor artık, belki suyum kaynıyor bir yerlerde? Tabutuma çivi çakan çekicin sesini duyuyorum. İçim başıboş dolu, hangisini canlandırayım bugün? Hepsini sürgüne mi göndermeli? Ama hangi taşı kaldırsam altından

“ben” çıkıyorum. Aynı anda birçok yerde olabiliyormuşçasına... İşe yaramaz şeylerle gün geçiriyorum, küllendirmek için gerçeği. Gerçeğin bir yangın, insanın bir yangın yeri olduğunu bilenler biliyor da, ya bilmeyenler? Gittikçe semiren bir tiran, koca bir zorba var. Kazıklı Voyvoda mı desem, Kuyucu Murat Paşa mı? Azılı bir “isyan bastırıcı”yla karşı karşıyayım. Defterimin kenar süsü yapmak isterdim onu. Boynu bükük lalelerin arasında korkunçluğu azalırdı belki. Ne ki, kafasına estikçe kırmızı marjı geçiyor, sınır ötesi harekâtlar düzenliyor. Özellikle gece baskınlarının biricik kahramanı sayabilirim onu. Ben, gölgesini, odağını yitirmiş bir gezgin. İçimdeki çapulculara diş geçiremiyorum çoktandır. Derman Kurtuluş biletlerini satıyor. Anı Usta, “Şişhane’de Dört Atlı Tramvay”la seyrisefa halinde, anlatıyor. Ben, çırpındıkça batıyor, “civcivli günler”ime sığınıyorum. Kurtlarla kuzuları birbirine katıyorum aptalca. Çevre dostu, hayvansever olabilseydim keşke. Hiçbir şeyi kurtarmaya çalışmıyorum, kendimi bile. Eskiden harp malulü (mamulü?) gazilere yer verirdim, nesli tükendi onların da. Kaç aydır hamile bir kadın da görmüyorum. Metroda yer vereceğim kimse kalmadı; yaşlanıyor muyum?

(...) Unutsam durulacak, dibe çökecek, tortuyu göreceğim. İnsafsız bir el kepçeyle karıştırıyor. Zamanı altüst ediyor, bulandırıyor. Sisin içinde hızla ilerliyorum, yoldan çıktığımı biliyorum. Bunca sarsıntı, delidolu gidiş bir şeyler anlatmalı. Paranteze alınacak tek sözüm yok. Nereye toslayacağım sonunda? Bir ağaç gövdesi, bir duvar… bir uçuruma bile düşmeye razıyım. Düzlük canımı sıkıyor. Bir tankın içinde kilometrelerce gidiyorum, dümdüz. Devrilemiyorum. Metalik gürültü içime sinmiş... Metro yerine minibüse binmeye karar verdim, şenlikli oldu biraz. Başımı eğmiş, iki büklüm dururken, sürücü, “Biraz daha sikişebilir misiniz?” dedi. Sıkıştık, kalktı minibüs.

Binerken gördüm, benzin deposunun kapağındaki "işeyen bebek" desenini. Dikiz aynasından bir CD sallanıyordu. Kaptan, gözünü yoldan ayırmadan, kirli havlunun altındaki teybin düğmelerini karıştırdı. Bir bilek darbesiyle vitesi değiştirirken (minibüsçülerin sağ koltuklarında karpuz taşırcasına yürümelerini şimdi daha iyi anlıyorum) arkasında oturan esmer bir kıza kesik atmayı unutmuyordu, aynadan. Kızı kaçırıyordu, ne yol kenarında el eden yolcuları ne de ışıkları sallıyordu. Canı isterse, duraktaki kalabalığa uzaktan selektörle işaret veriyor, yaklaşınca da sağ eliyle, ters bir *C* harfine benzeyen hareketler yapıyordu. Ben, içimdeki telaşı bastırmak için ayağımın altındaki talaşlarla oynuyordum. Kendimi bir kez sokağa attım mı, ne yapacağımı kestiremiyorum. Harap bir ruhla dolaşıyorum. Bir şeyleri kavrayınca yaşamı da kıvıracağımı sanıyorum. O zaman, güneşten korkan danaya hiç benzemiyorum. Elimdeki hafif, metal kör değneğini açıp yürüyorum, sağlı sollu yokluyorum önümü. "Sil, kurtul" sürecine girdim, hızımı kestim. Durdum, düşündüm. Evirdim, çevirdim. Kalem bir küskü artık avucumda; ağır, yerli kavramları kımıldatmayı deniyorum, biraz olsun. Sırtımdan aşağı bir damla ter indi, kollarım koptu. Tuzluğa elim varmıyor, buz kesti her yanım. (Emergency exit, No smoking, Exit, WC, Fire alarm!) Issız, aydınlık istasyonlarda binlerce kez "sigara içmeyiniz" uyarısı başımı döndürüyor. Tavanda duman alarm aygıtları... Kırmızı, plastik koltuklar soğuk. Sigarayı avucumda döndürüyorum. Ağzıma götürüp çakmağı çaksam havaya uçabilirim korkusu. Nedir bu? Kısa bir tur attım. Üç tane izmarit takıldı gözüme rayların arasında, çakılların içinde. Uzun süre raylara bakınca yosunlar salınmaya başlıyor akıntıda. Sessizlik, kuralları iyice katılaştırıyor mu ne? İki dilde uyarılıyorum, iki dilde engelleniyorum, iki dilin altında eziliyorum. Dünyanın öbür dillerini çağırıp bu iki dili linç ettirebilir miyim? Teker teker

gelin, dilinize güveniyorsanız. Bu sigarayı yakacağım, şu üç izmarit tanığım olsun! Başım dönüyor, işte, havaya uçmadım. Sözcükler, o şarapnel parçaları, kaç bedene saplandı, kaç yüreği parçaladı? Kaç çocuk terakkiperver, vatanperver olacakken hayalperver kaldı? Kelebek tozuna bulaşmış gözlerle bakıyorum dünyaya, hayalhanemin penceresinden. Geçmiş, Anı Usta'nın ellerinde soğuruluyor. Yüreğimdeki hipodromlarda amansız bir yarış, yarımay alınlı atlar, "Şişhane'de Dört Atlı Tramvay"la çekişiyorlar. Yaren otu tükendi parmaklarımın arasında, öbür izmaritlerin arasına fırlattım. Bir ayrılık sabahı, güneş alan bir tren istasyonunda, çakılların üstünü neredeyse örten izmaritlerin beyaz benekli soluk turuncu sarısıyla büyülenmiştim. Özkıyım dürtüsü, canavar kesilmişti içimde, tükenmiş bir yarenliğin ardından. İnsanların, canlarına yollarda kıymaları, yola kurban olduklarını mı anlatır, bilmem? Ölme biçimini seçmek, ölümü seçmekten daha önemli olabilir. Bu "biçim", ölenin son jestidir. Uzayıp giden raylar, istasyondaki koyu floresan parıltısı, bu mağara girdabı bir şeyi daha belirliyor: Soğuğu. Güneş görmemiş demir soğuğu, kokusu. Issız ovaları kat eden tren yollarının kızgın demiri, gresyağı kokusu yok burada. Bunaltıcı sıcak, yerini serinliğe, neredeyse çınayaza bırakıyor. Demire genleşme payı bırakılmış mıdır? Sanmıyorum, güneşin ne yeri var ki payı da olsun? Soğuk, karanlık yutuyor acımasızca, kırmızı-yeşil sinyallerin arkasında. İçimdeki buzdağının tepesini duman bürüyor. Ağustos sıcağında kurtlanmış karlar gördüm. Karayağız katırların sırtında, kıl heybelerin içinde dağları aşıp gelen kurtlu kar topakları. Karda yalınayak dolaşmanın uyuşturucu keyfini çıkardım az çok. Burada, Anı Usta kulağıma eğilip, "İngiltere'den gelen deri pantolonumu" çıtlatıyor. Kispete benziyordu! İki kış giyindim, içine zor sığsam da neredeyse her gün ayağımdaydı. Akşam, odun sobasının başında, acıdan gözlerimden yaş gelesiye

ısındıydım. İçimdeki buzdağından kopan parçaların eriyip akması mıydı o? Gözlerimden akmaya devam ediyor, yanaklarımda kristal parçaları. Yağmur değil, dolu yağıyor gözlerimden. Önümdeki kâğıtları dövüyor, delip geçiyor. Satırlar tıkanıyor, kalem yol bulamıyor kendine. Kalemime takoz, çekme halatı gerek şimdi. Masadaki tuzluk açamaz bu satırları... Sanki birinden birine sap olmamı bekleyen binlerce balta var önümde. Şaşırıyorum. Hangisine sap olacağımı bilemiyorum, sapla samanı birbirine karıştıran ben. Bu baltalardan birine sap olursam içimdeki celladın eline geçer, diye korkuyorum. Böyle, işe yaramaz, ele gelmez bir biçimde baltaların yerde yığılı durması daha iyi ama anlatamıyorum kimseye. Anlatamayacağım da, besbelli. Bak, yasak deldim, bir sigara yaktım, kendime geldim. Floresan lambalara doğru yükselen duman gözümün önünden gitmiyor. Biliyorum, içimdeki buzdağıyla ancak bu duman "yarenlik" edebilir.

(...) Sonraları "Hıçkırık" diye adlandırıp kafamın bir köşesinde tuttuğum günün öyküsünü Rumelihisarı'ndaki kahvelerden birinde yaşadım. Yüzüm sabah güneşinin altında, okuduğum kitabı kapamış, denizin puslu aydınlığına dalmıştım. Onlarca martı üşüştü kıyıya. Teknelerin birinden balık mı atıyorlar? Diklendim. Değil. Martılardan birini, en irisini gözüme kestirdim, saatimin süreölçerine bastım. Dikkatimi geliştirmek için bu tür oyunlar bulurum kendime böyle zamanlarda (*böyle zamanlar*, kimilerinin hiç yaşayamadığı, bazılarının hiç kurtulamadığı zamanlardır), Anı Usta'nın hayranlık dolu bakışları altında oynarım. Yanıbaşımda sandalye mi sürüklendi, hayır, arkamda biri boğazını temizledi, "Evli misin?" dedi, tükürmesini bekledim, gözlerimi martıdan ayırmadan yanıtladım: "Hayır!" "Hayatında bir kadın var mı?" diye ekledi. "Vardı..." dedim. Adamın yüzüne bakmadan so-

rularını yanıtlamak heyecanlandırmıştı. Her soruya yanıt verebilirdim, bir sürü yanıt biriktirmiş de ağırlıklarından kurtulmak istercesine. "Ben...", tükürmesini bekledikten sonra, "Çok üzgünüm...", eee diye geçirdim içimden ya, diyeceğini dedi: "Metresim beni aldatıyor!" Sustu. Martım dev bir tankerin arkasında kayboldu. Önce saatime (ooo, dört dakika olmuş), sonra dönüp adama baktım; "İki aydır metresim genç bir adamla aldatıyor." Saçları bir yana, yüzüne bakılırsa altmışına merdiven dayamış olmalı. "Peki, siz karınızı ne zamandır aldatıyorsunuz?" diyecek oldum, çevirdim: "Her şeyi bildiğinize göre, o sadece aldattığını sanıyor… Öyle değil mi?" Adam, boğazda gürültüsü yankılanan tankerin burnundaki ak köpükten bıyığa baktı. "Evet, doğru... e ben de göz yumuyorum ya!" Tankerin kıçındaki harfleri sökmeye çalıştım. Bir süre konuşmadık, çaylarımızı içtik. Aralıksız içtiği sigaradan uzattı, almadım. Bu vakitte içemezdim. Üstelemedi, görevini aksatmayan memur ciddiyetiyle yarılanmış sigarasını tablaya basıp bana uzattığı sigarayı kendine ikram edercesine ağzına tutuşturuverdi. Arkasından bir mırıltı saldı, dumanlı ağzını yarı oynatarak: "Dizginler hiçbir zaman elimde olmadı. Şimdi de ipler kopmak üzere..." Parmaklarıyla masada at koşturmaya başladı. Arkamı döndüm, yeni bir martıyı gözüme kestirmeye, denize daldım. Ses kesildi. Adama, "İnceldiği yerden kopar" dedim mi, yoksa kendi kendime mırıldandım mı? Martı izlemekten yorulan gözlerimi, ağaç gölgesinde bu kez kitabın sayfaları arasına sıkıştırmış, bu boş (?) zamanın tadını çıkarıyordum. "Affedersiniz, mendiliniz var mı?" dedi bir kadın, arkamdan. Cebimden çıkardığım paketi uzattım. (Bugün mendiller de yanıtlar da benden.) Teşekkür ederek iki mendil çekti. Kitaba döndüm ama artık güçlükle ilerliyordum. Kadın hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Bir an, "Mendilim olmasa ağlayabilir miydi?" diye düşündüm. Prezervatifsiz erkekler kendilerini

nasıl tutarsa, kadınlar da mendil bulamadılar mı gözyaşlarını öyle tutarlar. Artık okumakta olduğum bölümü çabucak bitirip çevremle ilgilenmek istiyordum. Yeni bir başlığa, bölüme gelmeden kitabı kapayamıyorum. Sonunda, kitabı bıraktım, sandalyeye yan oturup göz ucuyla kadını izledim. Burnunun iki yanından aşağı siyah derecikler akıyordu. Elli yaşlarında vardı. Aşırı makyajlı kadınların gözyaşlarını bırakmaları ne kolaydır? Suratı Haliç'e dönmüş, burun sızlatan bir parfüm kokusu... Akşamüstü, yeni bir heyecanla kahveye indim, aynı masaya oturdum. Gün bitmeden öykü bitmez, derler. Çok geçmeden, balıklar oltaya vurdu, sabahki öykünün devamı, belki son bölümüydü bu. İki masa ötede, bir çift kumru takıldı gözüme. Elleriyle oynaşıp konuşuyorlardı. Delikanlı, fena halde hıçkırığa tutulmuş, ikide bir kasıla kasıla hıçkırıyordu. Belki sabahtan beri bir lokma koymamıştı ağzına. Kız, bir yandan vıdı vıdı konuşuyor, bir yandan delikanlının hıçkırmasına bozuluyordu. Kız sustu, delikanlının gözlerine baktı bir süre. Delikanlı, "N'oldu?" diyen gözlerle, endişeli, bakakaldı. Kız, "Ben aslında evli bir adamla beraberim," dedi, delikanlının neredeyse dışarı uğrayan gözleri önünde, "Üstelik babam yaşında bir adam! Bir yıldır beraberiz" dedi. Delikanlı vurgun yedi, sararıp soldu. Düşüp bayılacak sandım. Kız, duruma el koydu, sırıtarak, "Şaka, şaka!" Çıngıraklı bir kahkaha attı: "Nasıl ama? Korkudan hıçkırığın kesildi işte! Annemden öğrendim bunu. Çok mu korktun, salak?!" Delikanlının başını okşadı, alnını göğsüne dayadı. "Berbat bir şaka! Bir daha yapma!" Delikanlı diklendi ama kız sırıtıyordu. "Hemen inanıverdin, canım benim!" diyerek burnunu sıktı delikanlının. Garsondan soğuk su istedi, kız araya girdi: "Su istemiyoruz, iki kıyısı nektarı lütfen!" ... Karanlık bastığında evin yolunu tuttum. Yokuşta beni de hıçkırık tuttu, soluk soluğa yürüyor, gülüyordum. Hıçkırığım kesilmese karım da beni korkutur muydu? Canını

sıkan bir şey olmamışsa, keyfi yerindeyse deneyebilir. Pencereler karanlıktı. Gelmemiş daha, diye düşünerek açtım kapıyı. Elektrikli çay makinası çalışıyor sandım. "Irrrorrrorrrrhhhpehhhsssshhh" sesi tutmuştu odaları. Dalgınlıktan karımın horladığını bile unutmuşum. Hıçkırığımın ne zaman geçtiğini anımsamıyorum.

(...) "Kendimi bir avize gibi hissediyorum" son sözü olmuş Calvino'nun. "Yaşanmamış gelecekler geçmişin dallarıdır yalnızca: Kuru dalları," derken, hangi ağaçtan düştüğümü araştırıyordum... "–Bütün bu yolculuklar geçmişini yeniden yaşamak için mi? diye sordu bu noktada Han. Şöyle de sorabilirdi aslında: Bütün bu yolculuklar geleceğini yeniden bulmak için mi? Şöyle cevap verdi Marco: Başka yer, negatif bir aynadır. Yolcu sahip olduğu tenhayı tanır, sahip olmadığı ve olamayacağı kalabalığı keşfederek." Otomatik büfenin önündeyim. Başka yerlerde olup bitenleri düşünüyorum, eşimin dostumun, şu an nerede, neler yaptığını. Sevdiğim bir saplantı... (Sevsem n'olur sevmesem n'olur, saplantı işte!) Olasılıklar zincirinin kısır döngüsü başımı döndürüyor. Önümdeki zaman diliminde (bu dilimin uzunluğunu hesaba katarak) alacağım vaziyeti, belirecek odağı, önce içinde bulunduğum koşullar açısından, sonra normal koşullar (beni dışlayan koşullar) açısından, en sonunda, ulaşmayı ancak dileyip düşleyebileceğim sonuçlar açısından masaya yatırıyorum. Utana sıkıla. Çünkü bu süreçte, dantel külotlu kızı masaya yatırdığım duygusuna kapılıyorum. Daha yaşanmamış olana, nasılsa bir türlü yaşanacak olana erkenden el atmayı, tasarlamayı, geleceğe tecavüz sayıyorum? Bunları otomatik büfenin yanındaki koltuğa oturup düşünmek ne işe yarar? Gelecekten bu güne güzellikler devşirmek aptalca geliyor bana, kim ne derse desin. Yalnızlığımı onurlandırmak, hiç değilse, rastlantısal yengilerle

(bu söz üstüne bir süre daha düşünüp taşınmam gerekebilir) taçlandırmak istiyorum. Eski toprak Anı Usta'nın gözetimi altında, önüme bir dizi imler koymak, elimdeki sabun parçasıyla gelecek kumaşının kesim yerlerini belirlemek istiyorum. Kuruntular böyle başlıyor, sonra olan oluyor. Bir bakıyorum, sabun parçası diye elime bir makas geçirmiş, geleceği kafama göre kesip biçiyorum. Geleceğe şimdiden yerleşmeye çalışıyorum. 2000 yılı için kurulan fanteziler, uygulanacak tasarılar ne olabilir? 2000 yılında, herkes bir dönüm noktası yaşamak isteyebilir örneğin. Dünya nüfusunda korkunç bir artış olacağını kestiriyorum. 2000 yılında çocuk sahibi olmak isteyenler çoktur belki. İnsanların, yaşamlarının en önemli kararlarını alacakları bir yıl olabilir. En azından, o yüzyılbaşı gecesi, türlü çılgınlıklara gebe. Doğumların yanı sıra ölümler de artacaktır kuşkusuz. 2000 yılından herkes payına düşen cesareti alarak girişimlerde bulunacaktır. Tarih bütün ayrıntılarıyla gözler önüne serilecek, insanlığın, yalnızlığın 2000 yıllık bilançosu çıkarılacaktır. Bu, tarihin en yuvarlak rakamlı ikinci yılına muhteşem bir kaosla giriyoruz. Yalın bir filozoflukla ETİ (Evrensel Tecavüz İlkesi) diye adlandırdığım, evrensel yıldırının, sömürünün iliklerimize sindiğini görüyorum. 2000 yılının ötesinde de bu ağırlığın etkisi sürecek. Bu düşünceler klima, içimdeki buzdağına soğuk hava üflüyor. "Tenhalarda menhalarda gezme şaşkın" diyor Erkin Koray, az önce yanıma oturan gencin walkman'inde. Bütün filozofça sözler karşısında, "Bunu bir yerlerden gözüm ısırıyor" diyorum ama üstünde durmuyorum. ETİ de yeni bir şey söylemiyor. Açıklamaya çalışmak abartı olur. Calvino'nun, geleceği, geçmişin kuru dallarına benzetmesindeki melankolik hazzı duyuyorum. Hiç unutmamam, evet, dalgınlığımın nedeni bu! Dalgınlığım, unutamamaktan. Kaosu iyice kaynatmalı ki, mikrobu kırılsın. Mikrop, kaosun içindeki sözcüklerdir. Hafif kırgınlık var

üstümde, atlatacağım. İş başa düşünce boğuşuyor, kendini bir kanının, bir kavganın içinde bulabiliyor kişi, kolaylıkla. Önümdeki kâğıtları istila eden sözcüklerden kurtuluş yok. Defterlerin, kâğıtların köşelerine korkuluklar dikmeli belki, kara sözcüklerin akınına uğramadan. Kaosu kaynattıkça mikroplar su yüzüne çıkıyor. Ölüm döşeğinde, "Kendimi bir avize gibi hissediyorum" diyen Calvino'nun gözleri, tavandaki avizede asılı kalmıştı. Avizeden kurtaramadı gözlerini, ölümün göz kamaştırıcılığını gördü avizede. Ölümle yaşam arasında yalnız bir avizeydi, karanlığı aydınlatan. Calvino'nun "negatif ayna" dediği "başka yer"dir, *ora*! Geçmişi biraz karıştırabilirsek, ayağımıza takılan taşları ters çevirirsek, biraz olsun, kaosun hızına yetişmeyi umabiliriz. (Kaos, her şeyi umursayarak var oluyor...) Bu arada, otomatik büfeye parasını kaptıranların öfkesine hak veriyorum.

(...) Bugünden yarına "geçen zaman"ın yürüyen merdivenlere benzediğini, kafamı erbezi torbasına, yüzümü ütüsüz gömleğe benzettiğim zamanlar düşünmedim yalnız. Yaşamın üstüne atılan ağları, teğelleri can sıkıcı buluyorum. Kendimi büyülü sözlere kaptırmadan, tutkuyu nasıl bir utkuya dönüştürebilirim? Soruların akıl almazlığı geçici. Akla yatırıp kök salmasını beklediğim sorularla yaşamayı öğrendim. Gündemin altındaki bu dokuda yeraltı örgütünün kuralları işliyor. Aklımdan geçenler, gözümün önünden geçenleri görmemi engellemiyor. Tersine, aklıma takılanlarla gözüme takılanlar buluştuğunda irkiliyorum. Unutmuyorum, her an birbirine ulayacağım uçlar geçiyor elime. Yanlış düğümler atmaktan da korkmuyorum. Çelişkilerle örülü yalnızlığın sıkıntısını doya doya yaşamak istiyorum. "Tahtakale'den mi aldın?" sorusuna, yaklaşık on dakikadır yanıt vermekte olan adamın kucağındaki kırmızı telefona bakıyorum. Bu düşünceleri, telefon kab-

losunu saçma buluyorum, şimdi. Oysa adam, "Tahtakale'den mi aldın?" sorusuna tam yanıt da verememiş daha. Telefonsuz geçirdiği günleri anlatıyor. Telefonu, çocuğu düşürüp kırmışmış, on gündür vakit bulamıyormuş, karısı başının etini yemişmiş ama o hep unutuyormuş... Unutuyormuş, vakit bulamıyormuş, unutuyormuş, vakit bulamıyormuş, unutuyormuş... Metalik gürültünün içinde kulaklarım uğulduyor. Artık *kendi kaosumun aynasına bakmak istemediğim* saat bu. Kuşku zembereğinin bir türlü kurulamaması, bitmeyen şaşkınlığın, irkilmenin göz ardı edilmesi, onun yerine "güvenli hız"ın geçirilmesi üzüyor beni. ("Eğer insan yeterince hızlı ilerlemezse, geçmişi gelip ondan öcünü alacaktır." J. Berger) "Güvenli hız", ETİ'ye yardım, yataklık ediyor. Hiçbir "dağ"a güvenmiyorum, bu saatten sonra. Bu güvensizlik, farenin küskünlüğüne benzeyecekse, benzesin. Kendimi aptal bir fil yerine koyalı, her şeye razıyım, daha baştan. Küskünlük, iyi bir duygu... Telefonu, Tahtakale'den aldığını, yaptığı pazarlığı, aslında başka bir telefonu beğendiğini, fakat pazarlıkta uyuşamadığı için bununla yetinmek zorunda kaldığını (elinin tersiyle kırmızı telefona vurarak) anlatıyor adam. Berikini, bir çala, Derman Kurtuluş'a benzetiyorum. O da, telefon hikâyesinden bıkmış. Gözlerini üstüme çevirdi. Pencereden dışarı attım gözlerimi. Metal hurdalığına, çingene çadırlarına... Boyası soyulmuş, pas tutmuş koca koca harflerin yazılı olduğu sac levhalar, çöp yığınları üstünde binbir parçalı giysiler içindeki çingene çocuklar... Aralarına karıştım. Gözlerim, bu görüntüyü fırsat bilerek, yüzümden fırlayıp yaşama atılmalı... Buruşuk gömlekten sarkan, kopmaya hazır düğmeler... Kaybolmak istiyor. Yalnızlığın ipi çürüdü, gözlerim de o kopuş ânını kolluyor. Yalnızlık yıkanmak istemiyor, kirini bile bağışlamıyor yaşama. Yaşamın kanalizasyonuna. Yalnızlığı, kirli olduğuna inandıramaz kimse, üstündeki lekeler bile gösterişli bir desendir, bir

bakıma. Alaycıdır da (annem, alaycının kıskançlığına dikkatimi çekmişti, eklemek isterim). Haklı olduğunu gösterecek zamanı vardır yalnızlığın, istediğince yıkıcı, kırıcı olabilir. Haklıdır her zaman, zamanı ele geçirmiştir bir kez. Tahtakale-Doğubank muhabbeti kesildi, son durağa yaklaşırken. Ayrılmadan epey önce sözlerine nokta koymayı bildiler. Derman Kurtuluş'a benzeyen, koca kafalı, aydede suratlı adamın, yabanıl bakışlı gözleri, mavinin uçuğu. Kuşkuyla süzüyor çevresini, çok dikkatli. "Güvenli hız" onu da kuşkulandırıyor mu acaba? (Gözlerim hurdalıkta soruyorum.)

(...) Ayakkabı boyacılarının sandıklarındaki ağarmış resimlerden daha hızlı soluyor yaşam. Güneş, üstüne düştüğü renkleri uçuruyor, kirli beyaza çeviriyor. Eskiden, her sokağın köşesinde, sabah-akşam güneş alan bakkallar vardı. Vitrinleri hiç değişmezdi. Kış ortasında, vitrindeki yazdan kalma solgun deterjan kutularıyla camekân arasında karasinek ölüleri olurdu. Yazla kış sanki kendi izleri üstüne bir kez daha gelip yayılıverirlerdi üstümüze. Kıştan yaza, yazdan kışa patırtısız geçilirdi. Ayakkabı boyacıları, yağmurlu günlerin sabahında diziliyorlar kentin düğüm noktalarına, fırçalarını takırdatarak. Boyacılara göre sorunlu müşteri sayılırım. Bir kere, ayağımı ayaklıkta tutmayı beceremem, her fırça darbesinde savrulur, boya sandığını deviririm. Nasıl da kuruluveriyorlar sandığın başına, ayakları milim kaymıyor. Sigaralarını tüttürüp boyacıyla havadan sudan konuşmalarına, koltuklarında taşıdıkları gazetelerin ilk, son sayfalarına bir çırpıda göz atışlarına bayılırım. Bu adamlar ustaca kıvırıyorlar yaşamı. Boyacıyla ne konuşulur, gazeteye nasıl göz atılır, biliyorlar. Ya ben? Fırtınaya tutulmuş bir kelebek, savruluyorum bir fırça darbesiyle. Boyacıların, hele o sırıtık esmer bacaksızların fırça-cila cambazlıklarına ne demeli? O iki parmağa, dudaklarını yalayarak,

tutkuyla sardıkları naylon çorap parçaları, sabah sabah, dantel külotluları düşürmez mi akla? Bademyağı kokulu Hülya'lara, boya sandığı güzeli Ahu'lara dalıp, geceyi tamamlamaya çalışmaz mı sinekkaydı tıraşlı adamlar, dillerine doladıkları balgamı evirip çevirerek ağızlarında? "Yelkenli"li, "Nuri Leflef"li düşlere dalarım ben de, cila kapaklarında. Midemden ağzıma tuzruhu kokuları yayılır, sancılar içinde kıvranırken. Midemdeki yanmalar, volkanik buzdağı imgesine tutarlılık kazandırıyor sanki. İmgeleri tutarlı yapan şeyin, imgelerle kurulan yarenlik, onlarla paylaşılan yaşam, hatta imgenin kendisi olduğunu çok sonra belledim. Kara-kızıl lav nehirlerinin aktığı okyanusların derinliklerinde gezinen hayalperver heykelleri de bu imgenin üstüne oturtuyorum. Lav rengini, güneşe karşı gözlerimi kapadığım çocukluğumdan biliyorum. Gözümün önünde yakıcı bir köz parçası dururdu sanki. Közden mangala, bakır cezveye, Kurukahveci Mehmet Efendi'ye böyle uğrardım. Dedemin çiftlikte kahve öğüttüğü el değirmenine gelince, beyaz eşeğimizin parlak, tepsimsi taşa dökülen tuzu yalarken salıverdiği, aşağı doğru sarkan o devasa ağır aletine benzerdi. Onun bakırıydı! Aleti de kafası da kocamandı. Dedemin beziryağlarıyla iyileştirmeye çalıştığı, "yağır" dedikleri semer beresine sinekler üşüşürdü. Tuzu yalarken siyah püsküllü kuyruğunu da sırtına doğru çaresiz sallayışları aptalcaydı. Sanki aletini toplayıp tuz yalamaktan vazgeçse sineklerle rahatlıkla başedebilirdi. Ama yapmıyordu, çünkü aptaldı. Bu yaşlı eşeğin gözleri hep akıntılıydı. Alnından burnuna doğru grileşen yüzünde ince kara çizgiler oluşmuştu. (Ağır makyajlı, sıpa gözlü güzel kadınların ağlaması da bu eşeği anımsatır bana.) Zamanla, dedemin beyaz eşeğinin ağırbaşlılığı, uysallığı bana da bulaştı sanırım. Neyse ki, Kavafis'in, yıllar sonra bu durumuma açıklık getiren yazısı yüreğime su serpti. Kadıköy iskelesinin bekleme salonunda, ahşap kapılara dayanarak

okuduğum satırların heyecanını iskeleye yanaşan bir "şehit" vapurunun düdüğü bölmüştü. 1908 Ekiminde şöyle yazmış Kavafis: "Yaşamda başarılı olmak ve saygı uyandırmak için ağırbaşlı olmak gerektiğini biliyorum. Ama bu benim için oldukça zor, ağırbaşlılıktan hoşlanmıyorum. Açıklayayım: Ağırbaşlılık gerektiren konularda ağırbaşlılığı, olsa olsa bir yarım saat seviyorum ya da günde bir, iki, üç saat. Kimi zaman neredeyse tam bir gün... Geri kalan zamandaysa dalga geçmeyi, şakayı, alayı, humbugging'i seviyorum. Ama pek uygun düşmüyor bu. İşimi riske sokuyor. Çünkü çoğunlukla aptal ve cahil insanlarla benim işim. Onlar da hep ağırbaşlı oluyorlar. Hayvanca bir ağırbaşlılık çöküyor suratlarında. Nasıl şaka yapsınlar, anlamıyorlar ki? Bilgisizlikleri ve aptallıkları yüzünden her şey zor, her şey sorunlu geliyor onlara. Bu yüzden ağırbaşlılık, öküzlerinki, koyunlarınki gibi akıyor yüzlerinde (nasıl da ağırbaşlıdır hayvanların yüzleri!). Şakacı insansa genellikle hor görülüyor. En azından önemsenmiyor, çevresine güven vermiyor. Bu yüzden ben de insanlara ağırbaşlı bir yüz göstermeye çaba harcıyorum. İşlerimi büyük ölçüde kolaylaştırdığını gördüm bunun. Ama içimden bol bol gülüyorum, dalga geçiyorum." İçimdeki buzdağında yankılanan kahkahalarla okuduğum bu satırlar, ağırbaşlı duruşumun püf noktalarına parmak basıyordu. Belki de ben, beyaz eşeği gözümün önüne getirerek, Kavafis'ten daha rahat üstesinden geliyorum gündelik sorunların? Yalnız, kafama takılan bir şey var: Her sabah tuz taşının başında aletini salıp ağzını şapırdatan beyaz eşeğe daha dikkatli bakabilseydim benimle nasıl alay ettiğini anlayabilir miydim?

(...) Yüreğinin en derin mağaralarından birinde kış uykusuna yatmış yaşlı bir sevda uyanır bir gün. Gözleri ışıldar. Soluğu yüzüne vurur. Dudakların dudaklarını anımsar, aklın

gider. Keskin bir tat, bir kokuyla dolar için. İçindeki buzdağı erir, gönlün bulanır, dökülür. Koyulaşırsın. Ağlamak istersin. "Seni kalbime gömdüğümü sanıyordum ama bir telefonla, bir ses, iki sözcük darbesiyle beni yere indiriverdin" diye mırıldanırsın, kendi kendine. Eski sevgili yoktur! Zamanla sevdanın kolları güçlenir, karşında bir Temel Reis bulursun bir gün. (Ne çabuk unuttun? Her okur kendini okumaz mı?)

(...) Kliniğin koridorunda, yaşamın üstümüze boca edildiğini, aslında yaşamaya "maruz kaldığımızı" düşünürken "Evrensel Tecavüz İlkesi" diye belirlediğim kuramın, bir bakıma "Gnostizm"in uzantısı olduğunu anladım. Hiç şaşırmadım. Şaşırmam, az sonra, oturduğum sıranın öteki ucunda biten kadını gördükten sonra başladı. Dönüp dönüp yüzüme bakmasına, suratımı incelemesine aldırmadım. Burada böylelerine alışığım. Kadın, bana bir şeyler anlatmak istiyor, cesareti yetmiyordu. Sesini merak ettim, ne söyleyeceğinden çok. Bekledim. Bildiğim, anımsadığım kadın seslerini kulağımdan geçirdim. Konuşsa, hangisine benzerdi? Bir süre bakmadı, söyleyeceklerini sıraya sokuyor, diye düşündüm. "Birlikte dışarı çıkabilir miyiz?" dedi, gözlerini gözlerime mıhlayıp. "Olur..." dedim, dingin, serinkanlı. Parka çıktık. Simit, vişne suyu, sigara aldık. Kuş boklu bir banka yaklaştık, gazete serip oturduk. Hikâye sonra başladı... Yüzüne bakmaya, düşüne anlaya bakmaya hâlâ fırsat bulamamıştım. O, fırsatı değerlendirmişti bile: "Kusura bakmayın, böyle apar topar... randevunuzdan alıkoydum sizi..." "Derdest!" dedim, simidimi dişledim, çam iğneleri üstüne dökülen susamlara bakarak. "Derdest mi?" Anlamamıştı. "Yani 'apar topar'... Böyleyimdir: Karşımdakinin söylediklerini düzelterek, ifadelerini keskinleştirerek konuşmuş olurum. Kendi dilimde tekrar yani! Kendi sözüm pek yoktur..." dedim. "İlginç! Bu da sizin tarzınız ama..." dedi.

Kamışı ağzıma götürdüm, vişne suyunu uzun uzun emdim. "Evet. Ama, kendi sözcüklerimi kullanarak yaptığım tekrar, bir yorum aslında. Bazen yanlış anlamalara neden oluyor. Neyse ki, karşılıklı konuşmada düzeltme imkânı var," dedim. "Kitap okurcasına konuşmanız da... Her zaman böyle misiniz?" dedi, "Hayır!" dedim. Canım sıkılmaya başladı, kendi konuşmamdan. Simitle vişne suyunu havaya kaldırarak, "Önce şunları bitirelim..." dedim, ne yapacağımızı biliyormuşçasına. Aldırmadı. İştahla simidinden bir lokma kopardı. Hava kapalıydı. Otobüsle uzun yolculuklara çıktığım günleri anımsadım. Yanıbaşımda oturanla nasıl konuşulacağını, bu ilişkinin anlamını sorgulamaya başladım. Herkes gideceği yere gelince ayrılır, bir hoşçakalla. Otobüste olsa, böyle yan yana oturtmazlardı "biz"i. Kadını, şoförün arkasına, beni de arka beşliye oturturlardı. Bir fısıltıyla kalkıp kadına eşlik etmemi yadırgadım. Her şey olağan gözüküyordu oysa. Hiç tanımadığı(?) bir kadın tarafından el konmuş adam olarak, kendimi çaresiz, yalnız, yararsız, aptal buldum. Aptal fil gene çürük köprünün başındaydı işte. Kadın, dudaklarına yapışan susamları elinin tersiyle sildi, vişne suyunu emdi, kutunun yanları çöktü avurtlarıyla birlikte. Sigaramı yakarken gülümsedi, "Bir dakika, ben de yakayım!" dedi, çantasından bir "hafif" sigara çıkarıverdi. Çakmağı tuttum. Dumanını var gücüyle üfledi, çalışmaya başlamadan önce masasını üfleyen memur titizliğiyle. "İçeride anlatamazdım..." dedi. Merakla dinledim, hiç ses çıkarmadan. "Mesele kocam tabii... Ne yapıyor biliyor musunuz?" (Sizli-bizli konuşmamıza anlam veremez oldum, bu saatten sonra.) "Evet, size anlatabilirim: Haftada üç kez ilişkiye giriyoruz. Boşaldıktan sonra prezervatifini hep pencereden dışarı fırlatıyor. Yolun ortasına! Sonra pencerenin önüne oturup gecenin bir vakti dışarıyı seyrediyor. Korkuyorum kendini de atacak diye. Ama hayır, bir arabanın gelip prezervatifini ezmesini bekliyor-

muş. Düşünsenize, o saatte sokaktan araba geçmesini, hem de dölünü çiğneyip geçmesini bekliyor?!" Çantasından bir mentollü mendil çıkardı, ağladı. Ne diyeceğimi, nasıl davranacağımı bilemedim. Saçmasapan şeyler düşündüm. Baktım titriyor, ellerini avuçladım, donuk. "Terapistinize de anlatmalısınız bunu. Ne diyebilirim?" dedim. Artık dinleyemezdim, bu "Gordion düğümü"nü usulünce çözmeliydim, arkadaşımı neredeyse bir saattir bekletiyordum. "Lütfen içeri girelim! Randevunuza geç kalmamışsınızdır umarım. Burada olup bitenleri de doktora aktarırsanız iyi olur," dedim. Ses etmedi. Koluna girdim, birlikte ana binaya doğru yürüdük. Merdivenlerde ayakkabılarına takıldı gözüm, topuklarındaki çamur izlerine. Kliniğe girip aynı sıraya oturduk. Beş altı kişi birikmişti, hep birlikte dönüp bize baktılar, hangimiz hasta, diye. "Gazeteyi orada unuttuk..." dedim, "Önemli değil, okumuştum," dedi. Bu arada, tam karşımızdaki kapı açıldı, kel kafalı doktor kafasını uzatıp gülümsedi, "Geldiniz mi? Buyrun lütfen..." Kadın çantasını kavrayıp atıldı, içeri girdi. Kapı kapandı. Kocasının fırlattığı prezervatiflerden biriydim sanki. Otobüste, trende… Bir kadın gene benden önce ayrılmıştı. Yolculuklarda "benden önce inen" her kadın, beni terk eden kadın oluyordu. Geride nasıl bir yalnızlık bıraktıklarını bilseler duraksarlar mıydı? Bir an, beni bana duyuracak bir an. Şemsiyeli kadının sesini hiç duymadım ama eminim bu kadının sesine benziyordur, diye düşündüm, öyle olmasını diledim. Dişimin kovuğundaki susamı, yorucu bir dil manevrasıyla çıkarıp dişlerimin arasına aldım. Bir süre öylece kaldım, vişne suyu ağzımı büzmüştü. Koridorun ucundan arkadaşımın sesini duydum, hastasıyla konuşuyor olmalıydı. Az sonra kendi de gözüktü. Dişlerimin arasındaki susamı tükürüp yanına gittim, gülümseyerek. Daha bir şey demeden, "Kusurama bakma, bir randevum daha varmış, ajandama bakmayınca..." dedi. "Ben de yeni gelmiştim..."

dedim. Kolumdan tuttu odasına doğru çekti, "Telefonda konuşamadık, sana anlatacaklarım var..." diyerek.

(...) Eğlenmek istiyorsan, yüreğimdeki buzdağında kayak yapabilirsin! Bir kez daha uyarıyorum yalnızlığımı. Biraz da başkasının olmak istediğini söylüyor sık sık. Beni başka birinin yalnızlığıyla değiştiremez misin, senden sıkıldım, diyor. Böyle bir değiş-tokuş nasıl yapılır? Kolay mı? Ben, kendimi, kendi yalnızlığımı ağırlarken neler çekiyorum, başkasının yalnızlığıyla nasıl baş edebilirim, nasıl anlaşırım? Başkasının yalnızlığıyla yaşamak ölüm gelir bana. Bam telini titreten bir sorunla karşı karşıyayım. Bal teline benzemiyor. Bal telini çerçeveden çıkarmaya bile gerek kalmaz, balı çıkarmak için. Bam telleri sökülemez, içimdeki örgü o. Yalnızlığım sıkıldıkça bu tellere dokunup şarkılar söylüyor. Üstelik gece yarısı... Yeter artık, kes şu zımbırtıyı, diyorum ya, kös dinliyor! Çok da üstüne gidemiyorum. Onu kötülüklerden korumak, üstüne kol kanat germek görevim. Birbirimizi yiyip duruyoruz yorganın altında, saatlerce. Karımın, yedi ay içinde benden bıkıp ayrılmasının nedenlerinden biridir bu yalnızlığım. Hodbin olduğum, yalnızlığıma daha çok hoşgörü gösterdiğim kanısına vardı. (Hadi ordan!) "Bu evde sanki üç kişiyiz... Bu yatakta kaç kişiyiz allahaşkına!" Hep söylendi. Yalnızlığım, karıma bir üvey anne gözüyle bakıyordu. Zaman zaman onu bir köşeye çekip uyardım: "Annen de baban da benim. Karımın yanında kendini göstermek istemeni anlıyorum ama ne olur, hiç değilse azma, uslu dur..." Olmadı. Hep karşı karşıya geldiler, arada kaldım, aptal bir fildim ya, seyrettim, acı çektim. İkisi de çok kırılgandılar, ama bana karşı küstahtılar. Evliliğimizin gecikmesinin ikinci nedeni bence buydu. Yalnızlığımın biraz daha olgunlaşmasını, sınırlarını öğrenmesini bekledim. Yanılmışım. Hesaba katmakla yaşamak aynı şey değilmiş. Anladım. Başta

yapılan iyi niyetli hesaplar, kurulan türlü türlü dengeler, yaşamaya gelince işlemiyor. O an hesaplar başka türlü görülüyor, pek şans tanınmıyor bize. Yaşam konusunda yapılan yanlış hesaplar Bağdat'tan dönmüyor, ayrılık, ölüm, acı, pişmanlık, rezalet, skandal getiriyor. Bam telleri makam değiştiriyor, her biri ayrı telden çalıyor, gürültüye, kaosa sürüklüyor. İrkiltici değil mi? Evet, irkiliyorsunuz, üstünüze doğru gelmekte olanı anlamaya çalışacak zamanı bulamadan tabanları yağlamaya bakıyorsunuz. Olacak şey değil! Nereye? Hangi kıyamete? Durup dinlenecek, bir taşın üstüne oturup başınıza gelenleri tartacak orta boylu (uzunluğu, kısalığı tartışılır) zaman parçaları bulunuyor. Hesaplar, irkilmeler yakanızı bırakmıyor. Ben, pazar ekinin kişilik testindeki açıklamalara bir ölçüde uydum, evlilik süresince. Karımın (hâlâ "karım" diyorum, ikinci evliliğimi yapsaydım "eski karım" diyecektim. "Eski sevgilim" diyemiyorum –başkaları dese de– ama "eski karım" diyebiliyorum?) en önemli yakınısı, onunla benliğimin yalnızca bir bölümünü paylaşmamdı. Oysa şöyle düşünüyordum: Evlenmeden önce benliğimin tamamını verdim. Yeterince oynadı, eğlendi, tepe tepe kullandı. Artık evliyiz. ('Artık evliyiz'in altında neler neler yatıyor, çok sonra anladım, itiraf ederim. Yok, onun da bir "Artık evliyiz"i vardı... Neyse!) Birazımı, ödünç verdiğim birazımı geri almalıyım. Beni çabucak tüketmesine seyirci kalmamalıyım. (Tutumsuz biriydi. Hızlı bir tüketiciydi. En azından, mutfaktaki çöp kovasının çabucak dolup taşması bunu kanıtlar. İyi bir kanıt değil belki ama şimdi aklıma ilk gelen çöp kovası oldu... Nedense? Bu paranteze ekleyebileceğim bir başka not: Onun güzelliğini, bir zamanların militanı, Filistinli Leyla Halid'e benzetirdim.) Hoyrat ellerinden kendimi kurtarmalı, ikimiz için uzun vadeli bir denge kurmalıydım. (Onun adına neler düşündüğüme bir baksanız a! Gerçekten gülünç bir durum! Onun benzer hesaplar içinde olduğu da onun adı-

na gülünç.) Bir zamanlar uydusuydum, biraz da o yörüngeme takılsın vs. vs. Böyle böyle takıştık işte! Kendime sahip çıkarken kullandığım tek kozum yalnızlığım oldu, ister istemez. Bunun üzerine, ufak ufak kıyamet telgrafları göndermeye başladı. Çok bencil olduğunu yadsımadı, açıkçası, bencilliğiyle gurur duyardı. Gurur duyabileceğim neyim vardı? Yalnızlığım mı? Düpedüz aptal bir fildim. Erbezi torbasına benzettiğim kafamı okşamasını, buruşuk gömleğe benzettiğim yüzümü ütülemesini umdum. Ayrıldıktan sonra, ortak dostlarımızdan sızan haberler, onun oyuncak bebeğini yitirmiş kız şımarıklığıyla ağlayıp durduğu yolundaydı. Aynı dostların, aptal bir fil hüznüyle kuytularda dolaşıp yaramı sarmaya çalıştığım, sızlandığım haberlerini uçurduklarını biliyorum. Hiçbir önemi kalmadı bütün bunların. Bana göre ikimiz de suçluyduk. En başta, seviştiğimiz yıllar boyunca aramızda alay konusu olan evliliği yaptık. Bizim için bir kurumdu evlilik. Gerçekten "kurum" oldu, aktı üstümüze, o kurumu yüzümüze gözümüze bulaştırdık. Sonra beceriksiz, bencildik; muhteşem yalnızlıklarımıza tutkuyla bağlanmıştık. Şimdi, iki ayrı evimiz olsaydı... Diyorum ama sonuç değişir miydi, bilmiyorum. Geride, boş bir evin sararmış duvar kâğıtları, isli duvarları, mutfakta yağ lekeleri, kırık fayansları, damlatan muslukları, sararmış bir lavabosu, küveti, çatırdayan parkeleri, gıcırdayan kapıları, kuruyup küllenmiş saksıları, bir de nükseden hayalet ağrılar kaldı. Yüreğimdeki yargıç çoktan akladı onu. Hüznün tutsaklığı benimki… Yalnızlığımla, sadece yalnızlığımla kalmanın sınırsız hüznü... Metro istasyonlarındaki beyaz gürültü, kırmızı plastik koltuklar, sarı çizgiler, "No Smoking" levhaları, bu yasağı bir kere deldiğim gün ne anlatabilir bana? Bugünlerde kitabı elimden düşmeyen Gasset, "Gerçek aşk iki yalnızlığı değiş-tokuş etme çabasından başka bir şey değildir" diyor. Öyleyse, beceremedik demektir. Ya değiş-tokuşa yanaşmadık

ya da hadi değiştirelim (Ha deyince olmuyormuş!) dedik, birbirimizin yalnızlıklarını tutmayı bilemedik. Düşürüp kırdık, kırıldık. Aşk testis'i de aşk yolunda kırılırmış.

(...) Islak kadifemsi gözleri, nilüferlerin titreştiği soğuk bir havuz… O havuza daldım, kaçamak, falsolu bakışlarla. Sol elinin serçeparmağı tırnaksızdı. Yaprak dolmasında hünerli olduğu kanısına vardım, bu parmaklarla. Ak mermer parçası büyüklüğünde bir kaşık yoğurt da koyardı sarmanın üstüne. Parmak eklemlerindeki çukurlar büsbütün kışkırtıcı, gamzeli birer gülücük... Şaşıyorum kendime. Neler geçiyor aklımdan böyle? Neden? Sorgulamak istemiyorum aklımdan geçenleri. Öylece oturuşu, kıpırtısız bir şenlik! İlk bakışta, şemsiyeli kadının tersi, diye düşünmüştüm. Yaprak dolması vs. sonradan geldi. Şu an düşündüklerimi kimsenin bilmiyor oluşu heyecan verici, değil mi? Ama dayanıksız bünyem, herhangi bir coşku, şenlik duyumunu kaldırmıyor. Tersine, gerginliğim artıyor. Karnıma ağrılar doluyor o kertede. Dizlerimin bağı çözülüyor, titriyorum. Asma bahçelerinin sonu, paslı bir su borusu, yalnızlığımı vurguluyor. Tıngırdıyorum. Dikkatle bakacak olursam, her el piyano çalabilir bana. Gözleriyle elleri arasında ne var? Burun, ağız, boyundan aşağı iri iri, iliklenmiş düğmeler... Daracık alnı çıkık, bebek kafası… Alnındaki pürüzsüz gerginlik canımı sıkıyor. Bir çizgi arıyor gözlerim alnında, bir satır, hikâyesini okuyabileceğim. Kalkık kirpikleri pek uzun sayılmasa da alnını gösteriyor. Dikkatimi alnına doğru dağıtıyor, orada unutturuyor kendini. Bekledim ki eli yüzüne gitsin. Elleri kucağından hiç kalkmadı. Bir çift civcivdi kucağında eşinen elleri. Anaç tavukların öfkesini anımsadım. Kanatlarını açarak yaklaşan tehlikenin (köpek eniği?) üstüne yürüyen, çullanıp gözlerini gagalamaya yeltenen anaç tavuklar! Ürperiyorum! Yolunmuş tavuğa dönüyor tenim. Bu

kertede, yaprak dolmasını üstündeki yoğurtla bırakıp kaçıyorum, hiç dokunmadan. Bir kahkaha nöbetine tutuluyorum. Halden hale hızla geçiyorum. Akşamın alacasında, karayağız bir at uçuyor tepemde, arkasında beyaz toz bulutu bırakarak. Yolumun üstünde mavi kasalı, kırmızı tekerlekli bir at arabası: Anı Usta deh çekiyor! Kadının gözleri, adi bir güneşlik, bir amerikanbezi oluverdi. Sinek pisliği benekler içinde. Dere kenarında, çınar yapraklarına sarılı can çekişen civcivler benden öç alıyorlar. Yeşil ördek izine benzeyen çınar yaprakları, alnımı karışlayan canavar eline dönüşüyor. Bu el, kırmızı marjlı defterimin ortasına çizdiğim çocukluk elimmiş. İçimde hızla çoğalan, iç içe daireler, zincir çemberleri. Ayağıma bağlı pranga topunu kaldırmaya çalışıyorum, biraz olsun uzaklaşabilmek için bu tekinsiz yerlerden. Kaldıramıyorum. Kadının alnındaki pürüzsüz gerginlik, beklenmedik karın ağrıları altüst ediyor beni. Ötelerdeki hurda yığını, solgun, silik harfli sac levhalar, çingene çadırları, içimdeki enkazı anımsatıyor bana. Her şey "yığın". Rastgele bir araya gelmişlik duygusu. Üşüyorum. İçimdeki buzdağının tepesinde bir esinti, ince bir fısıltı… Tepeleme yaprak sarması dolu tabağa dönebilir miyim? Şimdi, parmağındaki yüzükle oynamaya başladı kadın. Taşını çevirince camiye girerken kasketini ters çeviren köylüleri anımsadım. Bir kutsalı çiğneme endişesi, boyun eğiş... Kadın, böyle daha soyunuk, daha yakın duruyor, bana öyle geliyor.

(...) Anı Usta'yı "Şişhane'de Dört Atlı Tramvay"dan indiremiyorum. Derman Kurtuluş, başparmağını zımparalaşmış diliyle yalayarak bilet koçanını sayıyor. Şemsiyeli kadına iki (üç?) kez rastladım, ördekbaşı saplı şemsiyesini hep aynı hırsla tutuyor. Hangi ağaçtan düştüğümü, numune duraktaki çifte neden öyle davrandığımı bilmiyorum hâlâ. Ancak, "ken-

dini bir avize gibi hisseden" Calvino'yu anlıyorum. Babamı da anlıyorum: Badem ağaçlarının altına gömülmek isteyişini, her bahar, mezarının uçuk pembe, patlak badem çiçekleriyle örtülmesinden duyacağı sevinci yineleyişini... Anlıyorum, kimse kimseye acı çektirmiyor, bir şeylerin acısını çıkarıyor ancak. Gerisini didiklemek boş… Bana gelince, cennetin can sıkıntısıyla yüklü ağaçlarını taşlayacağım, yaşadıkça. Yalnızlığımı evcilleştiremeyeceğim. Fırtınaya tutulmuş bir kelebek sürüsüyüz bundan böyle, geri dönüş yok, kuytularda can vereceğiz. Hayalperver (baştan beri neden "hayalperest" demediğimi düşündüm bir an...) heykellerin, içimdeki buzdağını nasıl yücelttikleri ortada. İnsan, enikonu bağlanıyor. "Hiçlik," diyor Capetanakis, "kendisiyle yüzleşenleri kurtarabilir de mahvedebilir de ama hiçliği görmezden gelenler, gerçekdışılığa mahkûmdur." Düpedüz kafamın tasını attırırdı "gerçekdışılık", çıldırtırdı beni, özellikle evlenmeden önceki avareliğimde. Kaç bebeğe ayna tuttum, gözlerindeki coşkuyu, irkilmeyi gördüm. Ayna tutucuların sevimsizliği ortada... Omurgasız, hantal bir anlatımla, neredeyse bir amip metinle, nasıl aptal bir fil olduğumu (fillerin beni bağışlamasını beklemeden) vurguluyorum. Savrukluğun edası çekici geliyor bana. "Gibi"siz anlatma derdine düşmüş, tuhaf bir saçmalığı işletmeye çalışıyorum? Saçmalar öldürücü değildir ama dokunur, çarpar geçer bir yerlerimize. Ben, nişan almasını bilmediğimden mi böyle saçmalamaya boyun eğiyorum? Sarraute, bak, benim de "... elimde yalnızca herkese ve her şeye hizmet etmekten iyice eskimiş zavallı sözcükler var..." Sözcüklerin bezginliği bezginliğimle (aptallığımla) birleştiğinde saçmalamaktan başka ne gelir elimden? Oturup tırnaklarımı kemirmektense Afitap'ın defterini açarım önüme. Afitap, iyi niyetli, bol gönüllü, cesur. Sayfalarını açıyorum rahatlıkla. Sözcükleri, yaşlı, hantal, isteksiz öküzleri önüme katmış sürercesine, ka-

lemimle dürtükleye dürtükleye, ite kaka satırlara koşuyorum. Karasaban(karabasan?)ın soğuk, parlak demiri yüreğimde işliyor. Dantel külotlu kızları atıyorum bir kenara. Yağmurlu bir havada hızla giden bir otomobilin camlarındaki yağmur suları akmaz. Rüzgâra çarpılıp biriktiği yerde dalgalanır, çalkalanır, yukarı sıçrar. Gözyaşlarını içine döker de, "güvenli hız"da. "Güvenli hız"da taşkınlık yapılamaz, şaşkınlığı anlatacak zaman bulunmaz. Kendine bile yetişmek zordur. Nasıl ayakaltı olduğunuzu ayaküstü anlatmakla yetinirsiniz. Size kulak bile vermeyenlere… Karşılıklı oturup konuşulacak ne kalır, bütün iyi dilekler bezgin bir dudakta kötürümleşince?

(...) Ne arıyorum buralarda? Sözcükler çöplüğünde dişe dokunur tazelikte bir söz edeceğim diye eşinmekten yorgun düşüyorum. Gündüz karanlığı uyutmaz beni. Okurun, bu satırlara kendini vermesi, bu satırlarda kendini bulması ne işe yarar? Bir yazarın, okurdan saygı (neye?) beklemesi aptalca değil mi? (Beni aptallığıma bağışlayın, desem yeridir artık!) Gecenin bir yarısı, bütün sızmalara, çatlaklara çanak tutanım, Kapalıçarşı'nın civcivli bir saatinde rastgele ateş eden bir çılgından aşağı kalır yanım mı var? Bir kaşık suda fırtına koparıp Karadeniz'de gemileri batmışçasına sızlanarak karabasan tellallığı yapmanın, sessizce yaşayıp giden benim için, bir anlamı var mı? "Hangi akla hizmet ediyor bu herif?" diye sormazlar mı, adam yerine koyarlarsa? Çamurun püf noktalarını bilen çömlekçi ustalığıyla sözcükleri avuçlarında döndüren bir yazar, dünyayı parmaklarının arasında sayar (sayıklar). Püf noktasını ('püf noktası' da "püf" noktasıdır, mum söndürürcesine) arar, sır verir sözlere. Yatmaya hazırlanıp yazmaya başladığımda sabahın homurtusuyla kendime geliyorum. Bir iki satırın hatırına ağaran günlere bakakalıyorum sonuçta. Gecenin mürekkebi tükenmiyor nasılsa. Afitap da delişmen mi delişmen,

bin türlü çılgınlıklar yapıyor uluorta. Her akşam, "Hele bir gece başlasın, seni bir tarafıma sıkıştırmayı bilirim!" diyor, göz süzerek.

İşşşte ossaat, kafamdan bir tahtanın eksildiğini, hissssediyorummm.

"Zarif ve meleksi yaratılıştaki insanları, arenalara atılan kurbanlar gibi, düşmanca ortamlara önceden tasarlayarak atan, mutsuzluğu beşikten itibaren hazırlayan şeytansı bir Tanrı mı var?"

Charles Baudelaire

(...) Kumsalda bir "Kırlangıç" tenekesinin üstüne oturdum, keşişlemeye bıraktım kendimi. Bacaklarımı uzatıp ayaklarımı üst üste attım, gecenin kınına sokulmuşçasına. Gelincikkuşu, kızböceği nasıl hayvanlardır? Sabah karşılaştığım söğüt yaprağı dudaklı kıza benzerler mi? Yazık, gözlerim kanlı buz parçasıydı karşılaştığımızda. Gözlerimi ışığa alıştırmaya, buz kırıntılarını eritmeye çıkmıştım. Sünnet çocuğu, annesinin elinden tutmuş gidiyordu. Sülün gibi bir kız arkalarından geldi, yanımdan geçerken alt dudağını ısırdı. Durdum, yüzümü güneşe çevirdim, akıntılı gözlerimi elimin tersiyle sildim, dilimi çekilen göz dişimin boşluğuna soktum. Kan tadı. Tentürdiyot kokusu. Ayağımın başparmağıyla kuma çizdim: @

Her an, düştüğüm acıklı şaşkınlıkları el çabukluğuyla umursamazlık çuvalına tıkıyorum. Bu kaçıncı, kendimi beğenmişliğimin bedelini el altından ödüyorum böyle, sessiz sedasız. "Kırlangıç" tenekesini tıngırdatmaya başlamışım bile, içimdeki sert tartışmaları bastırmak için. Ertesi sabah hava sümbüli, açılıp açılmamakta kararsız… Kumsalda bulut gölgeleri ilerliyor, çölde deve kervanı hızıyla. Yürüdükçe kıyıyı dolduran kuşlar havalandı. Ansızın derinlerde bir sarsıntı duydum. İçimdeki buzdağında bir milim kayma oldu, damarlarımdaki kanın köpürdüğünü duydum. Gözlerim eridi, bedenim küçüldü. Kafatasına benzer pürtüklü taşa takıldı gözüm, boynuna dek kuma gömülü bir iskelet düşledim. Önüme (ölüme) baka baka yürüdüm. Uçlarından insan iskeleti

sarkan anahtarlıkla dolu bir işporta tablası da önüm sıra ilerledi. Odama döndüm. Harmanlanmış yatağa bıraktım kendimi. Söküldüğü yerden uykumu tutturabilmek için bir kez daha döndüm, denize doğru.

(...) Belediye otobüsünde, metroda kimseye yer vermek istemeyen bir gencin okuması için yazıyorum. Ne de olsa, her yazar, kitabını can simidi görecek okurlar umar. Yolculuklarda kitap okuyana saygı duyulmasına şaşarım. Ne büyük (d)okunulmazlık! Pencere dibinde, kitabına gömülmüş bir delikanlının başında duran yaşlı kadın saygıda kusur etmiyor. Sayfaların her çevrilişinde bir anlık kontak oluyor. "Az sonra ineceğim" diyerek yer verenlere teşekkür edilmiyor. Ben, ineceğim yere yaklaştığımda, birine yer vererek kalkar, teşekkürleri toplarım. İndikten sonra ardımdan kimin ne düşüneceği beni ilgilendirmez. Nezaket kurallarıyla oynaşmasam bu toplu yaşamı nasıl kaldırırım? Bir kusurum olmuşsa, o gün canım çok sıkılmıştır.

Yaşam, utanç verici bir el şakasıdır.
Acı çekmek ruhun fiyaskolarıdır.

(...) Gönlümde yeri olan, anımsadıkça yüceldiğim kimseler tanıdım. Kısacık bir görüşmeyle yaşadığım büyüme (kafaca, duyguca, gönülce büyüme) duygusunu ürkütücü bulduğum oldu. Yaşanıp bitirilemeyen zamanlar, tükenmeyen insanlar... Beni ben yapan anlar... Önceleri yüreği ağza getiren hız, şimdi çocukları eğlendiriyor. Bildiğim, hızın arttıkça hız olmaktan çıktığı. Durduğu yerde duruyor insan sonuçta, bir aracın içinde. Dışarısı yok, içeride her şey yerli yerinde, sarsıntısız. Kapılar açılır, hoşgeldiniz... Çocukluğumda, azman merakımın esiri olduğum çağlarda, her şeye saat tutardım.

Tünel 110 saniyedir, Karaköy'e iniyorsanız araçlar 40. saniyede karşılaşırlar. Unutulmaz bakışlar, dokunuşlar, belli bir hızla yaşandı, yaşanıyor. Bilinenlerin hızı korkunç... Yanılgıya, acıya, güldürüye dönüşüyor bilinenler. Her durumda bildiğini okumak, bacağı kopmuş birine yara bandı uzatmak değil mi? "Kendini başkasının yerine" koyabildiğini ileri sürenlere inanmıyorum. Aynı kişiler, "kimse onun yerini tutamaz" da derler. Kendi yerimi bile tutamıyorum. Bir hızın önünde savruluyorum ya, gene de bir hızın içinde tutunmak olası. Yanılgıya, yani bilinene boyun eğerek… Saatte 100 km. hızla 1 sayfa yazabiliyorum. Sayfada 33 satırdan hesapla, 1 satırda 3 km. yol aldığım söylenebilir. Peki, yazamadıklarım? Yazılamayanın hızı başdöndürücüdür. Hızımı kesmek için kalemimi sayfalara sürterim. Yazarken kendimi frenlemiş olurum. Çok ilkel bir fren bu… Kalem de kâğıt da hırpalanıyor. Metro yavaşlayınca aptallaşıyorum. Kalemi elime alınca, buz üstüne çıkıyorum. Seren bulutları ne zaman gelir? Her güz başı, üzümlerin enikonu buğulanıp kütürdediği günlerde, parmağımın ucundan uğurladığım İstanbul böceğinin ardından yüzümü gökyüzüne çevirdiğimde seren bulutları, çamaşır suyu kokan buruşuk bir tül hafifliğiyle üstümde olurdu. Seren bulutu gidişiydi çocukluğum. Şimdi, oradan fırdönen kara bulutlar, yıldırıcı bir hızla içine çekiyor. Bu anlatı da, yağa yağa giden bir bulut! Kül yüklü boz eşekler, "Baltazar"lar sarıyor çevremi, katırtırnaklarının içinde. Ölüdoğa resimleri karşısında azbuçuk afallayıp şımarık yalnızlığımı bastırıyorum. Yüzümü bir sergene kaldırıyorum, buruşuk gömleklerin yanına. El açmış dilencilerin gözü önünde vitrinini toplayan elisıkı bir kuyumcuyum. Anı Usta birazdan ilişir yanıma. Zaman, mekânın uçkuruyla oynamayı sürdürüyor. İçimdeki buzdağında, yalnızlığım slalom yapıyor. Gecenin karanlığını yırtan, umarsız bebekler ağlaşıyor. Onların da önce seren bulutları, sonra kara bulutları olacak, ken-

di tozlarını kaldıracaklar yaşamdan, yağa yağa. Anı Usta'nın bellettiğine bakacak ya da bakmayacaklar ama bir hız onları da kovalayacak, hoyratça yerlerinden edecek. Kanatlarındaki renkli tozlar silinecek.

(...) "Ağa camisi caddesinde beyaz boyalı bir ahşap bina, kapudan içeri girdikde epeyi böyücek bir mermer havliden geçilib iki taraflı nerdiban ile orta katde genişçe bir divan haneye çıkılır idi: Karşılıklı dört oda, kezalık üst katı dahi ol resimde: Yevmie meclis odası orta katda, genişliyi karar, fakat içeri girildikde resme dair bir şey görülmez: Ne lazım güzel resimler ile fikri eylendirmek, yahud tevarihde vasfı olan akil ve cengyaver kimselerin tasvirleri ile zihni uyandırmak: Böyük Frederik dirsek kim imiş. Eflatun deyu işidirsek nasıl adem imiş, bunların cemisi zihine yorgunluk verici mevadden ibaret:

Amma Frederik misillu cenkci pek az gelmiş, yahud Eflatun akli ve teelifi ile Europa âlimlerinin ileri gitmesine sebeb olmuş:

'Onların topu boş şeyler, nasıl ki kaba bir tabir var, karın doyuracak şey var mı şuna bakalım' Bazısı şöyle der:

Boş amma şimdiden songra...

'Songraya Allah kerim.' Her ne ise biz yine naklimize bakalım;"

Vartan Paşa'nın *Akabi Hikâyesi*'nde anlattığı bu "A*ndon ağanın hanesi*"nin altındaki berbere girdim. Berber koltuğunda yaşlı, ufarak, kel bir adam, zafer işareti yaparcasına iki parmağını şakağına dayamış, "acı dolu bir gülümseme"yle sokaktan geçenleri aynada izliyordu. Çıngıraklı kapıyı açtım, katmerli ensesine baktım, aynada karşıladı beni: "Hoşgeldin!" Ceketimi çıkarıp askıya astım, kaşkolumu da üstüne. Kısacık, yer elmasına benzer bir adamdı. Yul Brynner'ın yaşlısı, tıknazı.

“Nasil tiras olursuz?” dedi, kısa, küt parmaklarını saçlarıma geçirdi, aynaya bakarak yanıt bekledi: “Saç, sakal... Normal!” Duymadı sanki, “Oturduğum yerde nasil bir vahdet çöktü ustüme, bir bilseniz,” dedi, uykulu gözlerini buruşuk gözkapaklarının arasından çıkararak. Köpürttükçe köpürttü yüzümü, çenemden aldığı köpüğü, bir parmak, bıyığımdan geçirdi. Ağzım açıkta kaldı. Kaşla göz arası, doğrulup yere baktım. Beş parmak yüksekliğinde küçük bir ahşap ızgaranın üstünde duruyordu. Gülümsedim. Onun yüzünde, her şeyle alay eden bir gülümseme hiç eksik olmuyordu. “Sen gülme bakalım!” dedi, usturayı parmaklarına geçirip, yüzümü sıyırmaya hazırlanırken. Aynanın üstündeki levhalara, sertifikalara baktım, ciddi ciddi. “Tenin ipek, kendin mi tiras olursun?” “Evet... Gün aşırı... Tek perde... Aşağı doğru... Çift bıçaklı permatikle...” Uzun ettim, bir sıcaklık olunca gargaraya başlıyorum. Kantaşını yüzümde gezdirdi, “Acıyor mu?” “Yooo...” “Saclarin parmak hizasinda iyi mi?” “E, iyidir!” Başımı yıkadı, “Sabun mu kullanıyosun?” “Hem sabun hem şampuan…” “Sabun kullanma. Hep şampuan! Tamam?” “Olur...” “İyi durula su bulabilirsen... Tamam?” Kızmaya başladım, iki kepek için çene çalmasına, “Su çok!” dedim. “Nerede çok? Yağmur yağayor amma, sen bakma... Tamam?” Kısa kestim: “Saçımı iyi duruluyorum ben!” Bir süre konuşmadık. Gözlerini kısmış, kendini işine vermişti. Aynada, ördekbaşı saplı şemsiyeli bir kadın geçti. Yüzünü çıkarmaya çalıştım. Bu arada berber tiz bir mırıltıyla şarkıya başlamıştı, bir elinde makas, bir elinde tarak. Gözlerimi yumdum: Seni(şak şıkı)ben eell(şaka şak)lerin ola(şık şaka)siiin(şaka şaka) diye miii(şıkı şak) seeev(şık şıkı şık)diiim(şak şaka şık) aaa(şak şaka şak)hh diye(şaka şık şık) mii(şıkı şık şaka) seeev(şak şaka şıkı şak)diiim... Eskilerin deyimiyle, içime bir sıklet çöktü, bir an, bu Yul Brynner artığı yaşlı berberden sıtkım sıyrıldı. Ama ustura da makas da,

erbezi torbası yumuşaklığıyla buruşup ufalan, sarkıp büyüyen başım da ellerindeydi. Kapının arkasında gözüme ilişen şemsiyeyi kaş kaldırarak işaret ettim: "Sapı balina kemiğinden mi?" Anlamadı, "Ne balinasi?.. Ha, şemsiye mi, bağa bağa!" Durmadım, bir yandan adamı bir çaykaşığı suda boğmak, bir yandan da saçmalamak için sabırsızlanıyordum. "Sapı kaplumbağa, kendisi kurbağa mı?" dedim. "O ne demek, yani?" "Ne bileyim, belki de yarasadır?" Hiç ses vermedi. Saçlarımı parmak hizasına indirmiş, sağını solunu topluyordu. Favorilerime makas vururken kulağımın ucunu uçuracaktı az daha. "Bakalım Gaassaray bugün ne yapacak?" dedi. Yanıtlamadım. "Ben hangi takımı tutuyorum, bilin bakalım?" dedim. Gevrek gevrek güldü: "Kendi takımını... Ama gizli bir fanatik de olabilirsin..." Favorilerimi biraz daha kısaltmasını söyledim. "Adnan Polat'in babasını tanırım, çok eskiden..." dedi. Aynanın üstündeki sertifikaların kaligrafisini inceliyordum. Gitti, orta boy bir aynayla döndü, enseme tuttu. "İyi, iyi..." dedim. Ceketimi giyindim, kasada paranın üstünü beklerken, "Çırak yok mu?" dedim. "Çook... Gelen gidiyor, n'aaparsiniz!" Baktım ancak omuzlarıma geliyor boyu, sigara yaktım. "İçme şu mereti. Tirastan sonra sigara, yemekten sonra sigara, bitmez bu..." dedi, iç çekerek. "Bir sigara da frenk yatağında!" dedim. Kafasını salladı, "Âlemsiniz! Tuttuğunuz takimi söylemediniz ama?" Gülerek kapıyı çektim, ardımdan, "Kendi takimini ha!" dedi, koca bir kahkaha attı. Sonra sus oldu!

(...) "Bellek denen şey çok zengin; sürekli yineler göstergeleri; yineler ki kent var olmaya başlasın." Calvino'nun bu tümcesini ağzına pelesenk eden Anı Usta, "Şişhane'de Dört Atlı Tramvay"ında sessiz, uzun yolculuklar yapıyor. Anı Usta'ya kulak verdiğim saatlerde, kuyrukları birbirine değmeyen kırk tilki kol geziyor kafamda. Küflü lafları bırak, parlak sözler-

le avut beni! Sözcükler paslı dubalara benzer, bayağı sözler denizinde. Hiçbir şey tasarlanmasın artık, arzukeşliğin kaosu sürsün, kuşkular derlensin, zemberekler parçalansın, ateş çemberi bir 0'ın içinde kaybolalım birlikte. Hep birlikte mi? Kulağımın dibinde bir torba patlıyor, "hep birlikte" deyince. Soğuruluyorum! Sunturlu bir gerginlik, soğuk demir parçası kokuyor. Tamam, zaman öğürleştiriyor, buzlar çözülüyor, tatlı, ılık sularda yıkanıyoruz hep birlikte... Daha? Unutuyoruz! Bellek, bir kere ısırılıp bırakılmış bir elma; karıncalanıyor, kararıp kuruyor orta yerde. Katıldığım bütün hırsızlıklarda gözcülük yaptım. Her zaman, bana duyulan güveni ısrarla, zeyrekçe korumaya baktım. Gözcülükten kurtulamadım, iki arada bir derede kaldım. Neye yaradı bu? Hiç, belleğim semirdi, yalnızlığım şımardı... Bu kertede soğuruluyorum işte, bu kertede sunturlu bir gerginlikle hücrelerim titriyor, kaosa, 0'a doğru çekiliyorum, Anı Usta'nın yoldaşlığında. Bir dizi saptamayla nereye varılır? Anılar, kanılar, sanılar, tanılar... Yanılgılar! Tuzakların içinde bir tutsaklık! Aptal bir filin uçan halıda işi ne? Esrik, yalpalayan, çırpınan bir yürek: Otuz iki dişli bir sırıtkanlıkla karşı karşıya!

(...) Anı Usta'nın demesine göre, piyangocu Derman Kurtuluş, Kayıkçı Kul Mustafa hayranıymış. "Aklı perakende delü böylolur," diye mırıldandım. Ne diyeyim? "Genç Osman Türküsü'nden başka ne bilir ki, Kayıkçı'dan?" dedim, laf olsun diye. "Onu bile tam olarak bildiğinden emin değilim. *Allah allah*'tan başka bir şey işittiğim yok, aslına bakarsan." Anı Usta böyledir işte, ortaya bir şey atar, attığını kendisi de tutamaz, fos çıkar. Hem alıştım, hem bıktım artık. Ne diye kafamı karıştırır, bilmem? Kayıkçı Kul Mustafa'dan bana ne? Derman Kurtuluş günde beş öğün Genç Osman Türküsü'nü çağırsa ne olur? İkisi, karşılıklı oturup diledikleri türküyü mırıldansın-

lar, yelle öten davul misali, Recaizade Mahmut'un iki noktası misali, yan yana otursunlar isterlerse... Ben, kelebek tozlarından pastel renklere belenmiş parmaklarıma bakıp "civcivli günler"imi gözden geçiriyorum, hayalperver heykellerin arasında. Yılkı sıpası denli başına buyruk bir çocuk değildim o zamanlar, gün olup avarelik yapsam da. Aralarına binbir dalavereyle katıldığım arkadaşlarımın aldırmazlığı, yalnızlık, pişmanlık, gizli bir küskünlük içine sokardı beni. Yakıcı güneşlerin altında geçen zaman, bir ilmek olup boynuma dolanırdı. Dere boyunca kumların arasından toplayıp biriktirdiğim yalız taşları avuçlardım, sıcacık. (Yıllar sonra karşıma çıkacaktı bu taşlar, bir evde...) Yüreğimdeki yalı yarlar hırçınlığımı biler, gülüşlerimi örselerdi. Güvensiz bir hızla sürüklenir, gönlüm bolarır, küçük bir dere hırçınlığıyla taşlara vura vura köpürüp akardım, her gece. Kayan yıldızlardan habersiz… Azar işitmemek için uydurduğum yalanlarla yaşardım. Paylanmaktansa, kendi kendime öderdim yalanlarımın bedelini. Durgun sularda sektirdiğim taşlara benzerdi yalanlar. Sonunda batıverirdi işte! Anı Usta'nın esrarlı, ısrarlı bakışları yoruyor beni. Rahat anlatamıyorum. Bir dönemeçte kayboluyorum, "*seyahat denen yalnızlık mektebi*"nin gediklisiyim artık. Çınar gölgesinde geviş getiren "Baltazar"lar arasında kendimi bulduğumu söyleyebilirim gene de. Sebze bahçelerindeki kurma tüfeklerden başlasam, yani bir ucundan anlatsam yeridir. Bahçeleri talan eden domuzlar için kurulurdu bu tüfekler. Bir de kapanlar konurdu, timsah ağızlı kapanlar, diş diş. Bu kapanlardan birine düşen tilkinin mahzun yüzü hâlâ gözümün önünde… Somağını yere koymuş, yorgun, inliyordu. Belli ki, bütün bir gece çırpınmış, acı çekmişti. Şimdi, bahçenin sahibi bir kurşunla son verecekti acılarına. Yaşamımda ilk kez, "Yeter artık!" dedim, büyüdüğümü duydum. Ekili alanları çevreleyen kurma tüfekler gergin bir naylon iple birbirine bağlıydı. Öğle sıcağında bunalan, başı

dönen çocuklar bahçelere iner, bu iplere taş atarak kuru sıkıları patlatırlardı. Ortalık savaş alanına döner, bahçe sahipleri tıknefes çocukların ardına düşer, hiçbirini yakalayamazlardı. Daha anlamlı oyunlar olmalıydı, bilmediğimiz yerlerde. Kuru sıkılarla avutulacak bir yalnızlık değildi benimki. Neyse ki İstanbul'a döndük. "İstanbul" denince, uğurböceği (İstanbul böceği!) kırmızısı, lağım sineği yeşili, parke taşlı, yağmurlu bir kent tasarlardım. Kahverengi kadife yazlık pabuçlar, Osmanlı turalı (Kapalıçarşı'nın Nuruosmaniye kapısının üstüne takılır gözüm hâlâ) beyaz tişört, kırmızı kısa pantolon, üç numara baş, İstanbul'a dönüşümün resmidir. Artık okur-yazar bir can sıkıntısıydım. Bir yaz günü, yatağımın üstünü dolduran kitapları toplayıp bir köşeye koydum. (Kaptan Swing, Teksas, Tommiks, Tombraks, Yüzbaşı Volkan, Zembla, Zagor, Kemalettin Tuğcu kitapları... On ((on bir?)) yaşımdaydım, beş yıldır döne döne okuduğum kitaplardan ayrılmanın vakti geliyordu. Sancılı bir geçiş...) "Okumaktan öte ne yapabilirim?" sorusu çöreklendi üstüme. Çantamdan bir defter çıkardım, formika masaya geçip defterin tam ortasını açtım: Kalemi avucumda evire çevire, kırmızı marjın dibinden yazmaya başladım. İlk kez "ödev" olmayan bir şey yazıyordum defterime. Okul arkadaşım Seher'i anlatmaya başladım. Ateş bastı, apış aram kımıldadı. Apışıp kaldım, sertleşince. Bir elimde kalem, öbür elim cebimde. Oramı yokluyorum, kabarıyor... "Dantel külotluydu, kızlar tuvaletinde..." Yüzüm alevleniyordu, fırınlara sokulup çıkarılıyor, 660'lık alüminyum potalarına atılıyordum, yazdıklarıma baktıkça. Kaygılandım. Suç aletini yok edercesine sayfayı kopardım. Atmaya da, yakmaya da kıyamıyordum. Benden çıkmıştı, bende kalmalıydı. Kuru sıkılara benzemiyordu, ardımdan kovalayan yoktu ama kalbim de yerinden kopmuş, defter yaprağına düşmüş, orada atıyordu. Dünyayı yok edecek bir silaha el atmıştım, dönüşü yoktu. Üç gün sakladım

o sayfayı, okuyup coştum. Sonra, ancak birkaç gün sonra, benzerini yazabileceğimi anlayınca, görünmez bir oyuncağım, "dile benden ne dilersen" diyen bir masal cinim olmuşçasına şımardım. Davranışlarım değişiverdi, güvenli, güçlü biri oldum. O güvenle, hatta şımarıklıkla sayfayı tuvalette yakıp üstüne işedim. Seher'e eski gözlerle bakamıyordum. Arkadaşım değildi artık. Ona ayıp şeyler yapmış, tuvalette yakmış, küllerine işemiştim ya, onu yeniden yazana dek yaşamayacaktı. Şimdilerde, Derman Kurtuluş'un ağzından düşmeyen Genç Osman Türküsü'nü, o zamanlar radyoda dinliyordum. Kayıkçı Kul Mustafa kimdir, necidir, bilmezdim. Sonra sonra öğrendim ki o da az değilmiş hani: "Behey nazlım işte geldim yanına/ Hayran oldum ağzındaki diline/ Hatalar getürme asla kaddine/ Turunc meme ak göğsüne uygundur."

(...) Püsürlü dünyaya lades kemiğinin çatalından bakıyorum. Sözcük fırlatan sapanın lastiği oluyorum. Serum lastiğinden sapan yapar, sokak lambalarını, kuşları taşlardım ya, peki bu sözcükleri nereye fırlatıyorum? Yaşlılarla dost olmak, onların yanında bulunmak iste(r)dim. Dünyanın, yaşamın sırrını ellerinde tutuyorlar sandım. Kırıntılarını kapmaya çalıştım sırların. İmrenirdim onlara. Benim de anılarım olmalıydı, anlatacak yaşa gelivermeliydim. Yeri gelince anlatacağım olaylar geçmeliydi başımdan. Uykuya dalmadan, o günün olaylarını renklendirir, kendi kendime anlatırdım, ne denli başka şeyler anlattığımı ayırt etmeden. Yaşadıklarıma sahip çıkmalıydım. Zamanla, anılarımı yaşadığımı sanmaya, üstelik bunun coşkusuyla yaşamaya başladım. Hem soğukkanlı hem coşkuluydum, nasıl oluyorsa. Ev ödevi yaparcasına yaşarken, somaki mermerden hayalperver heykeller arasından da ayrılmıyordum. Sapanı elden bırakamıyordum, taşlanacak çok şey vardı. Önüme koyduğum yaş sınırları geçip gidiyor, bir şeyler

olup bitiyordu. Tezer Özlü'nün şu satırlarına merhaba deyip geçiyorum, bu kertede: "Yaşadığım anların, onları yaşarken anıya dönüştüğünü algılar, onları yaşarken anılaştırırdım. Sonra bunu en güzel bir biçimde Savinio'da okudum: 'Yaşanan an da anı olacak.'"

(...) İçimdeki buzdağında bir gölet oluşmuş da yaz-kış yalnızlığım yüzermiş içinde. Kırık dökük geçiyorum istasyonlardan. *No Smoking* levhaları, lacivert çinili betebe duvarlar, kırmızı koltuklar, tavandan yayılan floresan ışıklar yalnızlığımın gölgesini büyütüyor. Hangi koltuğa otursun artık gölgem, nerede gezinsin, ben otururken? Spor gazeteleri yayılmış ortalığa, sayfalar açılıp dürülüyor. Şah damarları kabarıyor, tükürük saçarak konuşanların. Ben, "sus olmuş" susmuşum çoktan, yarısı yenmiş susamlı bir simidim, duvar dibinde karıncalanmış bekliyorum. Hötlenmiş, pısmışım; elim-kolum bağlı. Bir haşarat mıyım, üstüme titan sıkılıyor? Puslu bir aydınlık, sisli bir geçmiş, yalnızlığımı (ki o, gecenin ortasında atılan bir sarhoş narasıdır!) depreştiriyor. Nârıbeyza olmuş akıyorum artık, hasıraltı edilmiş küskünlükleri önüme katarak. Hayır, dalgakıranları aşıyor hüznüm, içime sızıyor/içim sızlıyor. Umudumun kırıntılarını kuşlar kapmış, uçuşuyorlar tepemde, alaycı kanatlarla.

(...) Durun hele! "Güvenli hız"la nereye gidiyorsunuz? Düğmelerimi çözüp önünüze atılıyorum. Linç edin beni ya da ur yapın beyninizde. Bana yataklık edeceksiniz, biliyorum, ellerinizdeki titanlara aldırmıyorum bu yüzden, taş basın bağrınıza, oyalayın beni ölene dek. Buz mağarama çekilir, bin yıllık uykuya dalabilirim. Tırnaklarımı, kirpiklerimi keser, dişlerimi kırarım gerekirse. Dirsek yemeyi göze alarak yaşadım, koluma girin artık, öldüm ben! Bir filin ölümü etkileyicidir değil

mi? Cüsseli bir canlının ölümü gönül üzüntüsü olur, bilirim, yalnızlık da öyledir, akşamın karanlığında. Taş yüreğin avgını su sızdırır, yosunlu ağzından. Sevgilim, çektiğim ağır cezanın hafifletici nedeni olsa(n)? Ne arabesk bir dünyanın evladıyım! İşkilleniyorum işte. Kendi fotoğrafımı çekebilirim, karşıma geçip poz verebilirim, en iyisinden gülümserim üstelik. Varsın, bir erbezi torbası olsun, dalgalansın kafam, yüzüm buruşsun ütüsüz gömlek olsun, aptal bir fil olayım çürük köprülerden geçen. Ne çıkar? Yirmi yıl sonra, "şimdiki aklım olsa" diyeceği zamandan bakabilsem kendime, "Ânında Vesikalık" mı olurdu?

(...) Evlilik günlerime dönmek istemiyorum. İlişkimizin sayısal sonucu: Beş yılı yedi ayda hoyratça harcadık. Ayrılığı resmileştirmek için evlenmişiz. Bilmediğimiz bir nesneyi elimizde bulduk, beğenmeyip attık. Evlilikti bu. Aşkın külünde son kez eşindik, bir köz parçası aradık. Bir sigarayı olsun tutuşturmaya yetecek ateş kalmamış, anladık, nikâhta keramet değil kıyamet varmış. Beş yıllık beraberliğin sonunda gelen bir tür nekahat dönemi oldu, evlilik. "His var mı bu âlemde nekahat gibi tatlı" demiş Yahya Kemal. Hiç de değil! Ağlak yerlerde dolaşan oğlaklardık. Sesimiz kısılasıya meleştik, tepindik, yalnızlıklarımızı koynumuza alıp ağlaştık her gece. "Aşk gevezedir, çenesi düşüktür: Aşk söz sanatçısıdır, sevdiğinde susan kişiye çare yoktur, anormal suskun biri demektir" der Gasset. Biz, aşk yorgunu suskunlardık, hırçındık. Her sabah, saldırı hazırlıkları yapmış olarak karşılaştık, gözlerimizle boğuştuk. (Bir sabah fırlattığı ok: "Sen beni kullanıyorsun!" Ertesi sabah, kalkanımı şöyle tuttum: "Sen beni kullanmıyorsun bile!") Önceki akşam telefonda, evinin anahtarını istedi. Çantasını çaldırmış, anahtarlığı içindeymiş, kiracı bulmuş, evi gezdirecekmiş, bir hafta sonra tatile çıkacakmış... "Nasılsın?" dedi,

"Sen daha iyi bilirsin..." dedim gülerek. Buz tuttum. Sözleri dolu oldu yağdı üstüme, bir kıpı ayakta sarsıldım. O gece, telefon kablosunda asılı gördüm kendimi. Meşgul çalan bir telefon sesi kesilmedi, sabaha dek.

(...)

"Elbette, psikoloji arayanlar, yaşanmışlık arayanlar, onda kendilerini bulmak isteyenler, her yerde her zaman kendi duygularını bulmak isteyenler, tatmin olmuyorlar. Oh olsun onlara. Ama benim için..."

Nathalie Sarraute, *Altın Meyveler*

Yazmakta olduğum tümcelerden tiksiniyorum. Yazdıktan sonra tamtakır geliyor her şey. Ben, yazmaya başlayabiliyorum ancak. Sonrası başka türlü… Sözcükler cıva cıva bölünüyor, bölündükçe de delirtiyor! Çaparıza çatıyorum her an, kalem oynamıyor, bahaneler uydurarak. Kalem değiştiriyorum, olmuyor. Yarım kalmış eski bir tümceyi tamamlayamıyor yeni kalemler. Acıklı bir şaşkınlık çöküyor üstüme. Helozonlar çiziyorum, eski karyola yaylarıyla dolduruyorum sayfaları. Daha tek sözcük yazmadan, o sözcüğü yazacağım yeri karalıyorum. Kendimi mi aklıyorum, yazdıklarımı karalayarak?

(...) Göğüs kafesimi çatırdattım, esnedim, kulağımın örsüne inen çekiç seslerine uyandım. Kolumdaki saat çıtladı. Tarih atmış olmalı, saat 00.07. Bendeki arithomania, on yıl önce yaşamımı altüst etmeye yetiyordu. Lisedeyken, felsefe öğretmeni gözlerimizi yumdurup sormuştu: "Bu sınıfın pencerelerinin kaç kanadı var?" "24!" deyivermiş, bütün sınıf bana dönmüştü. Utanıp sıkılmıştım, malumatın zavallılığını düşünüp. Herkes, gözüne takılan her şeyi sorabilirdi, aşağı yukarı hepsini bilirdim. Yıllarca savaştım bu sayı sapıklığımla. Olmadık

zamanda, olmadık yerde, olmadık şeyleri saymıyorum artık: Eskidendi, çok eskiden. Rakamların üstümdeki baskısından kurtuldum enikonu. Kaburga kemiklerimi saymıştım bir kez. Bir işe kalkışırken saat tutmak, sayı saymak önemliydi. Yaşamımdan kuş uçurtmamaya baktım yıllarca. Yuvarlamak da yuvarlanmak da ürkütürdü, ondan. Her şey kesin, keskin olmalıydı, ondan. Artık alay ediyorum kendimle. Yaşlandıkça alaylarım acılaşıyor, yüzümü buruşturuyor. Bitmek bilmiyor! Aldanışların sonu yok. Rakamlar hiçbir şeyi belirlemiyor yaşamımda. Gözümde köreldi hepsi. Hurdalaştı. Saatimde günleri gösteren çarkın, hep 00.07'de çıt diye atması. Umurumda bile değil. Felsefe öğretmeninin toyluğunu, oynadığı güldürüyü, arkasından anlattığı dersi unutmak istemiyorum. Altın dişli ağzında geveledeği teneke kutular içindeki kuramlar... Bildiğim, tenekeler içinde çeşit çeşit çiçekler yetiştirmekti. Teneke çürüyüp dökülse de çiçekler solmazdı. Bu sabah, metroda felsefe öğretmenimi gördüm, yanına gitmedim, bütün eski tanıdıklara yaptığımı yaptım, uzaktan izledim: Otomatik büfeden oğluna ("oğlum" dedi de) balık kraker aldı. Derslerde pencereden geçen kuşları bile sayardım. (Yaklaşıp kulağına fısıldamak istedim bir an!)

(...) Derman Kurtuluş aylardır izliyormuş. "Her şeyimle, her halimle" dikkat çekiciymişim. İçimi kemiren binlerce kurt olduğu, gözlerimden, suskunluğumdan okunuyormuş. "Rahat değilsin yavrum sen... Kıpırtısız otururken nice dağlar deviriyorsun öyle... Belli belli! Gözü üstünde olan, aklından neler geçtiğini hesap edemez belki ama bir şeyler anlar. Eh, uykulu gözlerin de nerelerde, nelere açıldığını kimse bilemez. Anlatacak bir şeylerin yok mu?" Ne diyeceğimi şaşırdım. "Siz iyi birisiniz. Anlayışınıza teşekkür ederim, sağ olun. Ama şu Kul Mustafa olayı nedir, sizin ağzınızdan işitmek isterim?" dedim.

Yüzü güneşlendi, “Aman, Anı Usta’nın ağzında da bakla ıslanmıyor. Ne dedi?” Yutkundum. “Hiç! Genç Osman Türküsü’nü mırıldanıyormuşsunuz...” “Onu anladık canım! Başka?” Sustum. “Boş bulunup gevelemişim... Anı Usta’ya da bozuluyorum... Abartmıştır, allah bilir...” Yüzü bulutlandı yeniden. “Bana bak, gençsin daha! Kendini rahat bırak, dizginleri gevşet... Bak, bu yaşa geldim, sabah-akşam teptiğim yolların hatırına ayaktayım! İşim de fena sayılmaz...” Sesini kıstı, kulağıma eğilip, “Herkes benim gibi yaşlılardan ya da kadın piyangoculardan çekiyor!” “Piyangocunun yaşlısı güven, kadını umut veriyor olmalı,” dedim, kitabın ortasından. “İlginç, akla yatkın bir gözlem,” dedi, kafasını küçük kamburuna gömüp kıkırdadı, dizine dayanıp kalktı, kalabalığın arasından sıyrıldı, kapıya yanaştı. Ardından bakakaldım öylece. Uzaktan, kamburu iyice belliydi. Kart kuş adımlarıyla yürüdü gitti. Gönlümde cirit atan hevesler vardı, yetişemedim birine. Kendimi nasıl rahat bırakabilirim? Her adımda bir yanıma kelepçe vuruluyor sanki. Her yanım tutuk. Hırsımı alamıyorum, çözemiyorum bir yanımı. Ne çok köşesi, bucağı var gönlün? Sessizce yol alıyor içimdeki buzdağı. Bir ilkbahar gecesi, buzdağına çarpıp batan Titanic’i düşünüyorum. Kendimi rahat bırakmalıymışım! *Bir kişi* olabilsem kolay, mantar olup bitiyorum her yerde.

(...) Kulaklara küpe olsun diye, ağızdan ağıza yol alan ton ton söz... Sakınmam gerek, içimdeki buzdağına tırmanmanın yollarını aramam gerek, başka seslere ara verip. Bir karıştan kısa, belki bir seredir yol, gönül kılavuz olsa. Sak yatarken hangi gece, hangi gündüz yaşanır? Kara nakışlar işleniyor gönlüme, sözlerim savatlanmış bir gümüş ağırlığıyla içime çöküyor, daha dile gelmeden. Frenk yataklarında oynaşan tazelerin kulakları kaldırmaz bu sözleri, gönül indiremezler kolayca. Biliyorum. Çiğnenmiş, sıcak lokmaları sindirebilirler ancak.

Benimki çiğ, acı, soğuk. Dalından bu sabah düşmüş taze ceviz kokusu yaymasını, ellere kına olup yakılmasını isterdim yazdıklarımın. Gün dağların yamaçlarında alacalanırken cevizlerin, çınarların altına karanlık çoktan çökmüş olur, dere tunçlaşır. O koyu akıntıda sürüklenen bir yanı çürük yeşil cevizlerden biriyim. Bir kara akıntıda sürüklenen yeşil cevizlerden biriyim. Bir kara akıntıda sürükleniyorum. Bir kara akıntıdayım. Bir karayım. Bir. Bir karayım. Bir kara akıntıdayım. Bir kara akıntıda sürükleniyorum. Bir kara akıntıda sürüklenen yeşil cevizlerden biriyim. O koyu akıntıda sürüklenen bir yanı çürümüş yeşil cevizlerden biriyim. Gün dağların yamaçlarında alacalanırken cevizlerin, çınarların altına karanlık çoktan çökmüş olur, dere tunçlaşır. Dalından bu sabah düşmüş taze ceviz kokusu yaymasını, ellere kına olup yakılmasını isterdim yazdıklarımın. Benimki çiğ, acı, ekşi. Kara nakışlar işleniyor gönlüme, sak uykular içinde sağın anlatım olur mu? Yazdıklarımı binlerce gözle okuyabilsem, her göz için yeniden yeniden yazabilsem? *Buz Sarayı*'nda kaybolanlardan biri de benim. Siss ile Unn, metronun yarı aydınlığını, nemini, yüreğimin mahzenini hızla geçiyorlar. "Güvenli hız" değil onlarınki.

(...) Neredeyse diz dize oturuyorum kadınla. İkide bir dizlerini –bana doğrulmuş birer top namlusu– bitiştirip eteğini çekiştirmesi canımı sıkıyor. Diken üstünde oturuyor. Elleri giysilerini yokluyor. Parmakları düğmelerin üstünde, boynunda, eteğinin kıvrımlarında geziniyor. Vagonda kadından başka kimse yoktu, karşısına kuruluverdim. Boş bir aracın içinde gitmek kötü bir şey... Biri olsun, karşılıklı, yan yana otururum. İki yabancının baş başa kaldığı bir ortam ne güzeldir! O yabancılık da yalnızlık da kaybolur ortalıktan, her an doğabilecek bir ilişkiye fırsat çıkar. Ne olabilir ki? Uzun bir sessizlik, saklı bakışlar, kulak kabartmalar, yoğun bir dikkat,

hesaplı kımıldanmalar... Karşısında öylece oturmakla rahatsız edeceğimi sandım, çantamdan bir dergi çıkarıp karıştırdım. Kendimi perdeledim. Derginin arasından atılacak gözler daha doğru olur, diye düşündüm. Yanılıyordum belki. Ne yaptığımı bilmiyor, aşağı yukarı ne yapacağımı da kestiremiyordum. An an kopuyor, sonra toparlanıyorum. O anlara birçok iskandil sarkıyor. Hiçbirini sonuna dek izleyecek gücüm yok. Dergi karıştırmak, bir hışırtı, bir kıpırtıdır eninde sonunda. Kadın beni hiç görmeyebilir, çok görebilir, öfkelenip yer değiştirebilir, uluorta azarlayabilir. (Yalnızsalar, iki yabancıdan birinin öbürünü azarlaması çok şey demektir.) Diyeceğim, her şeyi göze alarak karşımdakinden, hesaba katmadığım bir davranışı sergilemesini bekledim. (Aptalca belki. Ama ara sıra bu aptallığa düşülür.) Belirsiz bir beklentinin, saçma sapan bir oyunun içinde buldum kendimi. Belirsizliğe, kaosa susamış bir aptalım artık. Kimse engel olmasın. Kadının çene kemikleri oynadı. Dişlerini kenetlemiş, sık sık sıkıyor olmalı. Elimi boynumda, çenemde gezdirerek, "Çenenizde oynaşma var, ne demek bu?" demek istedim. Anlamadı sanırım. Saçları kızılca parladı, güneşli bir bölgeden geçerken. Dikkatimi dağıtmadan, *yalnızmışçasına*, uslu oturuyorum. Her yere aynı uzaklıktan, aynı anlamla, anlamsızlıkla bakıyorum. Kuşkusuz, eteğini çekiştirişini, bir çift kedi kafası dizkapaklarını, dizinden aşağı inen serum lastiği kalınlığında, camgöbeği rengi damarlarını ona bakmadan da ayırt edebiliyorum. Karşımda oturan birini, pencereden bakarak izleyebilir, "ünsiyet" kurabilirim onunla. Kaç zamandır bir üşenç tülünün içinde yaşıyorum, umursamazlık biraz sürüyor, sonra tuzlanmış sümüklüböcek hızıyla eriyip akıyorum, geride sadece parlak bir leke bırakarak. Dengeleri değiştiren, dahası bütün o sağlam dengelerin saçmalığını, boşunalığını dank ettiren anlar ardı sıra gelir. Üşenç tülüne binlerce çakı savrulur, an gelir. Böyle olsun istememiştim, de-

meye varmadan yaşanan çok az zaman vardır. Dergiyi baştan sona, sondan başa iki kez taramış, çantamın üstüne bırakmıştım. "Dergiye bakabilir miyim?" dedi, karşımdaki ses. Uzattım, "Buyrun!" Kusursuz bir ilişkinin perçinlenişiydi, dergiyi isteyişi, uzatışım. Her şey kolay, olağan… Bu işte! Kafamdaki bütün bulutları dağıtan, bütün zemberekleri boşaltan bir an. Diz dize otururken araya doğurduğum dağlar toz oldu: Püf!

(...) Eteğini çekiştirmeyi, orasıyla burasıyla oynamayı bıraktı artık. Rahat bir soluk aldık. Aramızda bir *hukuk* oluştu. Hukuk, iyi bir şey olarak kendini gösterdi ilk kez. Sevindim. Bir durak sonra inecektim. Belli etmedim. İstasyona gelince âniden kalktım, bir dolu bakışla, "Dergi sizde kalabilir!" dedim, kapıya doğru yürüdüm. Arkamdan sıska bir teşekkür yetiştirdi. Sonunda, ilgilendiğim bir kadından önce indiğim, o kadına bir şey bıraktığım için mutlu oldum. Erkekçe duygular içinde aptallığımı bile bağışladım. O kadını hiç kaybetmeyecektim ne de olsa. Böyle bir fırsatın doğması... Nedir bu?

(...) Bir tutkunun yerini dudak ucundan öylesine dökülüveren sözcüklerin alması acı bile vermiyorsa... Artık acı duymak, yüreği depreştirmek için kabuk kabuk soymak gerek. Bir tik olup atar, seğirir acının yeri, zaman zaman. Acılar biriktikçe bahaneler çoğalır. Yeniler eskileri hafifletir mi? Bilinmez ama sanki... Gönlün eski alışkanlıkları sürer, acı tikleri sonsuz güven verir. Unutma sakın! Sakın unutma! Unutma, e mi?

(...) Düşler birer kayradır, kayrandır. Düşlerde soluklanmasam, yaşamın karanlığı, çetrefili boğar beni, o bitmek bilmeyen hışırtı, uğultu sağır eder. Kayrandaki eşsiz ağlaklık, yalnızlığımı şenlendirir. Her şey apaçık ortadadır. Göz rahatlar. Ormandaki korku biter. Bir kayranda yaşamayı dilerim,

ormanın karın boşluğunda. Kayranlı ormanlar güven verir. Gölgesiz, aydınlık, rahat... Kaç kez yüzükoyun uzanıp kapandım toprağa, bir kayranda? Artık "baba" diyeceğim adam geldiğinde sığınmıştım ilk. Yüzümü toprağa koyup öptüm, ağladım, birer kuş lokması çamur oldu gözlerimin altı. "Ben kimim?" sorusuyla ilk yüzleşmem de bu kayranda oldu. Yıldırım sorular akıttım toprağa, arka arkaya. Hafifledim, kendim oldum, ayağa kalktım, dirildim... İkinci kez topraktan geldim dünyaya, ağlamaktan yorularak. Ormandan geçip evin yolunu tuttuğum sırada "baba" demeye hazırlanıyordum. Şimdi, bana öyle geliyor ki, içimdeki o(ropsu) çocuğu(nu) o kayranda düşürdüm. Yüzükoyun ağlıyor *ora*'da.

(...) Afitap, bin türlü çılgınlıklar yapıyor. Onda kendime bakıyorum. Kendimi, yalnızlığımı nasıl ağırlarım? Soruyorum düpedüz. Afitap anlatıyor bana, uyuyorum. Ona bakmaktan yorgun. En son ne yazmıştım, anımsıyor Afitap: bir aşk, bir evlilik, bir ayrılık vs. Yeter artık, çekemiyorum seni, diyesiye hoyratça yazdım. Afitap beni deli ediyor, taze ceviz kokusu duyuyorum her açışımda. Daha önce yaşamıştım. Nasıl? Bilmiyorum. Güçlü bir kanı, sanı, anı... Yaşamın gevezeliği yeterince baş ağrıtıcı... Ne çok şey anlatıyor bana öyle! Dinlemekten, anlamaktan usandım. Ben, yaşamın Afitap'ı mıyım ne? Boca oluyor üstüme her şey, altında eziliyorum. Yükümü hafifletmek için yazıyorum. Delişmen olsa da, Afitap olmasa kendimi zor tutarım ayakta. Boyuna sıvazlıyorum sayfalarını, kalemimle tımar ediyorum. Kalem, üstünde oynayıp gezindikçe gözlerini yumuyor, mayışıyor Afitap. Hişşşt, uyan canım, bak yazmıyorum artık.

(...) Yıllar önce yazdığım ilk sayfa, hani tuvalette yakıp üstüne işediğim, dantel külotlu kızlarla düşüp kalktığım çağlar-

da bana çığır açmıştı. Bir şeytan üçgeni, kara delta saplantısı başımı döndürüyor, gözlerimi alıyordu. Sabahları saçlarım sırılsıklam, kulaklarım lıkır lıkır kalkıyordum. Terli, sıtmalı geceler birbirini kovalıyordu. Gövdem yorgundu, sızlanarak kalkıyordum. Vassili Vassilikos'un *Fotoğraflar* adlı kitabı da, kapağındaki Salvador Dali resmine dalan gözlerimin önüne geliyor gene. "Hayatı sözcüklerin, görüntülerin ardından tanımayı, dünyayı ancak kitaplardan açıklamayı öğrendiğinden midir nedir, Lazar, ilk şiirinde iki düzelti hatası bulduğu gün allak bullak oldu." Ardından, "Sanki bu yanlışlar bütün evrenini yıkıyordu, evreni bu şiir olduğuna göre" diye yazıyordu. Balığa saplanan sarı bıçak, dirim dolu bedenler arasında... O zamanlar evrenim sapasağlamdı, kokuşmuş sözcüklere bulaşmamıştım. Çok çok, Yüzbaşı Volkan'a takıyordum kafamı: Yüzbaşı Volkan'ın uçağı çöle saplanmıştı. Bedeviler, onu çadıra taşımış, yaralarını sarmışlardı. Günlerce kendine gelemedi. Bir gece, gözünü açtığında, çadırın aralığından dolunayı gördü. Nerede olduğunu anlamak için dışarı çıktı, çok şaşırdı. Yalnız yürüdü. Karşısına, gözleri uyku tutmadığı için gece gezmesine çıkmış bir Arap kızı çıktı. Konuşmadılar, bakıştılar. Kız, Yüzbaşı Volkan'ın keskin bakışları karşısında kendinden geçti. "Kendine geldiğinde, Yüzbaşı Volkan'ın güçlü kolları arasındaydı." Serin bir çöl gecesi, dolunayın altında, ateşli kumların üstünde, Arap kızının kalçalarını kaba parmaklarıyla kavrayan Yüzbaşı ter döküyordu. O zamanlar, Arap kızının camdan baktığını bilirdim yalnız, çok şaşırmıştım. Kışkırtıcı sayfalardı, yolunu bulmuş bir su akıyordu. Lazar'ın evreninin yıkılışına benzer yaşantıyı epeyi sonra tattım, kokuşmuş sözcüklere işim düştüğünde. Tuzluğun önemi bir kat daha artıyor, içimdeki buzdağına dönersem. Zenci ağızlı süs balıkları anımsattı Dali'yi, Vassilikos'u, Lazar'ı, Yüzbaşı Volkan'ı. No Smoking levhası, Sarı Çizgiyi Geçmek Yasak ve Tehlikelidir yazısı, Exit,

Fire Exit var şimdi. İstasyona gelirken Teknik Akvaryum'un önünden geçtim. Akvaryumun içine sarı bir bıçak düştü, balıklar kaçıştı. İçimdeki buzdağının yamaçlarında kayak yapan yalnızlığım bile Anı Usta'nın eteklerine sarıldı. İrkildim. Kendimi tavanda asılı gördüm: dilim dışarı çıkmış, başım göğsüme düşmüş, boynumda koca bir yafta… "Çevreme Verdiğim Rahatsızlıktan Dolayı Özür Dilerim". ◆✣✖❄▼▲☞✌❒● ✣✪✳❙▼❑✇❄▲◆❁❙✶| ✔ ✲ ▬ ✐ ⛳ ▙ ❑ ✕ ☞✌✍✲✎ ✱■❑ (–Pardon!) Bir sigara yaktım, ossaat, karanlıktan metronun uğultusu duyuldu (–Şimdi oldu). Sigarayı rayların arasına fırlattım, nikotin kokulu parmaklarımı burnuma dayadım, midemdeki yanmayı unutmak için. Yeniden, tırnaklarımı çeken azgın bir pense, parmaklarıma inen enli bir satır yer tuttu, gözlerimin önünde. Dali'nin sarı bıçağı da. Bıçaklanma düşü görmedim hiç. Bir kere, evliliğimin bitimine doğru, bir bıçaklanma tehlikesi atlattım. Gözünü kan bürümüş bir caniydi, üstüme yürümüştü eşim. Önce umursamadım, sırıttım karşısında. Soğukkanlı, zeki, biraz da aptaldım... Öfkesinin nereye varacağını merak ettim, bekledim. Bir Kızılderili hamlesiyle (giysileriyle, saçlarıyla gerçek bir kızılderiliydi) bıçağı kaldırdı, var gücüyle üstüme indirecekti ki bileğini havada tuttum, Yüzbaşı Volkan'dan öğrendiğim savunma oyunuyla, sağ elimi kolunun ardından geçirerek sol elime kenetledim, omzumla yüklendim. Çocukken sokakta çok çalışmıştım. Kolunu havada kilitleyip, "Çıldırdın mı sen?" dedim, film dublajı tonlamasıyla. Bıçağı yere bıraktı. Gitti, yatak odasında ağlamaya başladı. Bir saat sonra kapıyı araladım, yattığı yerden başını kaldırdı, şiş gözlerle gülümsedi, özür diledi, yanına çağırdı. Mırıltılarla... Yanına uzandım, kulağına, "Sen Arap kızı mısın?" diye fısıldadım, "küçük bir Arap kızı" oldu, başını salladı. Gerçekler tuz buz oldu, yalnızlığım karyolanın altına saklanıverdi. Evliliğimizin son demlerinde geçirdiğimiz o gece

gıcırtılıydı, Yüzbaşı Volkan'ın gölgesi üstümdeydi. Yalnızlığım karyolanın altındaydı, dedim ya.

(...)

"Bir zamanlar yaşam olan ama artık bu özelliğini yitirmiş bir şeyin kırıntılarıyla oluşturulmuş ve bir ağ gibi özenle biçimlendirilmiş bir düşlemin acıları ve hazlarıyla oyalanıyorlar."

Kate Millet, *Tımarhane Yolculuğu*

Millet Kütüphanesi'nde okurken altını çizmişim bu tümcenin, şimdi yeniden okuyorum. Sessiz, ebkem günlere sokulu başım. Tek soluk, tek hırıltı karabasanı bozuyor dengemi. Yaşamın üstüne titriyorum. Bir ucuna iliştiğim, diken üstünde durduğum yaşam hiç de babacan değil ama öfkesini de kusamıyor üstüme öyle. Ustaca oyalıyorum. Sıkıştığımda "Ninja"laşıyor, olduğum yerin dibine geçiyor, sonra başka bir köşede hazır bekliyorum. Hangi oyunda yaralanmayız? Kafam, fokurdayan bir kazan, altını odunla besliyorum bilinçsizce. Yazgı desem bitecek her şey, öğürmelerin sonundaki öd acısı yayılacak gövdeme. Kaçık kadın çoraplarını anlatmak en iyisi… Beyaz soketli kızların coşkusu, köpüklü sular üstünde sallanan kırmızı sandal, bir dağın yamacında tekerlerinden toz fışkırtarak ilerleyen bir cip, patlamış mısır, kestane kebap, kokoreç kokusu, çiçekçi çingeneler, yağmurlu bir gecenin sabahında kentin meydanlarını dolduran boya sandıklarında takırdayan fırçalar... Bir günün patırtısı öd acısına dönüşebilir. Çaparıza çatılabilir. Kendimle fısıl fısıl konuşuyorum. Fotoğraf çektirmekten yorulduğum, poz vermekten suratımın dağıldığı günü, gevezelik olsun diye değil, aklı başında laflar etmeye çalıştığım günün yorgunluğunu, yıpranmış yalnızlığımı, örselenmiş bilincimi tazelediğim akşamları, kalaylanmış gözlerle bir deniz kenarında kayan yıldızlarını saydığım geceyi...

Anımsıyorum. Belli etmeden yaşamak mı bu? Sinsi, kurnaz planlarla sorumluluklardan kaçma girişimlerimi, sonunda sıyrılamadığım pişmanlıkları sıralasam... Hayır, faturalar adresime geliyor. Durgun bir öğle sıcağında, bir duvar dibine uzanıp dili bir karış dışarıda soluklanan bir sokak köpeğiyim; uysal, hüzünlü. Kara kışın ardından gelen üç beş günlük bahar havası kuru dalları aldatır. Gözünüzü pencerede açarsınız, çığlığı basarsınız: "A aaa! Ağaçlara bak!" Ertesi gün, bin pişmanlık içinde dökülür çiçekler, yollara savrulur. Acılar ertelenmiyor, kusursuzca işliyor içime. Uçarı, hafif, heves dolu günler toz oluyor; kitap arasında kurumuş kelebek kanatları… Sanki mutluluk, mutsuzluk gelesiye, konuksu konuksu ilişiyor gönlüme. Kendini bırakmıyor. Yer tutmuyor içimde. Mutsuzluğun sesini duyar duymaz irkiliyor, ayaklanıyor, bir kapı aralığından sıvışıyor. Kaçak mutluluğum benim! Çocuksu aldanışlar geride kaldı. Büyüdükçe büyü bozuldu. Sıradan, sıkıcı bir gevelemenin içinde çırpındım. Rastlaşmaların, ayaküstü samimi niyetlerin yavanlığında yitiyorum. Artık görmezlikten gelmeyi beceriyorum. Kuyruğunu kıçına kıstırmış, somağını yere düşürmüş bir köpeğin dolu dolu bakışına yaklaşmayacaksa bakışımız, göz göze gelmenin de kucaklaşmanın da ne anlamı var? (Ah, bu anlam arayışları!) Bugün de yolumu değiştirdim. Minibüse bindim. Yanımda oturan kırçıl sakallı, çökük avurtlu, ölü gözlünün göz hapsindeyim. Dayanamadı, konuştuk: "Öğretmen misin, kardeş?" "Hayır!" "Zam gelir mi dersin? Adımını atsan para yazıyor!" "Onu bilmem ama hükümetin iyisi zammından belli olurmuş. Dur bakalım..." "Memleketin neresine kaçsan aynı... Sen nerelisin kardeş?" "Bilmem..."

(...) Kalabalığın içinde ayakta duran, bir yerlere tutunmaya çalışan, sendelemeden, kimseye yüklenmeden yol alan ben... Bugün kendimi gördüm. İnsanlar arasında bir "İnsan" olu-

şuma şaştım. "İnsan" nedir? Ben kimim? Bu yolculuk niye? Neredeyim? Nereye gidiyorum? Nasıl yaşıyorum? Hepsi gerçek mi? Evet, insanmışım... İçimden bir kapak kalktı, aklım buharlaştı. Buzdağım dipten sallandı, çatırdadı. Uzun bir sarsıntı oldu. Hiç böyle uzun sürmemişti. Bile isteye uzattım bu yarılma ânını, yarı bilinçli. Başını, sonunu bildiğim, az çok denetleyebildiğim bir sarsıntı. Bir canlıya, birine dokunsam kesilirdi eskiden. Öyle değil... Bana, gözümün içine dikkatle bakan biri ne çıkarırdı acaba, yaşadıklarımdan? Kafamın bir ucunda, beynimin karanlık yarısında, önünden hep geçtiğim odanın kilitlerini söktüm, girdim, ürkek adımlarla. Gözlerim alıştı, karanlık yola ayak uydurdum. Ödünç alınmış bir "ben"le yaşadım. Karşımda dikilip duran adamın suratına uzun uzun baktıktan sonra "o" olduğunu ancak kestirebildim. Öyleyse ben de "ben"im! İstersem başkası olabilirim. Kendimi bırakabilirim. Çok kolay. Ya "kendim" olmak? Kendimi görmek için kendimi gördüğüm andan kopabilmeliyim. Ancak kendime bakarsam aynada da kendimi görebilirim. Nesneler dünyasında bir nesne olmaktan çıkmanın yolu devinmek, ötekiyle birleşmek midir? Aklı çığırından çıkaran sorularla nereye gidilir?

(...) Bilmiyorum. Anı Usta da, Derman Kurtuluş da, bu satırları taşıyan Afitap da bilmiyor. İyi, o zaman seren bulutu altında yaşadığım karabasan da sürsün. Yalnızlığımın canı sıkılsın. (Şuracıkta kulağımın dibinde bir torba patlatsa biri, şakacıktan...) Kırmızı marjın ötesindeki çiçeklerin kokusunu duyuyorum. Vagonun yükü hafifledi, son durağa yaklaştık. Kapılar tıslar, inerim. Yolu uzatarak eve giderim, açılırım diye.

Ocak-Şubat 1996